

บทบาทของสถานีวิทยุคลื่นหญิง พลังหญิง FM 99.5 MHz. กับการพัฒนาสตรีไทย

นางสาวชนิษฐา วรรณธนปรีดา

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์พัฒนาการ ภาควิชาการประชาสัมพันธ์

คณะศึกษาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2542

ISBN 974-334-835-2

ลิขสิทธิ์ของ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

THE ROLE OF WOMAN'S WAVE ON
THE DEVELOPMENT OF THAI WOMEN

Miss Khanitta Wantanapreeda

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts in Development Communication

Department of Public Relations

Faculty of Communication Arts

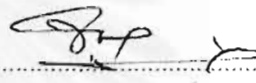
Chulalongkorn University

Academic Year 1999

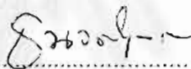
ISBN 974-334-835-2

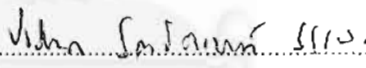
หัวข้อวิทยานิพนธ์ บทบาทของสถานีวิทยุคลื่นหนึ่งพลังหนึ่ง FM 99.5 MHz.กับการพัฒนาสตรีไทย
โดย นางสาวณิชชฎา วรณธนปริดา
ภาควิชา การประชาสัมพันธ์
อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ปาริชาติ สถาปิตานนท์ สโรบล

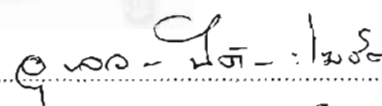
คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

..... คณะบดีคณะนิเทศศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ จุมพล รอดคำดี)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. ธนวัต บุญลือ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ปาริชาติ สถาปิตานนท์ สโรบล)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ อุบลวรรณ ปิติพัฒนะไธษิต)

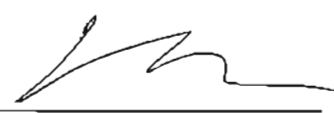
ชนิษฐา วรรณธนปริดา : บทบาทของสถานีวิทยุคลิ้นหญิง พลังหญิง FM. 99.5 MHz.กับการพัฒนาสตรีไทย
(THE ROLE OF WOMAN'S WAVE ON THE DEVELOPMENT OF THAI WOMEN)
อาจารย์ที่ปรึกษา : ผศ. ดร. ปาริชาติ สถาปิตานนท์ สโรบล, 107 หน้า, ISBN 974-334-835-2

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทของสถานีวิทยุคลิ้นหญิง พลังหญิง กับการเสริมสร้างการพัฒนาสตรีไทย โดยศึกษาเนื้อหา แนวคิดและประเด็นการนำเสนอรายการว่าเน้นการพัฒนาสตรีในด้านใด ตลอดจนศึกษาการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจของสตรีที่รับฟังรายการทางสถานีวิทยุคลิ้นหญิง พลังหญิง โดยศึกษาเนื้อหารายการวิทยุจำนวน 19 รายการ เครื่องมือที่ใช้รวบรวมข้อมูล คือ เทปบันทึกเสียงรายการ และศึกษากลุ่มสตรีผู้รับฟังรายการจำนวน 105 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือที่ใช้รวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลด้านเนื้อหารายการเป็นการวิเคราะห์ตามแนวคิดหลักและการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้านการใช้ประโยชน์และความพอใจของสตรีผู้รับฟัง เป็นการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และการวิเคราะห์ความแปรปรวน ประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ SPSS

ผลการวิจัยพบว่า

1. ด้านเนื้อหารายการ ทางสถานีวิทยุคลิ้นหญิง พลังหญิง มีการนำเสนอแนวคิด 13 ด้าน โดยนำเสนอด้านบทบาทและค่านิยมของสตรีมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านเศรษฐกิจและด้านการเมืองการปกครอง ตามลำดับ เมื่อพิจารณาถึงบทบาทการพัฒนาสตรีของทางสถานี พบว่าเนื้อหารายการที่นำเสนอมีบทบาทในการพัฒนาสตรี โดยพบว่ามีการนำเสนอแนวคิดที่มีบทบาทในการพัฒนาสตรีด้านคุณลักษณะส่วนตัวของสตรีมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการมีส่วนร่วมในสังคม และด้านชีวิตและครอบครัว ตามลำดับ
2. ด้านการใช้ประโยชน์ของสตรีผู้รับฟังรายการทางสถานีวิทยุคลิ้นหญิง พลังหญิง พบว่า สตรีมีการใช้ประโยชน์ใน ด้านคุณลักษณะส่วนตัวของสตรีมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านชีวิตและครอบครัว และด้านการมีส่วนร่วมในสังคมตามลำดับ โดยมีระดับการใช้ประโยชน์โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง
3. ด้านความพึงพอใจของสตรีผู้รับฟังรายการทางสถานีวิทยุคลิ้นหญิง พลังหญิง พบว่าสตรีมีความพึงพอใจในด้านการมีส่วนร่วมของผู้ฟังมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านประเด็นการนำเสนอรายการ ด้านแซ่กับเชิญในรายการ ด้านผู้ดำเนินรายการ ด้านรูปแบบการนำเสนอรายการ และด้านแหล่งที่มาของข้อมูล ตามลำดับ โดยมีระดับความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมาก

ภาควิชา ภาวประชาสัมพันธ์
สาขาวิชา นิเทศศาสตรพัฒนาการ
ปีการศึกษา 2542

ลายมือชื่อนิสิต
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา ปาริชาติ สถาปิตานนท์ สโรบล
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม _____

KHANITTA WANTANAPREEDA : THE ROLE OF WOMAN'S WAVE ON THE
DEVELOPMENT OF THAI WOMEN.

THESIS ADVISOR: PARICHART STHAPITANONDA SAROBON, ASST. PROF. Ph.D.

107 pp. ISBN 974-334-835-2

The purpose of this research is to study 1) the role of woman's radio station effected to the development of Thai women, 2) the program themes and topics which enhance the development of Thai women, 3) the uses and gratification of woman's wave female listeners. Cassette of 19 programs and questionnaires from total of 105 female listeners were used to collect data. Themathetic content analysis, frequency, and percentage were used to analyze woman's wave program. For uses and gratification of female listener were analyzed by SPSS statistic program for research and the results were presented in frequency, percentage, mean and standard deviation accordingly.

Results are as follows:

1. There are 13 themes from program themathetic content analysis. The most presented theme are woman value and role theme, economical theme and political theme respectively. Most of the presented themes are related to woman characteristic development, social participation development and life and family development respectively.

2. For the study of uses and gratification, woman characteristic uses life and family uses and social participation uses are found respectively. The average of use level is medium level.

3. For gratification study, the listeners' participation, topic of program, guests, presenter, styles of program and source of information are found respectively. The average of gratification level is high level.

ภาควิชา การประชาสัมพันธ์
สาขาวิชา นิเทศศาสตร์พัฒนาการ
ปีการศึกษา 2542

ลายมือชื่อนิสิต
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา Parichart Sthapitanonda Sarobon
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม _____

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี เนื่องจากการให้คำแนะนำและความช่วยเหลือจากบุคคลหลายท่าน ผู้วิจัยจึงขอขอบพระคุณทุกท่านมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ปาริชาติ สถาปิตานนท์ สโรบล อาจารย์ที่ปรึกษา วิทยานิพนธ์ที่ได้ให้คำแนะนำในการจัดทำวิทยานิพนธ์อย่างดียิ่งตลอดมา รองศาสตราจารย์ ดร. ธนวี บุญลือ และรองศาสตราจารย์ อุบลวรรณ ปิติพัฒน์เมษิต ที่กรุณาสละเวลาในการเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ พร้อมให้คำแนะนำแก่ผู้วิจัย

ขอขอบพระคุณ คุณรุ่งคนานต์ สัมฤทธิ์จินตนา และเจ้าหน้าที่ทางสถานีวิทยุคลื่นหญิง พลังหญิงทุกท่านที่ให้ความช่วยเหลือและเอื้อเฟื้อข้อมูลด้านต่างๆของทางสถานีแก่ผู้วิจัย

ขอขอบพระคุณ คุณเพื่อน สโรบล ที่ได้ช่วยเหลือในทุกสิ่งและให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยมาโดยตลอด

ท้ายสุดนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ บิดา มารดาและสมาชิกทุกคนในครอบครัวที่ได้สนับสนุนช่วยเหลือและให้กำลังใจตลอดระยะเวลาในการศึกษาและจัดทำวิทยานิพนธ์จนสำเร็จ

ชนิษฐา วรรณธนปรีดา

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
บทที่ 1. บทนำ	
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	8
ขอบเขตในการวิจัย.....	8
ปัญหาในการวิจัย.....	8
นิยามศัพท์.....	9
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	10
บทที่ 2. ทฤษฎี แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
ทฤษฎีเชิงโครงสร้างและหน้าที่.....	12
ทฤษฎีสตรีศึกษา.....	14
ทฤษฎีการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจจากการสื่อสาร.....	15
แนวคิดเกี่ยวกับสื่อวิทยุ.....	19
แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาสตรี.....	20
แนวคิดเกี่ยวกับหน้าที่ของสื่อมวลชน.....	23
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	24

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 3. ระเบียบวิธีวิจัย	
รูปแบบการวิจัย.....	32
การวิเคราะห์เนื้อหา.....	32
แนวทางการคัดเลือกรายการ.....	32
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	33
หน่วยในการวิเคราะห์.....	34
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	34
การทดสอบความเที่ยงตรง.....	35
การทดสอบความเชื่อมั่น.....	35
การวิจัยเชิงสำรวจ.....	36
ประชากร.....	36
กลุ่มตัวอย่าง.....	36
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	36
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	37
การทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	39
การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ.....	40
การประมวลผลข้อมูล.....	40
บทที่ 4. ผลการวิจัย.....	41
บทที่ 5. สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ	
สรุปผลการวิจัย.....	69
อภิปรายผล.....	72
ข้อเสนอแนะ.....	79

รายการอ้างอิง.....	81
ภาคผนวก.....	86
ภาคผนวก ก.....	87
ภาคผนวก ข.....	97
ภาคผนวก ค.....	103
ประวัติผู้เขียน.....	107

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1. ตารางแสดงแนวคิดการนำเสนอรายการทางสถานีวิทยุคลื่นหญิง พลังหญิง.....	42
2. ตารางแสดงประเด็นการนำเสนอรายการ จำแนกตามแนวคิดด้านเศรษฐกิจ.....	43
3. ตารางแสดงประเด็นการนำเสนอรายการ จำแนกตามแนวคิดด้านการเมืองและการปกครอง.....	43
4. ตารางแสดงประเด็นการนำเสนอรายการ จำแนกตามแนวคิดด้านกฎหมาย.....	44
5. ตารางแสดงประเด็นการนำเสนอรายการ จำแนกตามแนวคิดด้านค่านิยมและบทบาทของสตรี.....	45
6. ตารางแสดงประเด็นการนำเสนอรายการ จำแนกตามแนวคิดด้านศิลปวัฒนธรรม.....	46
7. ตารางแสดงประเด็นการนำเสนอรายการ จำแนกตามแนวคิดด้านจริยธรรม คีลธรรมและศาสนา.....	46
8. ตารางแสดงประเด็นการนำเสนอรายการ จำแนกตามแนวคิดด้านความรู้และการศึกษา.....	47
9. ตารางแสดงประเด็นการนำเสนอรายการ จำแนกตามแนวคิดด้านการอนุรักษ์ธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม.....	47
10. ตารางแสดงประเด็นการนำเสนอรายการ จำแนกตามแนวคิดด้านความบันเทิงและการท่องเที่ยว.....	48
11. ตารางแสดงประเด็นการนำเสนอรายการ จำแนกตามแนวคิดด้านครอบครัวและความรัก.....	48
12. ตารางแสดงประเด็นการนำเสนอรายการ จำแนกตามแนวคิดด้านสุขภาพ.....	49
13. ตารางแสดงประเด็นการนำเสนอรายการ จำแนกตามแนวคิดด้านบุคลิกภาพและความงาม.....	49
14. ตารางแสดงประเด็นการนำเสนอรายการ จำแนกตามแนวคิดด้านปกิณกะ.....	49
15. ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของแนวคิดและประเด็นการนำเสนอ จำแนกตามการพัฒนา สตรีด้านต่าง ๆ.....	54
16. ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของแนวคิดและประเด็นการนำเสนอรายการที่มีบทบาทในการ พัฒนาสตรี จำแนกตามการพัฒนาสตรีทั้ง 3 ด้าน.....	55
17. ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอายุ.....	57
18. ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับการศึกษา.....	58
19. ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอาชีพ.....	58
20. ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามรายได้.....	59

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
21. ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสถานภาพสมรส.....	59
22. ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามช่วงเวลาที่ได้รับฟังรายการทางสถานีวิทยุ คลื่นหญิง พลังหญิง.....	60
23. ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของระดับการรับฟังรายการทางสถานีวิทยุคลื่นหญิง พลังหญิง.....	61
24. ตารางแสดงค่าเฉลี่ยของการใช้ประโยชน์จากการรับฟังรายการทางสถานีวิทยุคลื่นหญิง พลังหญิง.....	62
25. ตารางแสดงค่าเฉลี่ยของการใช้ประโยชน์ด้านคุณลักษณะส่วนตัวของสตรีที่ได้จากการรับฟังรายการ ทางสถานีวิทยุคลื่นหญิง พลังหญิง.....	63
26. ตารางแสดงค่าเฉลี่ยของการใช้ประโยชน์ด้านชีวิตและครอบครัวที่ได้จากการรับฟังรายการทางสถานีวิทยุ คลื่นหญิง พลังหญิง.....	64
27. ตารางแสดงค่าเฉลี่ยของการใช้ประโยชน์ด้านการมีส่วนร่วมในสังคมที่ได้จากการรับฟังรายการทางสถานี วิทยุคลื่นหญิง พลังหญิง.....	65
28. ตารางแสดงค่าเฉลี่ยของความพึงพอใจในด้านต่างๆ ของผู้ฟังสตรีที่มีต่อสถานีวิทยุคลื่นหญิง พลังหญิง.....	66

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จากช่วง 2 ทศวรรษสตรีขององค์การสหประชาชาติที่ผ่านมาในปี 2519-2528 และปี 2529-2538 นั้น พบว่าประเทศต่าง ๆ ได้มีการพัฒนาให้เกิดการปรับเปลี่ยนและสร้างโอกาส เพื่อผลประโยชน์แก่ผู้หญิง ให้เท่าเทียมกับผู้ชายมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศไทย สถานภาพและบทบาทของผู้หญิงไทยได้เปลี่ยนแปลงไป โดยสุธีรา ทอมสัน และ เมทินี พงษ์เวช (2538) ศึกษาพบว่าผู้หญิงเป็นหัวหน้าครอบครัว ประมาณร้อยละ 20 การพัฒนาประเทศในเชิงเศรษฐกิจผู้หญิงมีส่วนร่วม และช่วยสร้างสรรค์เศรษฐกิจ อย่างชัดเจนมากขึ้น ทั้งในด้านเกษตรกรรม พาณิชยกรรม การบริการ และอุตสาหกรรม หัตถกรรม โดยใน ภาคพาณิชยกรรมและการบริการมีแรงงานหญิงมากกว่าชาย จากบทบาทของผู้หญิงในเชิงเศรษฐกิจนั้น ส่งผลให้เศรษฐกิจของประเทศเติบโตมากขึ้น โดยอัตราการขยายตัวเฉลี่ยประมาณร้อยละ 8 ต่อปี นับว่าทำรายได้ให้กับประเทศเป็นจำนวนมาก

นอกเหนือจากบทบาทและการมีส่วนร่วมในการพัฒนาด้านเศรษฐกิจและสังคมของประเทศแล้ว ผู้หญิงไทยยังมีบทบาททางการเมือง โดยมีส่วนร่วมในการเป็นผู้รณรงค์การหาเสียงและผู้สนับสนุนตลอดจน เป็นผู้ลงคะแนนเสียง โดยพบว่าในปี 2535 ผู้หญิงไปลงคะแนนเสียงมากกว่าชาย ผู้หญิงที่มีสิทธิ์ลงคะแนนเสียงในครั้งนั้น มีจำนวนร้อยละ 50.62 ของจำนวนผู้มีสิทธิ์ลงคะแนนเสียงทั้งหมด และผู้หญิงไปลงคะแนนเสียงร้อยละ 50.82 กล่าวคือ ผู้ที่มีสิทธิ์ลงคะแนนเสียงเป็นหญิงมากกว่าชายถึง 4,000,000 คน และในการลงคะแนนเสียง ผู้หญิงไปลงคะแนนเสียงมากกว่าชายถึง 3,000,000 คน

ถึงแม้ว่าผู้หญิงจะมีบทบาททางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองมากขึ้น อย่างไรก็ตามยังพบว่ามี ข้อจำกัดและอุปสรรคหลาย ๆ ด้าน ที่ทำให้ผู้หญิงยังไม่สามารถพัฒนาศักยภาพของตนเองได้อย่างเต็มที่ โดยการสร้างศักยภาพนี้ เครื่องมือที่สำคัญที่สุด คือ การศึกษา ซึ่งเป็นรากฐานที่สำคัญของการเสริมสร้าง สถานภาพของสตรี และเป็นเครื่องมือที่จะนำไปสู่ความเสมอภาคในสังคม (United Nations, 1985 อ้างใน สุธีรา ทอมสัน และ เมทินี พงษ์เวช, 2538) นอกเหนือจากการเรียนรู้ในชั้นเรียน สตรีอาจได้รับความรู้และ ข้อมูลจากแหล่งข่าวสาร หรือแหล่งข้อมูลด้านอื่น ๆ เช่น หน่วยการสอนเคลื่อนที่ อุปกรณ์โสตทัศนศึกษา รายการวิทยุ โทรทัศน์ ซึ่งนับว่าเป็นอีกหลายรูปแบบของการให้โอกาสทางการศึกษาแก่สตรี การกำหนด นโยบายต่าง ๆ ตลอดจนการศึกษาและการเรียนรู้ของสตรีนั้น จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากทุก ๆ ฝ่าย ทั้งระดับรัฐบาล กลุ่มผลักดัน สาธารณชน รวมทั้งที่สำคัญยิ่ง คือ สื่อมวลชน โดยในแผนปฏิบัติการว่าด้วย

สตรีกับสื่อมวลชน ในปฏิญญาปักกิ่งและแผนปฏิบัติการเพื่อความก้าวหน้าของสตรี เมื่อ พ.ศ. 2538 ได้กำหนดให้มีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่และเท่าเทียมของสตรีในสื่อมวลชน รวมทั้งการบริหาร การจัดการรายการ การศึกษา และฝึกอบรมด้านสื่อมวลชน ตลอดจนการสร้างเครือข่ายและพัฒนารายการข่าวสาร ข้อมูลสำหรับองค์กรสตรีและองค์กรวิชาชีพสื่อสารมวลชน เพื่อตระหนักถึงความต้องการ เฉพาะของสตรีในสื่อมวลชน (ปฏิญญาปักกิ่งและแผนปฏิบัติการเพื่อความก้าวหน้าของสตรี, 2538)

สื่อมวลชนนับว่าเป็นสื่อที่มีอิทธิพลและบทบาทสำคัญยิ่ง ต่อการพัฒนาศักยภาพของปัจเจกบุคคล และสังคม โดยในเนื้อหาของรายงานการประชุมนานาชาติขององค์การ UNESCO เรื่อง "Many Voices, One World: Communication and Society, Today and Tomorrow" (1978) ได้ระบุถึง ความจำเป็นของการมีระบบการแสวงหาข้อเท็จจริง การแลกเปลี่ยนความรู้ รวมทั้งความสำคัญของสื่อมวลชนที่สร้างความเป็นปัจเจกบุคคลของมนุษย์ให้มีโอกาสที่เท่าเทียมกัน และความจำเป็นของระบบการหมุนเวียนของข่าวสารทั้งในระดับสังคมและระดับโลกเพื่อเปิดโลกทัศน์ของปัจเจกบุคคลและก่อให้เกิดการพัฒนาสังคมโดยส่วนรวม

ถึงแม้ว่าสื่อมวลชนจะมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง ต่อการพัฒนาปัจเจกบุคคลและสังคมโดยรวมแต่ปัญหาของสื่อมวลชนที่พบทั้งในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติการคือ การขาดนโยบายในการผลิตและใช้สื่อเพื่อพัฒนาศักยภาพ ซึ่งนับว่าเป็นปัญหาที่สำคัญและเชื่อมโยงไปสู่ปัญหาการขาดการส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาสังคมโดยส่วนรวม ทั้งนี้เพราะในการพัฒนาประเทศจำเป็นต้องอาศัยการสื่อสารเพื่อเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการพัฒนา จากการศึกษาและวิจัยของ Daniel Lemer ได้สรุปไว้ในหนังสือ "The Passing of Traditional Society" (1958) ว่าระดับของสื่อสารมวลชนจะมีสัมพันธ์ในเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญกับการพัฒนาระบบสังคมโดยรวม โดยวัดจากการใช้สื่อมวลชนและการเข้ามีส่วนร่วมในภาคสังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรมและการเมืองของประชาชน

ในหลายประเทศมักพบปัญหาของสื่อมวลชนทั้งในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการขาดนโยบายในการใช้สื่อมวลชนเพื่อการพัฒนาศักยภาพของสตรี ซึ่งนับว่าเป็นปัญหาที่ถูกกละเลยไป เนื่องจากการมองข้ามความสำคัญของการใช้สื่อเฉพาะกลุ่ม ปัจจุบันสตรีมีการปรับเปลี่ยนสถานภาพและบทบาทในด้านต่าง ๆ จึงทำให้สตรีจำเป็นต้องแสวงหาข่าวสารหรือมีการเปิดรับสื่อมากขึ้น ซึ่งความสำคัญของการใช้สื่อเฉพาะกลุ่ม จะเป็นการส่งเสริมให้เกิดการใช้สื่อหรือมีการเปิดรับสื่ออย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิภาพ โดยผ่านช่องทางการสื่อสารทั้งจากสื่อระหว่างบุคคลและสื่อมวลชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งสื่อมวลชน นับว่ามีบทบาทสำคัญในการให้ข่าวสารและความรู้แก่สตรีเพื่อนำไปพัฒนาศักยภาพสตรี จากปัญหาดังกล่าวจึงส่งผลกระทบต่อให้การพัฒนาศรีขาดความต่อเนื่องและด้อยประสิทธิภาพ

ในประเทศไทยปัญหาการขาดนโยบายในการใช้สื่อมวลชน เพื่อพัฒนาศักยภาพของสตรีเป็น ปัญหาที่สำคัญและจำเป็นต้องเร่งดำเนินการปรับเปลี่ยนและแก้ไขนโยบายให้เหมาะสมซึ่ง กาญจนา แก้วเทพ และวิลาสินี พิพิธกุล (2539) ได้สรุปถึงนโยบายการพัฒนาสตรีว่าเริ่มต้นในพ.ศ.2520 โดยรัฐบาลได้กำหนด นโยบายแผนพัฒนาสตรีระยะยาวชุดแรก (พ.ศ.2525-2544) แต่ประเด็นสตรีกับสื่อมวลชนยังไม่ได้ได้รับความสนใจมากเท่าที่ควร ต่อมาจึงจัดทำแผนพัฒนาสตรีระยะยาวชุดที่ 2 (พ.ศ.2535-2554) โดยกำหนด ประเด็นเรื่องสตรีกับสื่อมวลชนไว้ในแผนย่อยแผนหนึ่ง โดยกาญจนา แก้วเทพ (2534) ได้สรุปถึงปัญหาเร่งด่วน คือ การขาดการเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวกับเรื่องนี้ และขาดแหล่งข้อมูลหรือศูนย์รวบรวม ข้อมูลที่สามารถนำมาใช้ได้ในการวางแผนปฏิบัติงาน นอกจากนี้ยังได้เสนอแนะแนวทางด้านการกระตุ้นให้ ทุกฝ่าย ตระหนักถึงความสำคัญของการฝึกอบรมการรายงานข่าวของสตรี การจัดรายการวิทยุสำหรับสตรี การทำหน้าที่สตรีในหนังสือพิมพ์

ด้านการศึกษาถึงช่องทางการสื่อสารหรือตัวสื่อพบว่า สตรีมีการเปิดรับสื่อมวลชนมาก โดยสื่อที่ แพร่หลายและมีการเปิดรับสื่อมวลชนชนิดหนึ่ง คือ สื่อวิทยุ จากงานวิจัยของอุบลวรรณ ปิติพัฒนาโมฆิต (1985) ศึกษาถึงบทบาทของการสื่อสารในการพัฒนาสตรีทางการศึกษา พบว่าสื่อมวลชนที่เข้าถึงสตรีได้ มากที่สุดคือ สื่อวิทยุ โดยร้อยละ 66.89 ของสตรีในชนบทเปิดรับสื่อวิทยุ และร้อยละ 51.53 ของสตรีที่ เปิด รับสื่อวิทยุ พบว่ารับฟังรายการข่าวมากที่สุด

นอกจากนี้ศิริพร สะโครบานี และมัทธนา อิทธินันท์ชัย (2534) ศึกษาเรื่อง Power of Media & Subordination of Women พบว่าสื่อวิทยุเป็นสื่อมวลชนที่แพร่หลาย ได้ทั่วถึงคนทุกระดับการศึกษา มากที่สุด และในการจัดแบ่งประเภทของรายการที่กระจายเสียงทั้งหมด 252 สถานี (ข้อมูลปี 2534) แบ่ง ออกเป็น 3 ประเภทคือ รายการข่าว ร้อยละ 23, รายการสาระความรู้ ร้อยละ 22 และรายการเพื่อความ บันเทิง ร้อยละ 55 ตามลำดับ โดยในรายการประเภทสาระความรู้ มีสัดส่วนของรายการทั่วไป เกษตรกรรม กฎหมาย เด็ก และรายการเพื่อสตรี โดยรายการเด็กและสตรีมีอัตราร้อยละ 15 ของรายการสาระความรู้ทั้งหมด

ในการศึกษาด้านอาชีพและระดับการศึกษาของสตรีกับการเปิดรับสื่อวิทยุ โดยนิตยา คำเมือง (2525) ได้ศึกษาถึงการเปิดรับสื่อมวลชนเกี่ยวกับการวางแผนครอบครัวของสตรี พบว่า สตรีกลุ่มอาชีพ แม่บ้านมีการเปิดรับสื่อวิทยุในระดับที่สูงกว่ากลุ่มอาชีพอื่น ๆ และสตรีที่มีการศึกษาระดับประถมจะมีการ เปิดรับสื่อวิทยุในระดับที่สูงกว่าระดับการศึกษาอื่น ๆ

ดังนั้น อาจกล่าวได้ว่า สื่อวิทยุเป็นสื่อที่สตรีนิยมเปิดรับและแพร่หลายมากที่สุด ซึ่งนอกเหนือจาก การสนองตอบในด้านความบันเทิงแล้ว วิทยุยังมีประโยชน์ต่อการศึกษาหาความรู้และข่าวสารของสตรี โดย

บุญเกื้อ ควรหาเวช (2539) ได้สรุปถึงลักษณะของวิทยุกระจายเสียงที่มีประโยชน์ต่อการศึกษาและ การสอน ดังนี้

1. สะดวกในการสื่อสาร สามารถส่งความรู้ไปได้อย่างรวดเร็วต่อคนจำนวนมากในทุกส่วนของประเทศ
2. ด้านความเป็นจริง รายการวิทยุสามารถนำเหตุการณ์จริง ประสบการณ์จริง มาถ่ายทอดหรือเผยแพร่ได้
3. คุณสมบัติทางเทคนิค วิทยุสามารถใช้เทคนิคการจัดรายการที่สามารถทำให้ผู้ฟังเกิดความเข้าใจอย่างลึกซึ้งได้
4. ความทันสมัย วิทยุสามารถนำเสนอความรู้ให้ทันต่อเหตุการณ์และความรู้ต่างๆที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ

ถึงแม้ว่าวิทยุจะเป็นสื่อที่สตรีเปิดรับมาก และมีความสำคัญต่อการพัฒนาบทบาทและสถานภาพของสตรีมากเพียงใด แต่นโยบายด้านสื่อสารมวลชนและการละลายต่อการพัฒนารูปแบบของรายการเพื่อสตรีนั้น นับว่าเป็นอุปสรรคสำคัญที่ทำให้การพัฒนาสื่อวิทยุเพื่อสตรีขาดความต่อเนื่องได้

กาญจนา แก้วเทพ และวิลาสินี พิพิธกุล (2539) ศึกษาเรื่องการสำรวจสถานภาพแห่งองค์ความรู้เรื่องสตรีกับสื่อมวลชนในประเทศไทย พ.ศ.2520-2535 ในส่วนการวิเคราะห์สื่อวิทยุได้แสดงทัศนะว่า สื่อวิทยุเป็นสื่อที่เคยมีบทบาทในสังคมไทย เนื่องจากมีราคาถูก มีขนาดเล็กกะทัดรัด สามารถส่งข่าวสารไปได้ในทุกพื้นที่ ต่อมาพัฒนาการของสื่อวิทยุเริ่มซาลง เนื่องมาจากปัจจัยภายในของวิทยุที่มีการบริหารและการจัดการในลักษณะที่รัฐเป็นเจ้าของในนามและให้เอกชนดำเนินการทางธุรกิจ โดยรัฐจัดเก็บผลประโยชน์จากเอกชน จึงก่อให้เกิดการแสวงหาผลประโยชน์จากกลุ่มธุรกิจที่เกี่ยวข้อง จนกลายเป็นสื่อที่มีแต่ความบันเทิงและโฆษณาเท่านั้น ต่อมาเมื่อสื่อโทรทัศน์แพร่หลายและมาแทนที่บทบาทของสื่อวิทยุ กิจกรรมวิทยุจึงซบเซาระยะหนึ่งจนเมื่อประมาณปี พ.ศ. 2534 จึงเกิดการเปลี่ยนแปลงอีกครั้งหนึ่งในสื่อวิทยุ เช่น การตั้งสถานีวิทยุชุมชนเพื่อบรรเทาปัญหาการจราจรในกรุงเทพมหานคร ประกอบกับการขยายตัวของตลาดธุรกิจเพลงซึ่งอาศัยสื่อวิทยุเป็นช่องทางในการเผยแพร่โฆษณา แต่อย่างไรก็ตามการเปลี่ยนแปลงของสื่อวิทยุนี้ไม่ค่อยมีผลต่อสตรีเท่าใดนัก เพราะรายการวิทยุที่จัดสำหรับสตรีมีน้อยจนแทบไม่มีความหมาย รวมทั้งเนื้อหารายการก็ยังคงเป็นไปตามแบบฉบับเดิม คือ การทำอาหาร การเสริมสวย การดูแลบ้าน เป็นต้น ในปี พ.ศ.2536 เริ่มมีรายการวิทยุเฉพาะสำหรับสตรีในรูปแบบที่ต่างไปจากเดิมบ้าง เช่น รายการ Women's Hotline ที่นำเสนอความรู้ต่าง ๆ ที่กว้างขวางกว่าเรื่องภายในบ้าน แต่รายการในลักษณะนี้เป็นเพียงส่วนน้อยเท่านั้น

ศิริพร สะโคโรบานีคและภัณฑนา อิทธินันท์ชัย (2534) ศึกษาถึงรายการวิทยุเพื่อสตรีโดยสรุปว่า รายการวิทยุเพื่อสตรีที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับสตรีมีไม่มาก โดยในจำนวนนี้ มีรายการเพื่อสตรีรายการหนึ่ง คือ รายการเพื่อนหญิง ซึ่งออกอากาศทุกวันจันทร์ถึงวันศุกร์ เวลา 11.30-12.00 น. มีเนื้อหาเกี่ยวกับสาระเพื่อสตรีในประเด็นต่าง ๆ กัน โดยรูปแบบจะเน้นประเด็นละ 1 วัน จึงทำให้รูปแบบรายการถูกจำกัดด้วยเวลาการออกอากาศ นอกจากนี้ยังมีรายการอีกจำนวนไม่มากที่เสนอ ข่าวสารและความรู้ทั่วไปที่เกี่ยวกับสตรี ซึ่งนับว่าน้อยมากเมื่อเทียบกับเวลาออกอากาศของรายการทั้งหมดของกรมประชาสัมพันธ์ โดยมีอัตราร้อยละ 3.3 เท่านั้น

ปัญหาด้านการนำเสนอเนื้อหาเพื่อสตรีของสื่อวิทยุ นับว่ามีความสำคัญและควรมีการปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมกับความต้องการของสตรี ทั้งนี้เนื่องจากสตรีต้องการรับฟังสิ่งที่เป็นข่าวหรือเนื้อหาสาระที่ให้ความรู้ไม่ใช่แค่ความบันเทิงเท่านั้น ดังนั้นสื่อวิทยุจึงควรมีการนำเสนอรายการที่มีรูปแบบสำหรับสตรี โดยเฉพาะมากกว่าที่เป็นมา เสถียร เขยประทับ (2528) ได้สรุปเกี่ยวกับข้อควรคำนึงในด้านเนื้อหาของสื่อมวลชนว่า อิทธิพลของสื่อมวลชนที่มีต่อการพัฒนาไม่ได้ขึ้นอยู่กับ การเข้าถึงสื่อมวลชนของประชาชนอย่างเดียว แต่ขึ้นอยู่กับเนื้อหาของสื่อที่นำเสนอต่อประชาชนด้วย

ถึงแม้ในช่วงระยะเวลา 4-5 ปีที่ผ่านมาสื่อวิทยุจะมีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นหลายรูปแบบ เช่น การนำเสนอสถานีวิทยุชุมชน จส.100 ซึ่งนำเสนอการรายงานสภาพปัญหาจรรยาบรรณในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล รายการร่วมด้วยช่วยกัน ซึ่งเน้นการรายงานและประสานงานเพื่อแก้ไขสภาพปัญหาโดยทั่วไปในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล นับว่าเป็นการปรับเปลี่ยนรูปแบบให้เพิ่มขึ้นไปจากเดิมที่เคยมีเพียงสถานีวิทยุข่าวสารและสถานีวิทยุเพลง อย่างไรก็ตามรูปแบบของสถานีวิทยุที่มีอยู่จากจำนวนสถานีทั้งสิ้น 523 สถานี (ข้อมูลปี พ.ศ. 2541) นั้นนับว่า ไม่สามารถตอบสนองความต้องการในการเปิดรับสื่อของกลุ่มผู้บริโภคได้อย่างทั่วถึง เช่น รายการวิทยุสำหรับเด็กและสตรีนับว่ามีน้อยมาก เมื่อเทียบกับจำนวนสถานีทั้งหมด ประกอบกับในภาวะปัจจุบันที่วงการธุรกิจวิทยุเป็นธุรกิจที่มีภาวะการแข่งขันสูง การดำเนินรายการจึงจำเป็นต้องมุ่งสนองตอบเป้าหมายทางธุรกิจ มากกว่าการคำนึงถึงความต้องการของกลุ่มผู้รับสารหรือผู้ฟัง ซึ่งส่งผลกระทบต่อการผลิตสื่อหรือรายการวิทยุเพื่อการพัฒนาทรัพยากรบุคคล ให้มีจำนวนน้อยลงหรือด้อยคุณภาพลงไป

ในขณะที่วงการสื่อวิทยุมีการแข่งขันสูงและรุนแรงมากขึ้น ได้มีองค์กรที่พิจารณาถึงความสำคัญและความต้องการของผู้ฟังเฉพาะกลุ่มสตรี โดยความร่วมมือของ Thai Citizen Independent News Network หรือสำนักข่าว TIN ร่วมกับวิทยุแอนด์ไอ คอร์ปอเรชั่น จำกัด นำเสนอแนวคิดจัดตั้งสถานีวิทยุเพื่อกลุ่มผู้หญิง โดยมีการวิเคราะห์ถึงตลาดของสื่อมวลชนทั้งนิตยสารและรายการโทรทัศน์ซึ่งเสนอเนื้อหาเพื่อผู้หญิงและได้รับการตอบสนองจากตลาดด้วยดี รวมทั้งที่ผ่านมา ยังไม่มีสถานีวิทยุใดที่

ดำเนินรายการที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับผู้หญิงเต็มรูปแบบอย่างแท้จริง ดังนั้นด้วยความร่วมมือ ของทั้ง 2 องค์กร จึงได้ดำเนินการจัดตั้งสถานีวิทยุเพื่อสตรี "คลื่นหญิง พลังหญิง" โดยสร้างความแตกต่างให้เกิดขึ้นบนสื่อ วิทยุและตั้งอยู่บนหลักการที่สนองต่อความต้องการของกลุ่มสตรี ซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมาย โดยนำเสนอ รายการเพื่อสตรีในด้านต่าง ๆ อย่างเต็มรูปแบบ และเริ่มออกอากาศ เมื่อวันที่ 1 มกราคม 2542 ทางสถานี วิทยุกระจายเสียง 919 กรป.กลาง เอฟเอ็ม สังกัดหน่วยบัญชาการทหารพัฒนา กองบัญชาการทหารสูงสุด ระบบเอฟเอ็ม 99.5 เมกกะเฮิร์ต

แนวคิดของสถานีวิทยุคลื่นหญิง พลังหญิง

"จินตภาพเรื่องเพศที่ทำให้มีการแบ่งแยกชายและหญิงออกจากกัน ก็ถูกสร้างขึ้นมาและเป็นสิ่งที่ จับข้อแย้งกว่าการมองปัญหาอย่างฉาบฉวย เพราะมีอคติที่แอบแฝงเข้าไปอีกชั้นหนึ่ง การกำหนดให้เพศ ชายเป็นผู้นำและผู้หญิงเป็นผู้ตาม ทำให้โลกที่ผ่านมามดบังพลังของผู้หญิงเอาไว้ วิทยุณความเป็นมนุษย์ ของผู้หญิงจึงถูกละเลยมาโดยตลอด ไม่ได้เปล่งศักยภาพออกมาอย่างเต็มที่ หากเส้นแบ่งแยกเพศ ค่อยๆ หดหายไป พลังของผู้หญิงที่จะสร้างสรรค์โลกก็จะยิ่งเพิ่มขึ้นกว่าที่ผ่านมา" (เอกสารเผยแพร่แนวคิดของ สถานีวิทยุ คลื่นหญิง พลังหญิง)

จากแนวคิดดังกล่าวขององค์กร ซึ่งมีความต้องการที่จะลบภาพการแบ่งแยกบทบาทและศักยภาพ ทางเพศให้หมดไปจากสังคม ซึ่งตรงกับการเกิดการกระแสนการเปลี่ยนแปลงของสถานภาพและบทบาทของผู้ หญิงยุคใหม่ หรือผู้หญิงแถวหน้าเป็นจำนวนมากทั่วโลก สำหรับประเทศไทยแม้ว่าการพัฒนาบทบาทของผู้ หญิงจะเริ่มมีมากขึ้น แต่อย่างไรก็ตามผู้หญิงไทยยังไม่สามารถข้ามพ้นเครื่องกีดขวางที่สำคัญไปได้ สิ่งนั้น คือวัฒนธรรมไทย ซึ่งเป็นสิ่งที่สั่งสมมานานและคาดหวังให้หญิงไทย จำต้องเป็นผู้ตามที่ดีในแบบฉบับที่ผู้ ชายไทยต้องการ

จิราภรณ์ เจริญเดช ได้แสดงทัศนะไว้ในบทความ "ถึงเวลาของคลื่นหญิง" (กรุงเทพธุรกิจ 5 ม.ค 2542) ว่า "แม้เราจะได้เห็นผู้หญิงเก่ง ผู้หญิงกล้า อยู่ในระดับแถวหน้าของหญิงไทยมากมายในปัจจุบันอยู่ ในหลายองค์กร ซึ่งน่าจะทำให้เห็นว่ามีการกีดกันทางเพศน้อยลง เปิดช่องให้มีผู้บริหารหญิงก้าวขึ้นไปนั่ง เก้าอี้ตัวที่มีอำนาจในการตัดสินใจสูงมากขึ้น แต่ก็เห็นได้ชัดอยู่ดีว่าในองค์กรที่เกี่ยวกับสื่อ ผู้หญิงยังเป็น รองผู้ชายอยู่ดี"

จากการถูกกีดกันด้านศักยภาพของเพศหญิงที่แฝงมากับทุกองค์กร ไม่เว้นแม้แต่องค์กรทางด้านสื่อมวลชนที่ยังมีระบบการจัดการที่ให้ผู้ชายรับผิดชอบมาโดยตลอด จนแม้กระทั่งในปัจจุบัน นักสื่อสารมวลชนหญิงจำนวนมากได้เข้ามามีบทบาทในวงการสื่อสารมวลชนมากขึ้น แต่อย่างไรก็ตามเป็นที่น่าสังเกตว่า การเพิ่มขึ้นของบทบาทนี้มีส่วนสัมพันธ์กับคุณภาพและสถานภาพของสตรีในสังคมหรือไม่ สื่อมวลชนจะมีบทบาทในการส่งเสริมและพัฒนาสตรีมากน้อยอย่างไร สิ่งนี้เป็นแนวคิดสำคัญที่คณะผู้บริหารสถานีวิทยุคลื่นหญิง พลังหญิง ได้พิจารณาถึงจุดเริ่มต้นของสื่อวิทยุเพื่อผู้หญิง ซึ่งต้องการให้ผู้หญิงได้มีจุดยืนที่ชัดเจนในสังคม จึงจำเป็นต้องสร้างศูนย์กลางเพื่อเชื่อมโยง ผู้หญิงจากทุกสาขาอาชีพทุกวัยให้สามารถแสดงสิทธิ เหตุผลและความต้องการจากสังคมที่ทั้งผู้ชายและผู้หญิง สามารถดำรงสถานภาพและบทบาทไปได้อย่างเท่าเทียมกัน เพื่อพัฒนาและสร้างสรรค์สังคมได้โดยไม่มี ความเหลื่อมล้ำทางเพศดังที่ผ่านมา

ดังนั้น จึงนับได้ว่าการจัดตั้งสถานีวิทยุคลื่นหญิง พลังหญิง เป็นการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญยิ่งของสื่อวิทยุในประเทศไทย และเป็นความร่วมมือครั้งแรกของผู้หญิงชั้นแนวหน้า จากหลากหลายวิชาชีพของสังคมที่มาดำเนินรายการและนำเสนอข่าวสารข้อมูลด้านต่าง ๆ มานำเสนอ และแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นกับผู้หญิงทุกวัย ตลอดทุกวัน เพื่อให้ผู้หญิงสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ พัฒนาตนเอง ครอบครัวยุ และสังคมต่อไป

จากความสำคัญและบทบาทของสถานีวิทยุเพื่อสตรี คลื่นหญิง พลังหญิง นับว่าเป็นองค์กรทางสื่อสารมวลชน ที่เล็งเห็นถึงความจำเป็นและความต้องการของสตรีในการเปิดรับสื่อมวลชนที่เป็นสื่อเฉพาะกลุ่มของสตรี เพื่อให้สตรีทุกวัยทุกระดับสามารถนำข่าวสารและความรู้ในด้านต่างๆที่เกี่ยวข้องและเหมาะสม นำไปปฏิบัติและพัฒนาให้เกิดประโยชน์และปรับเปลี่ยนสถานภาพและบทบาทของสตรีซึ่งนับว่าเป็นการพัฒนาที่สำคัญยิ่งของสื่อมวลชนไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งสื่อวิทยุ

ดังนั้นผู้วิจัยจึงพิจารณาเห็นสมควรที่จะศึกษาและวิจัยเรื่องบทบาทของสถานีวิทยุ คลื่นหญิง พลังหญิง FM 99.5 MHz.กับการพัฒนาสตรีไทย โดยมุ่งวิเคราะห์แนวคิดและประเด็นการนำเสนอรายการ ซึ่งเป็นสารไปสู่ผู้ฟังกลุ่มสตรี และศึกษาถึงประโยชน์และความพึงพอใจของผู้ฟังสตรีในการนำข่าวสารหรือความรู้ ที่ได้รับจากการฟังรายการไปใช้เพื่อพัฒนาตนเอง ครอบครัวยุ และสังคม ซึ่งผลการวิจัยจะได้อำนวยความสะดวกแก่องค์กรที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารเพื่อการพัฒนาสตรีและผู้สนใจได้ศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวคิดและประเด็นการนำเสนอรายการของสถานีวิทยุคลื่นหญิง พลังหญิง
2. เพื่อศึกษาแนวคิดและประเด็นการนำเสนอรายการของสถานีวิทยุคลื่นหญิง พลังหญิงกับบทบาทในการพัฒนาสตรีไทย
3. เพื่อศึกษาการใช้ประโยชน์จากการฟังรายการทางสถานีวิทยุคลื่นหญิง พลังหญิงของสตรีไทย
4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจจากการรับฟังรายการทางสถานีวิทยุคลื่นหญิง พลังหญิงของสตรีไทย

ขอบเขตของการวิจัย

1. เนื่องจากรายการวิทยุเพื่อสตรี คลื่นหญิง พลังหญิง เริ่มออกอากาศเมื่อวันที่ 1 มกราคม พ.ศ.2542 ซึ่งนับว่ายังอยู่ในช่วงของการปรับเปลี่ยนรูปแบบการดำเนินรายการและผู้ดำเนินรายการให้เหมาะสม ดังนั้นจึงมุ่งวิเคราะห์เนื้อหาของรายการที่ออกอากาศในช่วงเดือน พฤศจิกายน พ.ศ. 2542 ถึงเดือน มกราคม พ.ศ.2543 วันจันทร์ถึงวันอาทิตย์ ในทุกช่วงของรายการตั้งแต่เวลา 05.30-21.00น. โดยไม่รวมข่าวประจำวัน และรายงานข่าวสั้นรายการทุก 30 นาที
2. ในการศึกษาด้านการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจของสตรีจากการรับฟังรายการได้มุ่งศึกษาเฉพาะสตรีอายุ 15 ปีขึ้นไป ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลที่รับฟังสถานีวิทยุคลื่นหญิง พลังหญิง

ปัญหานำการวิจัย

1. สถานีวิทยุคลื่นหญิง พลังหญิง มีแนวคิดและประเด็นการนำเสนอรายการในลักษณะใด
2. แนวคิดและประเด็นการนำเสนอรายการของสถานีวิทยุเพื่อสตรีคลื่นหญิง พลังหญิงมีบทบาทในการพัฒนาสตรีในด้านใด
3. สตรีไทยมีการใช้ประโยชน์จากการรับฟังรายการของสถานีวิทยุคลื่นหญิง พลังหญิงในด้านใดและในระดับใด
4. สตรีไทยมีความพึงพอใจจากการรับฟังรายการของสถานีวิทยุคลื่นหญิง พลังหญิงมากที่สุด ในด้านใดและในระดับใด

นิยามศัพท์

สถานีวิทยุคลื่นหญิง พลังหญิง

หมายถึง สถานีวิทยุคลื่นหญิง พลังหญิง ที่มี การนำเสนอเนื้อหาสาระเกี่ยวข้องกับสตรีโดยนำเสนอ ในช่วงเวลา 05.30-21.00 น. วันจันทร์ถึงวัน อาทิตย์ กระจายเสียงทางสถานี วิทยุ เอฟเอ็ม 99.5 เมกกะเฮิร์ตซ

การพัฒนาสตรี

หมายถึง กระบวนการเปลี่ยนแปลงและปรับปรุง คุณภาพชีวิตและสถานภาพของสตรีในด้านต่าง ๆ อย่างเป็นขั้นตอนและต่อเนื่อง โดยแบ่งเป็น 3 ด้าน คือ (เกณฑ์จากแผนพัฒนาสตรีระยะยาว 2525-2544)

1. ด้านคุณลักษณะส่วนตัวของสตรี
2. ด้านชีวิตและครอบครัว
3. ด้านการมีส่วนร่วมในสังคม

การวิเคราะห์เนื้อหา

หมายถึง การศึกษาเนื้อหาของรายการต่างๆ ของสถานีวิทยุคลื่นหญิง พลังหญิง โดยการ วิเคราะห์ตามแนวคิดหลัก (Themathetic Content Analysis) ที่ปรากฏในรายการ

แนวคิด

หมายถึง ข้อสรุปที่ได้จากการจำแนกประเด็น การนำเสนอรายการในด้านต่างๆที่มีความหมาย เหมือนกันตามที่ปรากฏ ในรายการของสถานี วิทยุคลื่นหญิง พลังหญิง

ประเด็นการนำเสนอรายการ

หมายถึง ข้อสรุปที่ได้จากการจำแนกเรื่องต่างๆ ที่มีความหมายเหมือนกัน ตามที่ปรากฏใน รายการของสถานีวิทยุคลื่นหญิง พลังหญิง

การใช้ประโยชน์

หมายถึง การนำข่าวสารและความรู้ที่ได้รับจากการฟังรายการทางสถานีวิทยุคลื่นหญิง พลังหญิงมาปฏิบัติ หรือตัดสินใจแก้ปัญหาเพื่อให้เกิดผลในทางที่ดีขึ้นในด้านคุณลักษณะส่วนตัวด้านชีวิตและครอบครัวและด้านการมีส่วนร่วมในสังคม

ความพึงพอใจ

หมายถึง ระดับความชื่นชอบในด้านต่างๆของรายการทางสถานีวิทยุเพื่อสตรีคลื่นหญิง พลังหญิง

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อให้เกิดการนำผลการวิจัยไปประยุกต์ เป็นแนวทางในการปรับปรุงเนื้อหาทางสถานีวิทยุคลื่นหญิง พลังหญิง ให้เหมาะสมกับการใช้ประโยชน์ของสตรี
2. เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานด้านการใช้ประโยชน์ของสตรีจากการเปิดรับข่าวสารสำหรับการผลิตสื่อหรือการพัฒนาสื่อเพื่อสตรี สื่ออื่นๆต่อไป
3. เพื่อขยายขอบเขตของการศึกษาด้านการสื่อสารเพื่อการพัฒนาสตรี ในบริบทของสื่อวิทยุและสื่อด้านอื่นๆต่อไป
4. เพื่อเป็นแนวทางในการปรับนโยบายและกลยุทธ์ในการดำเนินงานด้านการสื่อสารเพื่อการพัฒนาสตรี

สถาบันวิทยุบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 2

ทฤษฎี แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่องบทบาทของสถานีวิทยุคลื่นหนึ่ง พลังหนึ่ง FM 99.5 MHz. กับการพัฒนาสตรีไทย มี การนำทฤษฎีแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาศึกษาเพื่อเป็นแนวทางในการวิจัยดังนี้

ทฤษฎี

1. ทฤษฎีโครงสร้างและหน้าที่
2. ทฤษฎีสตรีศึกษา
3. ทฤษฎีการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจจากการสื่อสาร

แนวคิด

1. แนวคิดเกี่ยวกับวิทยุกระจายเสียง
2. แนวคิดการพัฒนาสตรี
3. แนวคิดหน้าที่ของสื่อมวลชน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยที่เกี่ยวกับสื่อมวลชนกับการพัฒนาสตรี
2. งานวิจัยที่เกี่ยวกับสื่อวิทยุ
3. งานวิจัยที่เกี่ยวกับการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจจากสื่อวิทยุ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ทฤษฎี

1. ทฤษฎีโครงสร้างและหน้าที่ (Structural and Functional Theory)

แนวความคิดนี้มองครอบครัวในฐานะที่เป็นกลุ่มพื้นฐานขนาดเล็กในสังคม ซึ่งมีการประสานบทบาทของสมาชิกเข้าด้วยกัน ทำหน้าที่ดำรงไว้ซึ่งระบบครอบครัวภายในสังคมใหญ่ บุคคลที่มีอิทธิพลและบทบาทระหว่างคู่สมรสในแนวทฤษฎีนี้คือ Talcott Parsons (1959) ซึ่งได้วิเคราะห์ระบบครอบครัว โดยใช้แนวคิดของ "การจำแนกความแตกต่างระหว่างบทบาท" ของสามีและภรรยา สามีจะมีความรับผิดชอบที่ต้องเกี่ยวข้องกับสิ่งภายนอก ส่วนภรรยาจะรับผิดชอบเฉพาะภายในครอบครัว และพาร์สันได้แบ่งแยกบทบาทของคู่สมรสออกเป็น 2 ประเภท คือ บทบาทอันเป็นเป้าหมายทางวัตถุ (Instrumental Role) และบทบาทในการสนองจิตใจ (Expressive Role)

บทบาทอันเป็นเป้าหมายทางวัตถุหมายถึงบทบาทในการประกอบอาชีพ ซึ่งมีบทบาทสำคัญที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงภายในสถาบันครอบครัว อันได้แก่ สามีเป็นผู้ได้รับการคาดหวังให้เป็นผู้หาเลี้ยงครอบครัวที่ดี (Good Provider) เพื่อเป็นหลักประกันแก่ครอบครัว โดยมีฐานะภายในชุมชน ส่วนภรรยาได้รับการคาดหวังให้พัฒนาทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ ซึ่งเป็นแกนกลางที่ทำให้มีการปกครองและมีความสบายใจกันทั้ง 2 ฝ่าย บทบาทของภรรยาเป็นบทบาทในการสนองจิตใจ ซึ่งเป็นบทบาทที่เกี่ยวข้องกับจิตใจ อันได้แก่ การเลี้ยงดูบุตร การให้ความรัก ความอบอุ่นแก่สมาชิกในครอบครัว

จากแนวความคิดทฤษฎีโครงสร้างและหน้าที่ที่เกี่ยวกับบทบาทและการใช้อำนาจระหว่างคู่สมรสของพาร์สัน ได้มีนักโครงสร้างนิยมได้แบ่งบทบาทของคู่สมรสในครอบครัวเป็น 2 ประเภทด้วยกันคือ บทบาทของสามีใน การหาเลี้ยงชีพครอบครัว ซึ่งทำให้สามีต้องรับผิดชอบต่อบทบาทของครอบครัวในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสิ่งภายนอก (External Role) เช่น การทำงานนอกบ้านและบทบาทของภรรยาในการรับผิดชอบต่อบทบาทในครอบครัว (Internal Role) เช่น การเลี้ยงดูบุตร และการทำงานนอกบ้าน เป็นต้น ซึ่งในการแบ่งประเภทบทบาทของคู่สมรสตามค่านิยมความเชื่อในเรื่องความแตกต่างด้านเพศเป็นสำคัญ

จากการพิจารณาแนวทฤษฎีโครงสร้างและหน้าที่ดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่าระบบความสัมพันธ์ระหว่างคู่สมรสในสถาบันครอบครัวเป็นสิ่งคงที่และเปลี่ยนแปลงได้น้อย เพราะบทบาทต่างๆ อยู่ในลักษณะของการสนองตอบซึ่งกันและกันอย่างมีสมดุลย์ แนวการวิเคราะห์ดังกล่าวจึงเท่ากับเป็นการยอมรับบทบาท ที่กำหนดขึ้นตามประเพณีนิยม ยึดถือความแตกต่างของเพศมาเป็นอิทธิพลอยู่มากในการกำหนดบทบาทและหน้าที่ที่รับผิดชอบ

ของผู้หญิง แม้ว่าผู้หญิงอาจได้รับการยินยอมหรือได้รับการมอบหมายให้ทำงานเชิงเศรษฐกิจ เมื่อใดก็ตามที่ครอบครัวต้องการ ในหลายสังคมที่ปรากฏว่าการช่วยเหลือทำงานหารายได้เลี้ยงครอบครัวถือเป็นหน้าที่ของผู้หญิงที่แต่งงานแล้ว โดยสังคมกำหนดว่านั่นเป็นส่วนหนึ่งของภาระหน้าที่ของบทบาทภรรยา แม้ว่าผู้หญิงที่ทำงานทั้งหลายมักมิใช่ผู้หารายได้หลัก หากเป็นเพียงผู้หารายได้เสริมให้แก่ครอบครัว บทบาทและหน้าที่เชิงเศรษฐกิจของผู้หญิงจึงยังคงจำกัดอยู่ภายใต้อิทธิพลของขอบเขตตามประเพณีของผู้หญิง โดยที่แต่ละสังคมอาจจะมีประเพณีที่แตกต่างกันไม่มากนักน้อยในการกำหนดบทบาทและหน้าที่ของผู้หญิง

ด้วยเหตุนี้จึงสรุปได้ว่า แนวคิดทฤษฎีโครงสร้างและหน้าที่ให้ความเหนือกว่าของบุรุษในรูปของการเป็นเจ้าของบทบาทที่สำคัญในการสนองความจำเป็นของสังคม เช่น การมีบทบาทที่สำคัญกว่าในการปกครอง ในทางเศรษฐกิจและในด้านอื่นๆ ที่สนับสนุนความเป็นปึกแผ่นและความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในสังคมที่นักสังคมวิทยาครอบครัวได้กล่าวไว้ว่า ยิ่งบุรุษมีความชำนาญและความรับผิดชอบในบทบาทภายนอกครอบครัวมากขึ้นเพียงไร ความเหนือกว่าของเขาในการตัดสินใจในครอบครัวจะยิ่งมีมากขึ้นเพียงนั้น

ทางด้าน การเปลี่ยนแปลงบทบาทและสถานภาพของผู้หญิงในสังคมนั้น มักเป็นผลมาจากสาเหตุ 2 ประการ คือ ประการแรกเกิดจากภาวะทางเศรษฐกิจของประเทศต่าง ๆ ภายหลังจากสงครามโลกครั้งที่ 2 ส่งผลให้ผู้หญิงมีส่วนรับผิดชอบในบทบาทการหาเลี้ยงครอบครัวร่วมกับสามี ทั้งนี้เพื่อให้ครอบครัวสามารถดำรงอยู่รอด บทบาทใหม่ของผู้หญิงที่กล่าวมานี้จึงมีผลกระทบไปถึงการเปลี่ยนแปลงในบทบาทส่วนอื่นๆ ของคู่สมรส การใช้อำนาจระหว่างคู่สมรสเพื่อตัดสินใจเกี่ยวกับกิจกรรมต่าง ๆ ของครอบครัว ดังนั้น บรรทัดฐานดั้งเดิมของสังคมที่คาดหวังให้สามีมีบทบาทในการหาเลี้ยงครอบครัวเพียงฝ่ายเดียวก็ค่อย ๆ แปรเปลี่ยนไป และประการที่สองเกิดจากภาวะการเรียกร้องสิทธิผู้หญิง ซึ่งเกิดขึ้นในสังคมตะวันตก โดยเป็นผลมาจากความเสมอภาคทางสังคมนั่นเอง และยังกระตุ้นให้ชาติ ต่างๆ สร้างเสริมบทบาทและสถานภาพของผู้หญิงทางเศรษฐกิจและสังคมโดยเริ่มจากการพัฒนาบทบาทและอำนาจของสถาบันในครอบครัวก่อน

นอกจากนั้น ยังมีแนวคิดเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงบทบาทระหว่างคู่สมรส (The Changing role perspective) โดยมีผู้สนับสนุนแนวความคิดดังนี้ Myrdal and Klein (1965) (อ้างในสุพัทธรา ศิริมังคะลา, 2535) ได้เสนอแนะให้ผู้หญิง มีบทบาทที่ต้องรับผิดชอบ 2 ด้าน คือ บทบาทในการประกอบอาชีพ และบทบาทในครอบครัว ส่วน Young and Willmott (1934) ได้อธิบายถึงมโนทัศน์ใหม่ของครอบครัวที่เรียกว่า Symmetrical Family ซึ่งชายและหญิง จะร่วมรับผิดชอบต่อบทบาทต่าง ๆ ในครอบครัวด้วยกัน

สำหรับการเปลี่ยนแปลงทางสถานภาพและบทบาทของผู้หญิงในสังคมสมัยนั้น แนวทฤษฎีโครงสร้างและหน้าที่ได้ให้คำอธิบายไว้ว่า การเกิดขึ้นของปรากฏการณ์ทางสังคมถูกอธิบายในรูปของ "ภาวะหน้าที่" ที่สิ่งเหล่านั้นมีต่อการคงไว้หรือการอยู่รอดของสังคม ดังนั้น Winch (1971) จึงได้กล่าวว่า หน้าที่พื้นฐานของครอบครัวทั้งหมดก็คือ การทดแทนสมาชิกของสังคมที่กำลังล้มหายตายจาก นอกจากนี้นักสังคมวิทยาในแนวนี้ยังมองสังคมในฐานะที่เป็นระบบ ซึ่งประกอบด้วยหน่วยย่อยต่างๆ ที่มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงซึ่งกันและกัน การเปลี่ยนแปลงในส่วนหนึ่งมีผลกระทบต่อส่วนอื่นๆ ทั้งหมดของระบบ และการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ยังมีผลกระทบกลับไปยังแหล่งที่มาของการเปลี่ยนแปลงนั้นด้วย นอกจากนี้ยังถือว่าการเปลี่ยนแปลงอาจเกิดขึ้นอย่างเอกเทศในส่วนต่างๆ ของสังคม ไม่ว่าจะเป็นครอบครัว รัฐบาล หรือเศรษฐกิจก็ตาม แนวคิดในแง่สมมติฐานของการเปลี่ยนจึงมีลักษณะแตกต่างไปจากแนวคิดแบบอื่น ๆ คือ สมมติฐานถูกพิจารณาว่ามีลักษณะ "ถ้อยที่ถ้อยกระทำต่อกันในเชิงซ้อน" (Multiple Reciprocal) นักการหน้าที่นิยมบางท่านกล่าวว่า ภาวะสมดุล (Equilibrium) เป็นแนวโน้มตามธรรมชาติของสังคม และทำนองแนวโน้มเดียวกันกับเข้าสู่สภาพสมดุล (Homeostasis) ของร่างกายมนุษย์ และได้ตีความการเปลี่ยนแปลงในสังคมในรูปแบบของมาตรฐานดังกล่าว

ในด้านเกี่ยวกับการสถานภาพที่สูงขึ้นของผู้หญิงนั้น เกิดขึ้นในแง่ของการเข้ามีส่วนร่วมมากขึ้นในกิจกรรมที่ไม่เกี่ยวข้องกับเรื่องทางครอบครัว ซึ่งมีความสำคัญต่อความอยู่รอดของสังคมในปัจจุบัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในทางเศรษฐกิจ นั่นคือการ การปกครอง และการทหาร สิ่งเหล่านี้ถูกอธิบายในรูปของการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและเทคโนโลยี ซึ่งผลักดันให้ผู้หญิงเข้าสู่แรงงานที่ได้รับค่าจ้างนอกบ้านในสมัยปัจจุบัน

2. ทฤษฎีสตรีศึกษา (Woman Study Theory)

กาญจนา แก้วเทพ (2540) สรุปถึง ทฤษฎีสตรีศึกษาซึ่งแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

1. **System Approach** แนวความคิดพื้นฐานของทฤษฎีนี้จะมองดูผู้หญิงในฐานะระบบย่อยอันหนึ่งของระบบใหญ่ ซึ่งจะต้องมีหน้าที่ที่ถูกกำหนดมาให้เหมาะสมกับเพศ ในระบบนี้จะกำหนดการแบ่งงานกันทำและแบ่งความรับผิดชอบ ตามลักษณะทางชีววิทยา ฉะนั้น เมื่อผู้หญิงเป็นเพศที่ตั้งท้องจำเป็นต้อง เป็นผู้เลี้ยงดูบุตรด้วย ปริมาณของหญิงจึงอยู่ในแวงดวงของครอบครัว อย่างไรก็ตาม เมื่อระบบใหญ่มีการเปลี่ยนแปลงไป ระบบย่อยต้องมี "การปรับตัว" ฉะนั้น เมื่อระบบสมัยใหม่ต้องการให้ผู้หญิงออกมาทำงานนอกบ้าน ผู้หญิงก็จำเป็นต้องพัฒนาปรับปรุง ในด้านต่าง ๆ เช่น พัฒนาระดับการศึกษา พัฒนาความสามารถให้เหมาะสมกับระบบใหม่

2. **Feminist Approach** สำหรับแนวทางนี้ประกอบไปด้วยกลุ่มปลีกย่อยอีกหลายกลุ่ม แต่ไม่ว่าจะแตกแยกออกไปอย่างไรก็ตาม จุดร่วมหลักของแนวทฤษฎีนี้ก็คือ การพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างเพศหญิงและเพศชาย ซึ่งมีลักษณะของความไม่เท่าเทียมระหว่างเพศมาตั้งแต่สังคมในอดีตจนถึงปัจจุบัน ไม่ว่าสังคมจะเปลี่ยนแปลงไปอย่างไรก็ตาม ความไม่เท่าเทียมระหว่างเพศก็ดูยังเป็นปัญหาคู่โลก ถึงแม้ว่าจะมีการเปลี่ยนรูปแบบเนื้อหาไปบ้าง แต่ทว่าสิ่งที่ไม่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาก็คือ การเอาไรต์เอาเปรียบระหว่างเพศนั่นเอง

สำหรับการวิเคราะห์สภาพสังคมปัจจุบัน ทุกสังคมที่กำลังมีอยู่ทุกวันนี้แนวทางนี้เห็นว่าการกำลังตกอยู่ในสังคมแบบถืออำนาจของชายเป็นใหญ่ (Patriarchal) ความสัมพันธ์ที่ไม่เท่าเทียมกันระหว่าง ผู้หญิงกับผู้ชายปรากฏอยู่ในทุกมิติของสังคมไม่ว่าจะเป็นการผลิต การสืบทอดเอกลักษณ์ของแต่ละเพศในระบบแบบนี้ แม้ว่าผู้หญิงจะเป็นผู้ผลิตที่สำคัญ เช่น ผู้ชายจะเป็นคนคุมอำนาจ ควบคุมโดยผ่านโครงสร้างครอบครัวแบบผัวเดียวเมียเดียว โดยสร้างทัศนคติที่ว่าผู้ชายเป็นฝ่ายหาเลี้ยงครอบครัว นอกจากนั้นก็ยังผ่านโครงสร้างการผลิตแบบชายเหนือหญิง (ผู้ชายเป็นเจ้าของปัจจัยการผลิต) และผ่านโครงสร้างการควบคุมของกลไกรัฐ

3. ทฤษฎีการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจจากการสื่อสาร (Uses and Gratification Approach)

แนวทางศึกษาในเรื่องการใช้ประโยชน์และการได้รับความพึงพอใจจากสื่อมวลชน (The Uses and Gratification Approach) เป็นการเน้นความสำคัญของกลุ่มผู้รับสารในฐานะผู้กระทำการสื่อสาร กล่าวคือ ตัวผู้รับสารเป็นผู้เลือกใช้สื่อประเภทต่าง ๆ และเลือกรับเนื้อหาข่าวสารเพื่อสนองความต้องการของตนเอง ซึ่งตั้งอยู่บนสมมุติฐานเบื้องต้น ดังนี้

1. ผู้รับสารจะเป็นผู้กระทำการแสวงหาข่าวสารจากสื่อมวลชน เพื่อสนองความพึงพอใจ
2. ผู้รับสารจะเป็นผู้เลือกสื่อจากสื่อทั้งหมดที่มีอยู่
3. ผู้รับสารจะตระหนักว่า สื่อนั้นจะสนองความต้องการความสนใจและมีความเกี่ยวข้องมากเพียงพอ
4. ผู้รับสารจะใช้สื่อใด ๆ โดยไม่รวมถึงการตัดสินใจในพฤติกรรมการบริโภคสื่อตามความเคยชินเดิม

สำหรับคำว่า ความพึงพอใจ (Gratification) นั้น McCombs และ Becker (1979) ได้อธิบายไว้ โดย McCombs กล่าวว่า คนเรามีเหตุผลในการเลือกใช้สื่อหรือเปิดรับสื่อมวลชนแตกต่างกันไป และเหตุผลนั้นทำให้คนเลือกใช้สื่อมวลชนต่างประเภทกัน คำว่าเหตุผลนี้หมายถึงอะไรบางอย่างที่สื่อมวลชนนั้น ๆ สามารถตอบ

สนองและสร้างความพอใจให้แก่บุคคลนั้นได้ ซึ่งเป็นเรื่องเฉพาะบุคคล และสิ่งนี้คือสิ่งที่เรียกว่า ความพึงพอใจ (Gratification) และในความหมายของคำว่า ประโยชน์ กับความพึงพอใจ Rosengren (1974) กล่าวไว้ว่าทั้ง 2 คำ มีความสัมพันธ์กันอยู่ในแง่ที่ว่าประโยชน์ สามารถนำไปสู่ความพึงพอใจและความพึงพอใจ อาจได้รับจากประโยชน์ เพราะฉะนั้นนักวิจัยจึงอาจจะศึกษาเฉพาะตัวหนึ่งตัวใด โดยมีเป้าหมายถึงทั้ง 2 ตัวได้

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการใช้สื่อเพื่อประโยชน์และความพึงพอใจ ที่น่าสนใจอีกชิ้นหนึ่ง คือ งานของ Wenner (1985) ซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับความพึงพอใจในการบริโภคข่าวสาร (News Gratification) โดยเฉพาะ Wenner ได้รวบรวมผลงานวิจัยที่มีผู้ทำไว้มากมายแล้วสร้างออกมาเป็นแผนที่แสดงความพึงพอใจ ในการบริโภคสื่อ ข่าวสาร (Media News Gratification Map) สรุปได้ว่า Wenner แบ่งความพึงพอใจออกเป็นกลุ่ม คือ

1. การใช้ข่าวสารเพื่อประโยชน์ทางด้านข้อมูล (Orientation Gratification) ใช้เพื่ออ้างอิง และเพื่อเป็นแรงเสริมย้ำในความสัมพันธ์ระหว่างปัจเจกบุคคลกับสังคม รูปแบบของความต้องการที่แสดงออกมาได้แก่ การติดตามข่าวสาร (Surveillance) การได้มาซึ่งข้อมูลเพื่อช่วยในการตัดสินใจ (Decisional Utility)
2. การใช้ข่าวสารเพื่อเชื่อมโยงระหว่างข้อมูลเกี่ยวกับสังคม (Social Gratification) ซึ่งรับรู้จากข่าวสารเข้ากับเครือข่ายส่วนบุคคลของปัจเจกชน เช่น การนำข้อมูลไปใช้ในการสนทนากับผู้อื่นเพื่อการชักจูงใจ เป็นต้น
3. การใช้ข่าวสารเพื่อดำรงเอกลักษณ์ของบุคคล (Para Social Gratification) เพื่อการอ้างอิงผ่านตัวบุคคลที่เกี่ยวข้องกับสื่อ หรือปรากฏในเนื้อหาของสื่อ เช่น การยึดถือหรือความชื่นชม ผู้อ่านข่าวแบบอย่างในทางพฤติกรรม
4. การใช้ข่าวสารเพื่อประโยชน์ในการลดหรือผ่อนคลายความตึงเครียดทางอารมณ์ (Para-Orientalional Gratifications) เพื่อปกป้องตนเอง เช่น เป็นการใช้เวลาให้หมดไปเพื่อความเพลิดเพลิน สนุกสนาน เพื่อหลีกเลี่ยงจากสิ่งที่ไม่พึงพอใจอย่างอื่น เป็นต้น

ส่วนการจำแนกชุดตัวแปรความพึงพอใจของ Blumler ได้จำแนกออกเป็น 4 กลุ่ม ดังนี้

1. เพื่อความเพลิตเพลิน (Diversion) ซึ่งจะออกมาในรูปของการใช้สื่อ เพื่อหลบหนีปัญหา เพื่อหลีกเลี่ยงจากงานประจำ และเพื่อผ่อนคลายอารมณ์ เป็นต้น
2. เพื่อมนุษยสัมพันธ์ (Personal Relation) เช่น ใช้สื่อเพื่อให้มีเรื่องราวไปพูดคุยกับผู้อื่นหรือเพื่อให้มีโอกาสได้ใช้เวลาอยู่ร่วมกับคนในครอบครัว
3. เพื่อเอกลักษณ์ปัจเจกบุคคล (Personal Identity) ได้แก่ การอ้างอิงบุคคล (Personal Reference) การค้นหาความจริง (Reality Exploration) และเพื่อให้ได้ข้อมูลมาเป็นแรงเสริมย้ำความเชื่อของตน เป็นต้น
4. เพื่อการติดตามข่าวสาร (Surveillance)

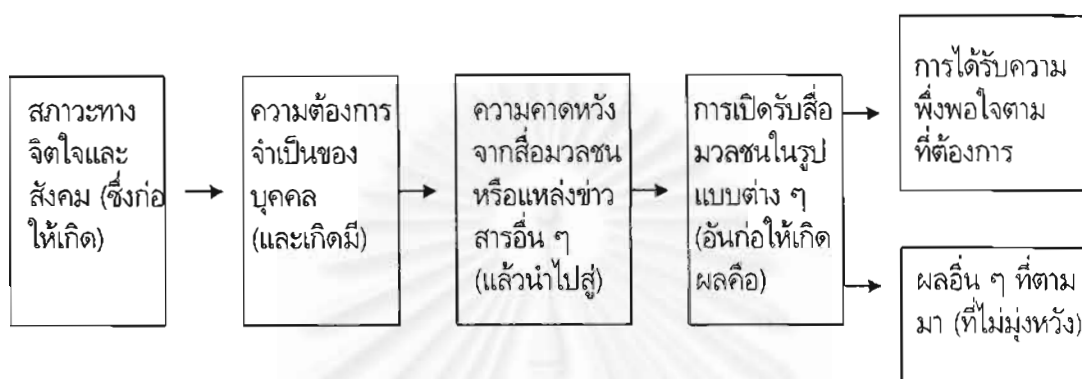
Katz, E. and Others (1974) ได้ให้คำอธิบายในแบบแผนในเรื่องของการใช้ประโยชน์และการได้รับความพึงพอใจจากสื่อมวลชนของบุคคลผู้รับสาร ดังนี้

“แนวทางการศึกษาการใช้ประโยชน์และการได้รับความพึงพอใจ คือ การศึกษา ผู้รับสารเกี่ยวกับ (1) สภาวะทางสังคมและจิตใจซึ่งจะก่อให้เกิด (2) ความต้องการและจำเป็นของบุคคลและเกิดมี (3) ความคาดหวังจากสื่อมวลชนหรือแหล่งข่าวสารอื่น ๆ แล้วนำไปสู่ (4) การเปิดรับสื่อมวลชนในรูปแบบต่าง ๆ กัน อันก่อให้เกิดผลคือ (5) การได้รับความพึงพอใจตามที่ต้องการ และ (6) ผลอื่น ๆ ที่ตามมา ซึ่งอาจจะไม่ใช่ผลที่ตั้งเจตนาไว้ก็ได้”

องค์ประกอบต่าง ๆ เกี่ยวกับแนวความคิดในเรื่องการใช้ประโยชน์และการได้รับความพึงพอใจจากสื่อมวลชนตามที่กล่าวมา อาจแสดงให้เห็นในรูปแบบจำลองได้ดังนี้

แผนภาพที่ 1

แบบจำลอง องค์ประกอบของการใช้ประโยชน์ของการได้รับความพึงพอใจ

แบบจำลองการใช้ประโยชน์และการได้รับความพึงพอใจจากสื่อมวลชนนี้ เป็นแบบจำลองซึ่งได้กำหนดขึ้นมาเพื่ออธิบายกระบวนการรับสารในการสื่อสารมวลชน และเพื่ออธิบายถึงการใช้สื่อมวลชน โดยปัจเจกบุคคลหรือกลุ่มบุคคล ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการเลือกบริโภคสื่อมวลชนนั้น ขึ้นอยู่กับความต้องการหรือแรงจูงใจของผู้รับสารเอง บุคคลแต่ละคนย่อมมีวัตถุประสงค์ มีความตั้งใจ ความต้องการในการใช้ประโยชน์จากสื่อมวลชนเพื่อสนองความพึงพอใจของตนเองด้วยเหตุผลต่าง ๆ กัน

จากแบบจำลองดังกล่าวข้างต้น จะเห็นว่าสิ่งที่บุคคลจะแสวงหาข่าวสาร เพื่อให้ได้รับประโยชน์และความพึงพอใจนั้น บุคคลจะต้องมีความคาดหวังผลตอบแทนความพึงพอใจที่จะได้รับจากการบริโภคข่าวสารนั้นก่อน ซึ่งสามารถอธิบายพฤติกรรมดังกล่าวได้ดังนี้

แนวคิด

1. แนวคิดเกี่ยวกับวิทยุกระจายเสียง

ลักษณะของสื่อวิทยุ

Robert McLeish (1978) กล่าวถึงธรรมชาติของวิทยุกระจายเสียงว่า วิทยุเป็นสื่อมวลชน อิเล็กทรอนิกส์ (electronic medium) ประเภทมืดบอด (blind medium) คือสื่อที่ไม่มีภาพ แต่ผู้ดำเนินรายการสามารถสร้างภาพ ด้วยการผสมผสานเสียงต่างๆ ได้แก่เสียงพูด เสียงดนตรี และเสียงประกอบอื่นๆ ให้เกิดขึ้นเป็นรายการวิทยุ เพื่อให้ข่าวสาร ความรู้และความบันเทิงแก่ผู้ฟัง ด้วยการส่งกระจายเสียงผ่านคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้าไปในอากาศ เข้าสู่เครื่องรับวิทยุ ทำให้ผู้ฟังเกิดจินตนาการเป็นภาพขึ้นในใจ ภาพนั้นจะสวยงาม และชัดเจนเพียงไร ขึ้นอยู่กับเทคนิคของผู้ดำเนินรายการในการใช้น้ำเสียง สีลา และช่วงทำนองในการดำเนินรายการ ซึ่งธรรมชาติดังกล่าวของสื่อวิทยุนี้แตกต่างจากสื่อวิทยุโทรทัศน์ ที่ให้ทั้งภาพและเสียง ทำให้ผู้ชมรายการสามารถเข้าใจความหมายได้ทันที

วิทยุยังเป็นสื่อที่สามารถเข้าถึงมวลชนได้ทุกระดับ โดยไม่มีอุปสรรคด้านอาชีพ และการศึกษา สามารถกระจายข่าวสารข้อมูลได้อย่างรวดเร็วในเวลาเดียวกัน ประชาชนที่มีวิทยุและอยู่ในพื้นที่ของรัศมีกำลังส่งออกอากาศ ก็สามารถรับฟังการกระจายเสียงของรายการต่างๆ ได้

นอกจากธรรมชาติของสื่อวิทยุดังได้กล่าวมาแล้วข้างต้น สื่อวิทยุก็มีข้อจำกัดในเรื่องของเวลาคือ เวลาในการเสนอรายการที่มีไม่มากนัก ทำให้ผู้ผลิตรายการไม่สามารถให้ข้อมูลรายละเอียดแก่ผู้ฟังได้มากดังเช่น สื่อสิ่งพิมพ์ นอกจากนี้ยังเป็นสื่อที่ไม่คงที่ (transient medium) คือเปลี่ยนแปลงไปตามเวลา หากเวลาผ่านไป รายการก็ผ่านเลยไปด้วย นั่นก็คือหากผู้ฟังพลาดฟังเนื้อหารายการขณะออกอากาศ ก็จะไม่สามารถรับฟังใหม่ได้ นอกจากผู้ดำเนินรายการเสนอเนื้อหาซ้ำอีกครั้ง และประการสุดท้ายคือ ผู้ฟังวิทยุมักจะกระทำกิจกรรมอื่น ขณะฟังรายการ ดังนั้นหากผู้ดำเนินรายการไม่มีเทคนิคการเสนอรูปแบบ เนื้อหา หรือลีลาการดำเนินรายการ ที่น่าสนใจแล้ว ก็จะไม่สามารถดึงดูดความสนใจของผู้ฟังให้ติดตามรายการต่อไปได้

บุญก๊อ คอรวาเวช (2539) สรุปลักษณะการแบ่งประเภทรายการวิทยุ ว่ามีการแบ่งเอาไว้แตกต่างกันไปแล้วแต่จุดมุ่งหมาย ตัวอย่างการแบ่งประเภทรายการของสถานีวิทยุ B.B.C. ของอังกฤษ แบ่งตามลักษณะของวิธีการเสนอรายการไว้ดังนี้

1. รายการข่าวและเหตุการณ์ปัจจุบัน (News and Current Affairs)
2. รายการอภิปราย (The Discussion Programme)
3. รายการโต้ตอบทางโทรศัพท์ (The Phone-in Programme)
4. รายการเพลงจากแผ่นเสียง (Record Programme)
5. รายการนิตยสารทางอากาศ (The Magazine Programme)
6. รายการสารคดีเชิงวิเคราะห์ และสารคดีทั่วไป (The Documentary Feature Programme)

นอกจากนี้ยังได้แบ่งประเภทรายการวิทยุโดยครอบคลุมลักษณะของรายการอยู่ 4 ลักษณะใหญ่ด้วยกัน คือ

1. แบ่งโดยเอาเนื้อหาของรายการเป็นหลัก เช่น รายการเกษตร รายการกีฬา รายการธรรมะ เป็นต้น
2. แบ่งโดยเอาลักษณะรูปแบบการเสนอรายการเป็นหลัก เช่น รายการนิตยสารทางอากาศ รายการสารคดี รายการอภิปราย รายการสัมภาษณ์ เป็นต้น
3. แบ่งโดยเอาผู้ฟังเป็นหลัก รายการในลักษณะนี้ ไม่ได้ระบุถึงวิธีเสนอรายการอย่างชัดเจนขึ้นอยู่กับตัวผู้จัดรายการเองที่จะเลือกวิธีเสนอรายการตามความเหมาะสมกับเรื่องราวและกลุ่มผู้ฟังเป้าหมาย
4. แบ่งโดยเอาหน้าที่สื่อมวลชนเป็นหลัก เช่น รายการบันเทิง รายการสาระความรู้ รายการข่าว รายการบริการประชาชน เป็นต้น

2. แนวคิดการพัฒนาสตรี

แนวคิดพื้นฐาน (จากแผนพัฒนาสตรีระยะยาว 2525-2544)

คณะทำงานวางแผนพัฒนาสตรีระยะยาว (2524) ได้สรุปไว้ดังนี้

1. ด้วยความเชื่อมั่นในสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน และอุดมการณ์ประชาธิปไตยว่า คนเราทุกคนไม่ว่าหญิงหรือชาย มีความเสมอภาคหรือเท่าเทียมกันในเกียรติและสิทธิ และเชื่อว่าหญิงและชายต่างมีคุณค่าและศักดิ์ศรีเท่าเทียมกัน ทั้งนี้โดยตระหนักเป็นอย่างดีว่า ความเสมอภาค มิได้หมายถึงการปรับเปลี่ยนให้ทุกคนเหมือนกันหมด แต่หมายถึงว่า สตรีควรได้รับความเป็นธรรมในขั้นพื้นฐานที่จะไม่ให้ความแตกต่างทางธรรมชาติทางความคิด จิตใจ หรือความแตกต่างที่สมมติขึ้นมา เช่น ความเชื่อว่าสตรีมีความสามารถน้อยกว่าชาย มาเป็นอุปสรรคในการให้โอกาสแก่สตรีที่จะพัฒนาตนเองให้เต็มตามความถนัดและความสามารถ

2. ด้วยความคิดที่ว่าสตรีมีปัญหาและความต้องการแตกต่างไปจากชาย เนื่องด้วยสภาพทาง สรีรรวมทั้งค่านิยมของสังคมที่จำกัดตัดโอกาสของสตรีในหลายประการ จึงเป็นผลให้สตรีไม่สามารถจะปรับ ตนเองให้ทันกับความเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมต่างๆ ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครอง ตลอดจนความเจริญทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ฉะนั้น การพัฒนาสตรีแต่เพียงขั้นพื้นฐานย่อมไม่เป็นการ เพียงพอ แต่จะต้องให้สตรีสามารถปรับเปลี่ยนบทบาทของตนให้สามารถปฏิบัติภารกิจทั้งในบ้านและนอกบ้านให้ ได้ดีขึ้นตามความเหมาะสมของแต่ละครอบครัวและสภาพแวดล้อม อันจะเป็นประโยชน์แก่การพัฒนาสังคมโดย ส่วนรวม

3. ด้วยความเชื่อว่ากระบวนการพัฒนาสตรีนั้น จะต้องดำเนินการทั้งระบบ โดยเริ่มด้วยการ เปลี่ยนแปลงที่ตัวสตรีเองก่อน ด้วยการพัฒนาตนเองให้เต็มศักยภาพและตระหนักในคุณค่าและศักดิ์ศรีของตน นอกจากนี้ ชุมชนหรือสังคมส่วนรวมต้องให้การยอมรับหรือเปลี่ยนแปลงแนวความคิดไปสู่ทิศทางเดียวกันด้วย พร้อมกันนั้นหน่วยงานต่างๆ ทั้งในภาครัฐและเอกชนจะต้องดำเนินงานอย่างประสานสอดคล้องและสนับสนุน ซึ่งกันและกัน เพื่อเป้าหมายในการพัฒนาสตรี

ทิศทางในการพัฒนาสตรี

การกำหนดทิศทางพัฒนาสตรีไปสู่แบบฉบับอันพึงประสงค์ดังกล่าวต่อไปนี้ ได้ยึดหลักการให้โอกาส สตรีที่จะพัฒนาตนเองให้เต็มศักยภาพ โดยมีความพร้อมใน 3 ด้าน คือ

1. คุณลักษณะส่วนตัว
 - 1.1 มีร่างกายและจิตใจสมบูรณ์ รู้จักระวัง ดูแล ป้องกัน และรักษาสุขภาพของตนทั้งทางกายและ จิตโดยเฉพาะในระหว่างตั้งครรภ์ คลอดลูก ระยะเวลาเลี้ยงดูลูกอ่อน และในช่วงอายุที่มีการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ
 - 1.2 มีความรู้อย่างน้อยจบการศึกษาภาคบังคับ มีพื้นฐานทางด้านสติปัญญา คุณธรรมและทักษะ เบื้องต้นในการประกอบอาชีพ สามารถพึ่งพาตนเอง และมีงานทำที่เหมาะสมและเป็นประโยชน์
 - 1.3 มีความกระตือรือร้นที่จะใช้สิทธิและโอกาสแสวงหาความรู้ เพื่อนำมาพัฒนาศักยภาพของตน เองให้เต็มที่ และเพื่อนำความรู้มาใช้ในการพัฒนาความเป็นอยู่และค่านิยมของครอบครัว โดยเฉพาะสมาชิกที่ยัง เป็นเด็กและเยาวชน
 - 1.4 มีความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ทั้งด้านเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม มีคุณธรรมเป็นหลักใน การดำเนินชีวิต เพื่อแผ่ความเมตตาธรรม ความรักออกไปสู่มวลมนุษยชาติ

2. ชีวิตและครอบครัว

- 2.1 มีเสรีภาพในด้านความรักและการเลือกคู่ครอง โดยพิจารณาถึงความพร้อมทั้งทางร่างกาย จิตใจ และอารมณ์ และถือว่า "คุณธรรมทางเพศ" เป็นสิ่งสำคัญเสมอกัน สำหรับชายและหญิง
- 2.2 มีสิทธิ์ตัดสินใจในการคุมกำเนิด หรือทำแท้งได้เมื่อมีเหตุจำเป็นภายในขอบเขตของกฎหมาย และชายควรรับภาระในการคุมกำเนิดมากขึ้น
- 2.3 ทั้งชายและหญิงมีหน้าที่รับผิดชอบร่วมกันในการเลี้ยงดูอบรมลูก และในงานบ้านการแบ่งภาระหน้าที่ระหว่างกันควรเป็นไปตามความเหมาะสม โดยความยินยอมพร้อมใจของทั้งสองฝ่าย
- 2.4 ทั้งชายและหญิงมีหน้าที่รับผิดชอบร่วมกันในการสร้างครอบครัว ที่มีความอบอุ่นและกลมเกลียว โดยมีความรักความเคารพซึ่งกันและกัน เพื่อสร้างพื้นฐานชีวิตที่มีความสุขและมีคุณธรรมให้แก่สมาชิกในครอบครัว โดยเฉพาะเด็กและเยาวชน และเปิดกว้างไปถึงคณาญาติและชุมชนด้วย

3. การมีส่วนร่วมในสังคม

- 3.1 มีส่วนร่วมในการกำหนดค่านิยมและบทบาท โดยเฉพาะที่เกี่ยวกับสตรีเรื่องทั้งในระดับครอบครัวและชุมชน
- 3.2 มีส่วนร่วมคิดและร่วมตัดสินใจในปัญหาและกิจกรรมของชุมชน
- 3.3 มีส่วนร่วมในทางเศรษฐกิจตามหลักความสามารถ ทั้งในการได้รับคัดเลือกเข้าทำงาน การรับค่าตอบแทนและโอกาสก้าวหน้าเช่นเดียวกับชาย
- 3.4 มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน การเมือง และการปกครองในทุกกระดับมากขึ้น รวมทั้งกิจกรรม ด้านศิลปวัฒนธรรมและนันทนาการในทุกรูปแบบตามความสามารถที่เพิ่มขึ้น

เงื่อนไขจำเป็นที่จะทำให้การพัฒนาสตรีบรรลุผล

เพื่อให้การพัฒนาสตรีบรรลุผล จะต้องมีการปรับปรุงระบบและโครงสร้างของสังคมในด้านต่างๆ ให้เอื้อต่อการเปลี่ยนแปลงด้วย ดังต่อไปนี้

1. การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของสังคม ควรเป็นไปอย่างเหมาะสม เพื่อที่จะแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำของรายได้และบริการสาธารณะระหว่างเมืองและชนบท และการเปลี่ยนแปลงเช่นนี้ต้องตอบสนองความต้องการของคนส่วนใหญ่ โดยคำนึงธรรมชาติและความสามารถที่มนุษย์จะปรับให้เข้ากับ การเปลี่ยนแปลงได้

2. การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจจะต้องช่วยให้สตรีได้มีโอกาสเข้าสู่อาชีพต่างๆ มากขึ้นตามความสามารถ จะต้องเน้นคุณค่าความเป็นมนุษย์ มีมาตรการป้องกันการเอารัดเอาเปรียบในรูปแบบต่างๆ และเร่งเร้าให้สตรีเข้าร่วมกลุ่มกันในรูปแบบและระดับต่างๆ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการพัฒนา

3. มีภาวะการเมืองที่เปิดโอกาสให้ประชาชนทั้งชายหญิงมีส่วนร่วมในการปกครองอย่างแท้จริง มีค่านิยมในการเปลี่ยนแปลงโดยสันติวิธี มีระบบกลไกทางการเมืองที่สนองความต้องการของคนส่วนใหญ่ มีประชากรที่รู้จักใช้สิทธิและหน้าที่อย่างมีความรับผิดชอบ และรัฐบาลมีปณิธานอย่างแน่วแน่ที่จะระดมพลังสตรีมาใช้ในการพัฒนาประเทศ

4. มีการใช้ผลความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อเพิ่มการผลิต เพิ่มผลผลิต โดยเฉพาะให้สตรีได้มีงานทำในภูมิสำเนาของตน และมีโอกาสเข้ารับการอบรมการใช้เทคนิคใหม่ๆ เพิ่มขึ้น รวมทั้งการมีเครื่องผ่อนแรงแบบง่ายๆ ที่ทำได้ในประเทศช่วยแบ่งเบาภาระงานบ้าน ตลอดจนการใช้เทคโนโลยีและศาสตร์ทางสื่อมวลชนเป็นเครื่องมือสำคัญในการเปลี่ยนค่านิยม สร้างคุณธรรมทางเพศ และพัฒนาสตรี

5. ปรับปรุงความสัมพันธ์ในครอบครัวให้เน้นความเป็นเพื่อน การเคารพยกย่องในกันและกัน การร่วมตัดสินใจและร่วมรับผิดชอบในการเลี้ยงดูอบรมเด็ก และการรับใช้สังคมส่วนรวมตามกำลังความสามารถ

6. มีบรรยากาศแห่งเสรีภาพที่ประชาชนจะได้รับข่าวสารข้อมูล แลกเปลี่ยนความคิดและริเริ่มกิจกรรม สร้างสรรค์ได้อย่างกว้างขวางเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงค่านิยมที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาสตรีอย่างจริงจังบนพื้นฐานแห่งความเสมอภาคและความกลมกลืนกับสภาพเศรษฐกิจและสังคม

3. แนวคิดหน้าที่ของสื่อมวลชน

Schramm (1964) ได้สรุปถึงสื่อมวลชนว่า สื่อมวลชนจัดเป็นแหล่งของข่าวสาร ซึ่งมีหน้าที่ในลักษณะต่าง ๆ ดังนี้

1. **หน้าที่ในการให้ข่าวสาร (Information Function)** การสื่อสารทั้งสื่อมวลชนและสื่อบุคคลจะมีหน้าที่สำคัญคือ การนำเสนอข่าวสารต่างๆ ให้กับคนในสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งข่าวสารในลักษณะที่สร้างบรรยากาศแห่งการพัฒนา ซึ่งข่าวสารต่างๆ ที่เป็นข่าวสารใหม่ จะทำให้คนในสังคมได้รับรู้และเห็นสิ่งต่างๆ เพิ่มมากขึ้นและสามารถเปรียบเทียบตัวเองและสังคมของตัวเองกับสังคมอื่นและคนในสังคมอื่นได้ เป็นการกระตุ้นให้เกิดความกระตือรือร้นและสนใจที่จะพัฒนาตนเอง รวมทั้งพัฒนาสังคมให้ดีขึ้น

2. **หน้าที่ในการชักจูงใจ** (Persuasive Function) การที่จะให้คนในสังคมเกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านความคิด ความเชื่อ ทศนคติ ตลอดจนพฤติกรรมต่างๆ ได้นั้น การสื่อสารจะมีส่วนสนับสนุนโดยการชักจูงให้คนในสังคม เกิดการเปลี่ยนแปลงความคิดและวิถีชีวิตของตนด้วยการแสดงความคิดเห็น สนับสนุน การพัฒนา และชี้ให้เห็นถึงประโยชน์ต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นทั้งในระดับบุคคลและระดับสังคมโดยรวม

3. **หน้าที่ในการให้ความรู้** (Education Function) เมื่อคนในสังคมได้รับทราบข่าวสารต่าง ๆ จนเกิดความรู้สึกระท้อหรือร้อนและตัดสินใจที่จะเปลี่ยนแปลงความคิดและพฤติกรรมของตนแล้ว สิ่งที่สำคัญคือจะทำอย่างไรให้คนในสังคมมีความรู้และเข้าใจถึงสถานภาพ บทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบต่างๆ ของตนเองอย่างถูกต้อง ซึ่งการสื่อสารโดยเฉพาะอย่างยิ่งสื่อมวลชนสามารถที่จะทำหน้าที่นี้ได้ โดยการให้ข้อมูล ข่าวสารและความรู้ที่จำเป็นสำหรับการปรับตัวของคนในสังคมนั้น ๆ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวกับสื่อมวลชนกับการพัฒนาสตรี

Dominick และ Gail (1972) ได้ทำการศึกษาเรื่องภาพสะท้อนผู้หญิงจากโฆษณาทางโทรทัศน์ (The Image of Women in Network TV Commercials) และ Butler ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับภาพสะท้อนของสตรี (The Passive Comparative Image) งานศึกษาทั้งสองชิ้น ได้คำตอบที่ใกล้เคียงกันคือ แม้ว่าลักษณะทางกายภาพของตัวละครที่เป็นหญิงจะใกล้เคียงกับสภาพความเป็นจริง แต่สิ่งที่จะอาจเรียกว่าบิดเบือนไปก็คือ บทบาทของผู้หญิงในสังคมและสถานภาพบางอย่าง เช่น ในสื่อมวลชนส่วนมากผู้หญิงยังมีอาชีพแม่บ้านเพียงอย่างเดียว หรือถ้าจะทำงาน ก็เป็นงานประเภทเลขานุการ ครู พยาบาล ฯลฯ ซึ่งเป็นอาชีพที่เชื่อกันว่าโดยทั่วไปแล้ว เป็นอาชีพของผู้หญิง ทั้ง ๆ ที่ในความเป็นจริง ผู้หญิง ยังทำอาชีพอื่นๆ อีกเช่น สถาปนิก วิศวกร ทนายความ นักวิทยาศาสตร์ ฯลฯ แต่ดูเหมือนว่า สื่อมวลชน ยังยึดภาพพจน์ของผู้หญิงตามค่านิยมเดิม

Gallagher (1980) ได้ศึกษาถึงภาพพจน์ของผู้หญิงที่สะท้อนออกมาจากสื่อมวลชน โดยศึกษาจากประเทศต่าง ๆ ในแถบเอเชีย ได้แก่ ญี่ปุ่น อินเดีย ปากีสถาน บังคลาเทศ จีน และฟิลิปปินส์ พบว่าพฤติกรรมของสื่อที่มีต่อผู้หญิงนั้นแคบมาก และมีอคติ ผู้หญิงและปัญหาของผู้หญิงถูกมองว่าเป็นข่าวที่ไม่มีคุณค่า ส่วนเนื้อหาของสื่อที่ให้ความบันเทิงก็จะเสนอผู้หญิงในลักษณะเฉื่อยชา ไม่มีอิสระ มีภาระนอกบ้านเพียงเล็กน้อย ส่วนในโฆษณาก็เช่นกัน ผู้หญิงถูกจำกัดให้อยู่ใต้อำนาจของผู้ชายและในการศึกษาเฉพาะกรณีผู้หญิงกับสื่อ เรื่องโอกาสที่ไม่เท่าเทียมกัน Gallagher (1981) พบว่าภาพสะท้อนของผู้หญิงใน สื่อมวลชนส่วนมากจะมีลักษณะที่

ออกมาในแนวเดียวกัน แม้ประเทศในค่ายคอมมิวนิสต์ เช่น จีน และประเทศทางแถบยุโรปตะวันออก ซึ่งมีรัฐบาลเป็นผู้ควบคุมสื่อ คือ ภาพสะท้อนในด้านลบ และคงไว้ซึ่งสภาพที่แสดงถึงความไม่เท่าเทียมกันระหว่างหญิงและชาย ฉะนั้น ภาพสะท้อนของผู้หญิงในสื่อต่าง ๆ จึงอยู่ในขอบเขตจำกัดมีบทบาทเฉพาะในบ้านและเรื่องของการครอบครัว และถูกถ่ายทอดออกมาในลักษณะที่ต้อยกว่าบุรุษ ทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจและวัฒนธรรม

สำหรับประเทศไทยนั้น สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยคณะทำงานวางแผนพัฒนาสตรีระยะยาว (2524) ได้ทำการศึกษาและวิเคราะห์บทบาทของสื่อมวลชนในการส่งเสริมการศึกษาและการเตรียมอาชีพสำหรับสตรี โดยได้วิเคราะห์จากสื่อมวลชน 4 ประเภท ได้แก่

- ก. แบบสำรวจรายการความรู้ที่จัดสำหรับสตรีทางสถานีวิทยุโทรทัศน์ทั้งในเขต กรุงเทพฯ และต่างจังหวัด รวม 9 สถานี ในช่วงวันที่ 10-25 ธันวาคม 2523 และจุลสารรายการโทรทัศน์ของไทยทีวีสีช่อง 3 ปี 2519-2523 เลือกศึกษาเฉพาะเดือนมกราคม และพฤศจิกายน หรือ ธันวาคม เฉพาะรายการที่จัดเสนอทางสถานีโทรทัศน์ใน กรุงเทพฯ จำนวน 4 สถานี
- ข. แบบสำรวจรายการความรู้ที่จัดสำหรับสตรีทางวิทยุกระจายเสียงทุกแห่งทั่วประเทศ รวม 233 สถานี ในช่วงวันที่ 10-25 ธันวาคม 2523
- ค. นิตยสารที่ขออนุญาตจัดพิมพ์ผ่านแผนก 5 กองกำกับการ 3 กรมตำรวจ ระหว่างปี 2519 - กรกฎาคม 2523
- ง. หนังสือพิมพ์ จากรายงานการวิจัยที่มีผู้ทำการศึกษาไว้แล้ว

จากการวิเคราะห์เนื้อหาของสื่อมวลชนทั้ง 4 ประเภทดังกล่าว พบว่ายังมีบทบาทในการให้การศึกษาและการแนะอาชีพน้อยมาก เพราะเนื้อหาทางด้านการศึกษาและการแนะอาชีพยังอยู่ในอัตราที่ค่อนข้างต่ำ การศึกษาที่ควรจัดให้แก่สตรี ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายที่แม่บ้านควรรู้ สิทธิของสตรีและการทำนิติกรรม ซึ่งจะช่วยให้สตรีได้เข้ามาและสามารถปกป้องสิทธิประโยชน์ของตนเอง

จงจิต เทียมทอง (2527) ได้ศึกษาและวิจัยเรื่องบทบาทของสื่อมวลชนที่มีผลต่อพัฒนาการสตรี และเด็กในจังหวัดเชียงใหม่ เพื่อพิจารณาว่าสื่อมวลชนในเชียงใหม่มีบทบาทต่อพัฒนาการสตรีและเด็กมากน้อยเพียงใด โดยได้ศึกษาเนื้อหาเกี่ยวกับสตรีและเด็กจากสื่อสิ่งพิมพ์ คือ หนังสือพิมพ์ไทยนิวส์ หน้าสตรี จำนวน 84 ฉบับ ในช่วงเวลา 1 ปี ตั้งแต่เดือนสิงหาคม 2525 ถึง กรกฎาคม 2526 และศึกษาเนื้อหาจากรายการสตรี

และเด็ก ของสถานีวิทยุ ปชส. และ ทอ. เชียงใหม่ในช่วงเวลาเดียวกัน จากการศึกษาพบว่า สตรีนิยมอ่านหนังสือพิมพ์ ไทยนิลซึ่งเป็นหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นมากกว่าหนังสือพิมพ์จากส่วนกลาง ในกลุ่มที่อ่านหนังสือพิมพ์จากส่วนกลางจะนิยมอ่านไทยรัฐมากที่สุด ส่วนนิตยสารนั้น สตรีนิยมอ่านขวัญเรือนมากที่สุด รองลงมาได้แก่สตรีสาร สำหรับรายการจากวิทยุพบว่า เสนอรายการเพื่อสตรีและเด็กน้อยมาก สำหรับแหล่งข่าวสารที่เกี่ยวกับสังคม สุขภาพอนามัยและอาชีพ พบว่าการสื่อสารระหว่างบุคคลยังคงเป็นแหล่งข่าวสารที่มีอิทธิพลต่อสตรีมากกว่าสื่อมวลชน สื่อมวลชนจึงไม่ใช่ปัจจัยหลักในการพัฒนาสตรี แต่เป็นเพียงการให้ข่าวสารข้อมูลทั่วไป และหากจะให้ความสำคัญแก่สื่อมวลชน ในการพัฒนาสตรีและเด็กมากยิ่งขึ้นตามแผนพัฒนาสตรีและเด็ก จะต้องพิจารณาเนื้อหา เวลาและวิธีการนำเสนอรายการเพื่อสตรีและเด็กผ่านสื่อมวลชนให้ถี่พิถีพิถัน ทั้งนี้เพื่อให้สตรีและเด็กได้รับประโยชน์จากสื่อมวลชนมากกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

พนิต กุลศิริ (2528) ได้ศึกษาและวิจัยเรื่องการวิเคราะห์เนื้อหาเพื่อศึกษาบทบาทของ หนังสือพิมพ์รายวันต่อการพัฒนาสตรี โดยได้ศึกษาการเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับการพัฒนาสตรีของหนังสือพิมพ์รายวัน 8 ฉบับ คือ มติชน สยามรัฐ มาตุภูมิ ไทยรัฐ ดาวสยาม เดลินิวส์ บ้านเมือง และแนวหน้า ที่พิมพ์จำหน่ายในระหว่างเดือนตุลาคม 2526 ถึง กันยายน 2527 รวม 205 ฉบับ ศึกษาปริมาณการเสนอเนื้อหา ประเภทเนื้อหา ตำแหน่งหน้าที่เสนอเนื้อหาแหล่งข้อมูล วิธีการเสนอเนื้อหาในบทบาทต่าง ๆ และทิศทางในการเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับการพัฒนาสตรี โดยแบ่งประเภทเนื้อหาเพื่อการพัฒนาสตรีเป็นด้านต่าง ๆ ตามที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 พ.ศ. 2525-2529 และแผนพัฒนาสตรีระยะยาว (2525-2544) ผลจากการวิจัยสรุปได้ว่า หนังสือพิมพ์รายวันทั้ง 8 ฉบับนี้เสนอเนื้อหาที่เกี่ยวกับการพัฒนาสตรีเป็นปริมาณที่น้อยมาก เมื่อเทียบกับการเสนอเนื้อหาเรื่องต่าง ๆ แต่ได้เสนอเนื้อหาเกี่ยวกับการพัฒนาสตรีตามที่กล่าวถึงในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 และแผนพัฒนาสตรีระยะยาวได้ครบทุกด้าน เนื้อหาที่เสนอมากที่สุด คือ การมีส่วนร่วมในการกำหนดค่านิยมและบทบาทเกี่ยวกับสตรี การมีส่วนร่วมในศิลปะ วัฒนธรรมและศาสนา รองลงมาได้แก่ เนื้อหาด้านคุณลักษณะส่วนตัวของสตรี เช่น การดำเนินชีวิต การดูแลร่างกายและจิตใจ เป็นต้น เนื้อหาที่เสนอน้อยที่สุดคือ ด้านชีวิตและครอบครัว โดยมักเสนอเนื้อหาไว้ในหน้าสตรีของแต่ละฉบับ เสนอเนื้อหาในลักษณะที่เป็นกลางมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านลบและด้านบวก

อุบลวรรณ ปิติพัฒนโฆสิต (2529) ศึกษาและวิจัยเรื่องบทบาทของนิตยสารผู้หญิงในการให้ความรู้เพื่อพัฒนาสตรีโดยได้ศึกษาวิเคราะห์เนื้อหา นิตยสารผู้หญิง 6 ฉบับ ได้แก่ กุลสตรี ขวัญเรือน สลนา แพรว และเปรี้ยว ในช่วงเดือนมกราคมถึงธันวาคม 2528 โดยวิเคราะห์ถึงปริมาณการเสนอเนื้อหาความรู้ด้านต่าง ๆ พร้อมทั้งสำรวจความต้องการของผู้อ่านและนโยบายของผู้จัดทำ เพื่อเปรียบเทียบกับเนื้อหาที่นิตยสารเสนอแก่

สังคมและแผนพัฒนาสตรีเพื่อที่จะได้ทราบบทบาทหน้าที่ของสตรีผู้หญิงที่มีต่อการพัฒนาสตรี ผลการศึกษาพบว่า ปริมาณเนื้อหาความรู้ที่นิตยสารผู้หญิง เสนอแก่ผู้อ่านมากที่สุดทั้งเนื้อหาและภาพประกอบคือ เรื่องการเข้าใจ และรู้จักวิถีชีวิตของเพื่อนมนุษย์ ได้แก่ คอลัมน์นวนิยาย สัมภาษณ์บุคคล อันดับสองด้านเนื้อเรื่อง คือ การรับรู้ เข้าใจวัฒนธรรม ประเพณีของสังคมรอบด้าน ได้แก่ คอลัมน์สารคดี เกร็ดความรู้ ข่าวสารต่าง ๆ และด้านภาพประกอบคือ คหกรรมศาสตร์ อันดับสามด้านเนื้อเรื่องคือ การรู้แนวทางในการแก้ปัญหา ได้แก่ คอลัมน์ปัญหาชีวิต กฎหมาย ฯลฯ และภาพประกอบ ได้แก่ วิจารณ์ศิลปะ

ในด้านความต้องการของผู้อ่านนิตยสารทั้ง 6 ฉบับ พบว่า ผู้อ่านต้องการเนื้อหาอย่างน้อยตามลำดับคือ ด้านการเข้าใจและรู้จักวิถีชีวิตของเพื่อนมนุษย์ ความคิดสร้างสรรค์ และการรับรู้เข้าใจวัฒนธรรม ประเพณี สังคม และเมื่อนำเอาความต้องการของผู้อ่านมาเปรียบเทียบกับเนื้อหาที่ปรากฏในนิตยสารแล้ว พบว่า ขั้วเวียน แพรว ลลนา กุลสตรี และดิฉัน มีความสอดคล้องกันอย่างน้อยตามลำดับ สำหรับบทบาทของนิตยสารผู้หญิงในการให้ความรู้ที่มีต่อการพัฒนาสตรีนั้น พบว่านิตยสารผู้หญิงมีบทบาทในการเสนอเนื้อหาด้านคุณลักษณะส่วนตัวของผู้หญิงมากพอ ๆ กับการมีส่วนร่วมในสังคม ในขณะที่เนื้อหาด้านชีวิตและครอบครัวมีบทบาทในการให้ความรู้ค่อนข้างน้อย ส่วนนโยบายของผู้จัดทำนิตยสารในการเสนอเนื้อหาส่วนใหญ่จะสอดคล้องกับเนื้อหาที่ปรากฏอยู่

นพรัตน์ วงศ์กลุฑูต (2531) ศึกษาถึงโฆษณาทางโทรทัศน์กับบทบาทและสถานภาพของสตรีไทย พบว่า ผู้หญิงในภาพยนตร์โฆษณาทางโทรทัศน์จะถูกจำกัดให้แสดงบทบาทของผู้หญิงสวยแต่ไร้อาชีพมากที่สุด โดยที่ผู้หญิงไทยในภาพยนตร์โฆษณาจะรับบทแม่บ้านมากกว่าแม่ และบทของผู้หญิงสวยมากกว่าผู้หญิงทำงาน นั้นแสดงให้เห็นว่า ลักษณะ เนื้อหา และภาพที่เสนอในภาพยนตร์โฆษณา ซึ่งใช้ผู้หญิงเป็นผู้นำเสนอ ยังไม่สามารถพัฒนาหรือสนับสนุนบทบาทและสถานภาพที่เท่าเทียมกันระหว่างเพศได้มากเท่าที่ควร แต่อย่างไรก็ตามมีแนวโน้มและคตินิยมใหม่ ๆ เกี่ยวกับผู้หญิงในโฆษณา คือ บทบาทของผู้หญิงทำงาน เป็นผู้หญิงซึ่งได้รับการยกย่องว่ามีความสามารถในหน้าที่การงาน ถือว่าเป็นก้าวเริ่มต้นที่จะนำมาซึ่งความเท่าเทียมกันทางบทบาทและสถานภาพของผู้หญิงและชายในสังคมได้

อรอนงค์ สวัสดิ์บุรี (2533) ศึกษาถึง บทบาทและสถานภาพของสตรีไทยในครอบครัว สังคมและความรักที่ปรากฏในคอลัมน์ตอบปัญหาชีวิต ช่วง พ.ศ. 2494-2516 และ พ.ศ. 2517-2530 ตลอดจนศึกษาถึงแนวการตอบปัญหาชีวิต และบทบาทและหน้าที่ของคอลัมน์ตอบปัญหาชีวิตในสังคมไทย โดยการวิเคราะห์เนื้อหาจดหมายที่ลงพิมพ์ในคอลัมน์ตอบปัญหาชีวิต สัมภาษณ์ผู้ตอบปัญหาชีวิต และสัมภาษณ์กลุ่มผู้อ่านนิตยสาร

สตรีสาร จำนวน 20 คน ผลการวิจัยพบว่า บทบาทและสถานภาพของสตรีไทยในครอบครัว สังคม และความรักในช่วง พ.ศ. 2494-2516 และช่วง พ.ศ. 2517-2530 แตกต่างกันตามการเปลี่ยนแปลงทางสภาพสังคม เศรษฐกิจและการเมืองภายในประเทศและอิทธิพลจากต่างประเทศ แต่อย่างไรก็ตาม สตรีไทยยังคงรักษาบทบาทในครอบครัว พร้อมกับการมีบทบาทมากขึ้นในสังคม ทางด้านบทบาทและหน้าที่ของคอลัมน์ตอบปัญหาชีวิตในสังคมไทย มีบทบาทใน 2 ประเด็น คือ บทบาทหน้าที่โดยตรง ซึ่งได้แก่ บทบาทในการให้คำปรึกษาแนะนำ บทบาทในการให้ความรู้และประสบการณ์ในชีวิต บทบาทในการให้ความเพลิดเพลิน บทบาทในการเป็นแหล่งระบายความอัดอั้นตันใจ ส่วนอีกประเด็นหนึ่งก็คือ บทบาทหน้าที่โดยอ้อม ซึ่งได้แก่ บทบาทในการสอนบทบาทต่าง ๆ ในสังคม บทบาทในการให้กำลังใจในการต่อสู้กับปัญหาชีวิต บทบาทในการสร้างค่านิยม บทบาทในการสร้างทัศนคติ บทบาทในการชี้แนะ การตอบโต้ทางอารมณ์และบทบาทในการกำหนดปทัสถานของพฤติกรรม

สุภาณี เวชพงศา (2533) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับข่าวสารกับความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเอง และความคิดเห็นเกี่ยวกับสถานภาพและบทบาทสตรี ใช้กลุ่มตัวอย่างสตรี 230 รายที่สมรสแล้วและทำงานอยู่ในหน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ และเอกชนเฉพาะในเขต กทม. ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มสตรีอายุ 31-40 ปี มีการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีและระดับปริญญาตรี รายได้อยู่ในเกณฑ์ 4,000-10,000 บาท มีความคิดเกี่ยวกับตนเองและความคิดเห็นเกี่ยวกับสถานภาพและบทบาทสตรีในทางเป็นกลาง มีการเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชนในระดับปานกลางและเปิดรับข่าวสารจากสื่อบุคคลในระดับน้อย โดยมีสื่อบุคคลและสื่อโทรทัศน์เป็นสื่อที่กลุ่มสตรีนิยมเปิดรับมากที่สุด สำหรับประเภทของข่าวสารหรือรายการประเภทต่างๆ พบว่ากลุ่มสตรีส่วนใหญ่ นิยมฟังรายการเพลงจากสื่อวิทยุ อ่านคอลัมน์เกี่ยวกับแฟชั่นและความงามจากสื่อนิตยสารหรือวารสารและดูรายการข่าวในประเทศจากสื่อโทรทัศน์และหนังสือพิมพ์ ส่วนสื่อบุคคลพบว่ากลุ่มสตรีนิยมพูดคุยถึงเรื่องราวเกี่ยวกับการดำรงชีวิตประจำวันมากที่สุด ส่วนการเปิดรับข่าวสารไม่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองและความคิดเห็นเกี่ยวกับสถานภาพและบทบาทสตรี การเปิดรับรายการข่าวต่างประเทศจากสื่อโทรทัศน์ การเปิดรับรายการข่าวต่างประเทศและบทวิเคราะห์ข่าวจากสื่อสิ่งพิมพ์มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองของสตรี

เบญจพร งามเกริกโชติ (2537) ศึกษาและวิจัยถึงความต้องการด้านเนื้อหาและการนำเสนอวิธีการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่สำหรับผู้หญิงทำงานนอกบ้านทางสื่อโทรทัศน์ จากผลการศึกษาสรุปได้ว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ชอบเนื้อหาเกี่ยวกับสุขภาพอนามัยและคิดว่าประโยชน์ที่ได้รับจากการดูโทรทัศน์คือได้สาระความรู้มากที่สุด ในด้านความต้องการเนื้อหา การผลิตและการนำเสนอรายการโทรทัศน์เกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ กลุ่มตัวอย่างส่วนมากต้องการให้มีผู้ดำเนินรายการโทรทัศน์นี้เป็นทั้งหญิงและชายโดยใช้ภาษาที่สั้นง่าย กระชับรัดชัดเจน

อีกทั้งมีการใช้ภาพประกอบชัดเจน มีการจัดเนื้อหาเป็นขั้นตอน นอกจากนี้ผู้วิจัยได้เสนอแนะว่า นอกจากการรณรงค์การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่โดยวิธีบีบน้ำนมเก็บใส่ภาชนะไว้ให้ลูกกินขณะที่แม่ต้องออกไปทำงานนอกบ้าน โดยการใช้สื่อโทรทัศน์แล้ว ยังสามารถใช้สื่ออื่นช่วยในการสนับสนุนการรณรงค์ในเรื่องนี้ได้อีกด้วย เช่น วิทยุ สื่อสิ่งพิมพ์ วิดีโอเทปที่ใช้เปิดเผยแพร่ทางโทรทัศน์วงจรปิดในโรงพยาบาลทุกแห่งตลอดจนการใช้สื่อบุคคล เช่น แพทย์ พยาบาล เจ้าหน้าที่สุขภาพศึกษาและเจ้าหน้าที่อนามัย

ปัญจมา รักแตงาม (2538) ได้ศึกษาและวิจัยรายการโทรทัศน์สำหรับสตรีพบว่า ภาพรวมของรายการโทรทัศน์สำหรับสตรีทั้ง 6 รายการนำเสนอเนื้อหาที่สะท้อนบทบาทสตรีในภาพลักษณ์ใหม่มากกว่าบทบาทสตรีในภาพลักษณ์เดิมและบทบาทสตรีในภาพลักษณ์ผสม ส่วนการวิเคราะห์กลุ่มชนชั้นสตรีที่น่าเสนอในรายการ พบว่า มีการนำเสนอกลุ่มสตรีชนชั้นกลางมากกว่ากลุ่มสตรีชนชั้นสูง และกลุ่มสตรีชนชั้นล่าง ผลการวิจัยด้านการนำเสนอเนื้อหาเพื่อการพัฒนาสตรีในรายการโทรทัศน์ปรากฏว่ารายการโทรทัศน์สำหรับสตรีมีการนำเสนอเนื้อหาเพื่อการพัฒนาสตรีระดับโลกภายนอกมากที่สุด (ร้อยละ 48) รองลงมาตามลำดับคือ การพัฒนาระดับตนเอง (ร้อยละ 40) และการพัฒนาระดับครอบครัว (ร้อยละ 12) อย่างไรก็ตามในการเน้นการนำเสนอเนื้อหา เพื่อการพัฒนาสตรีระดับตนเอง ไม่ปรากฏการนำเสนอประเด็นเรื่องการศึกษา และประเด็นเรื่องสิทธิสตรีได้รับการนำเสนอเพียงครั้งเดียว

ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องซึ่งสามารถสรุปได้ว่าแม้ว่าผู้หญิงไทยในอดีตจะมีบทบาทและสถานภาพที่ต่ำกว่าบุรุษอยู่มาก แต่ปัจจุบัน ผู้หญิงก็ได้รับการยอมรับจากสังคมมากขึ้นกว่าเดิม ทั้งนี้เพราะผู้หญิงได้รับการศึกษา มากขึ้นและมีบทบาทด้านต่าง ๆ ในสังคมเพิ่มขึ้น รวมทั้งยังได้รับการสนับสนุนจากสังคม ในการเปลี่ยนแปลงบทบาท และให้สังคมเลิกความคิดดั้งเดิมและหันมายอมรับบทบาทใหม่ของผู้หญิงด้วย

งานวิจัยที่เกี่ยวกับสื่อวิทยุ

รายการวิทยุเพื่อสตรีในต่างประเทศ

กาญจนา แก้วเทพ (2535) ได้สรุปถึงการนำเสนอสื่อวิทยุเพื่อสตรีในต่างประเทศ เช่น ในอเมริกาเหนือ โดยมีงานวิจัยของ Michele Casanave (อ้างถึงใน กาญจนา แก้วเทพ, 2535) ซึ่งได้ศึกษาถึงเวลาที่สถานีวิทยุกำหนดให้กับรายการเพื่อสตรี ในปี 1975 พบว่า มีร้อยละ 1.4 ของเวลาออกอากาศทั้งหมดใน 1 สัปดาห์ที่เสนอรายการเพื่อสตรี

ในปี 1977 มีกลุ่มสตรีกลุ่มหนึ่งคือกลุ่ม Woman Engaged in Broadcasting เรียกร้องให้มีรายการเพื่อสตรีโดยให้เน้นประเด็นปัญหาและเพลงสำหรับผู้หญิงมากขึ้น ซึ่งพบว่าไม่มีสถานีวิทยุใดเลยในมลรัฐบอสตันที่ให้เวลากับรายการเพื่อสตรีเกินกว่าร้อยละ 1 ดังนั้น จึงเป็นการจำกัดบทบาทของผู้หญิงเพียงการขายสินค้าและร้องเพลง

ในยุโรปตะวันตก ก่อนปี 1979 กลุ่ม Women in Media ของอังกฤษทำการสำรวจรายการวิทยุ โดยเน้นเครือข่ายทั้ง 4 ของสถานีวิทยุ บีบีซีเป็นหลัก โดยผู้วิจัยคือ Ross (อ้างถึงใน กาญจน ก้าวเทพ, 2535) ได้ตั้งข้อสังเกตว่าผู้ฟังเป็นผู้หญิงถึง 2 ใน 3 ของผู้ฟังในอังกฤษทั้งหมด จึงมีเนื้อหารายการและนโยบายของสถานีที่สะท้อนภาพดังกล่าว อย่างไรก็ตามนักจัดรายการเป็นผู้ชาย โดยมีความเชื่อว่าวิทยุเป็นตัวเชื่อมระหว่างผู้หญิงกับโลกภายนอก และผู้หญิงชอบที่จะให้ผู้ชายสนทนาด้วย แนวคิดดังกล่าวมีพื้นฐานจากการโฆษณาและการตลาดในยุคแรกของวิทยุที่ถือว่า วิทยุเป็นสื่อในการขายสินค้าให้แก่แม่บ้าน โดยใช้เสียงผู้ชายโฆษณา เนื่องจากเชื่อว่าชายสินค้าได้มากกว่าใช้เสียงของผู้หญิง โดยผู้วิจัยได้สรุปว่า เหตุผลนี้จึงถูกนำมาเป็นข้ออ้างในการรักษาสถานภาพของผู้ชายที่สูงส่งกว่าผู้หญิงในการดำเนินกิจการวิทยุ

รายการวิทยุเพื่อสตรีในไทย

กาญจน ก้าวเทพ (2540) ได้ศึกษาถึงรายการวิทยุเพื่อสตรีพบว่า ใน พ.ศ. 2536 มีรายการเพื่อสตรีบ้างแต่เป็นส่วนน้อย เป็นรายการ Women's Hotline ซึ่งนำเสนอความรู้ที่กว้างขวางกว่ารายการวิทยุเพื่อสตรีอื่น ๆ ที่มีเพียงเรื่องราวและเนื้อหาแบบเดิม ๆ ที่เน้นบทบาทของการเป็นแม่บ้านและดูแลรักษากันเท่านั้น

ศิริพร สะโครบาเน็ค และ มณฑนา อิทธินันท์ชัย(2534) ศึกษาถึงรายการวิทยุเพื่อสตรี พบว่า รายการวิทยุเพื่อสตรีของไทยมีไม่มาก อย่างไรก็ตาม มีรายการเพื่อสตรีรายการหนึ่ง คือ รายการเพื่อนหญิง ซึ่งเสนอเนื้อหาสาระเกี่ยวกับสตรีในประเด็นต่าง ๆ ประเด็นละ 1 วัน วันละครึ่งชั่วโมง จึงทำให้รูปแบบรายการถูกจำกัดด้วยเวลาการออกอากาศ

ศิริพร สะโครบาเน็ค และ มณฑนา อิทธินันท์ชัย (อ้างในกาญจน ก้าวเทพและวิลาสินี พิพิฑกุล, 2539) สรุปการสำรวจรายการวิทยุที่เป็นตัวอย่าง พบว่า รายการวิทยุสำหรับสตรีมีปริมาณน้อยมากเพียงร้อยละ 3.3 ของรายการวิทยุทั้งหมด ในแง่เนื้อหาสาระส่วนใหญ่เป็นรายการให้ความรู้เพื่อการเป็นภรรยาและแม่ที่ดี เรื่องความงามและสุขภาพเป็นส่วนใหญ่ ผู้วิจัยสรุปว่า กลุ่มแม่บ้านเป็นกลุ่มผู้ฟังวิทยุมาก แต่วิทยุยังไม่ได้ใช้

ศักยภาพของตนเองในการเป็นสื่อสำหรับการพัฒนาอย่างเต็มที่ ผู้วิจัยเสนอแนะว่า แม้ว่าอาจจะไม่แยกจัดรายการผู้หญิงออกมาเป็นการเฉพาะแต่ควรมีนโยบายที่จะสอดแทรกเนื้อหาประเด็นหญิงชายลงในรายการที่มีอยู่

งานวิจัยเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ และความพึงพอใจจากสื่อ

Klapper (1960) ได้ศึกษาถึงการตอบสนองความต้องการ (Gratification) ในการใช้สื่อของแม่บ้านชาวอเมริกัน โดยศึกษาการเลือกรับฟังรายการละครทางวิทยุ ผลการวิจัยพบว่า การฟังรายการละครทางวิทยุตอบสนองความต้องการโดยการระบายอารมณ์ใน 2 ลักษณะ คือ

1. การระบายอารมณ์โดยตรง (Emotional Release) ทำให้อารมณ์ความรู้สึกของบุคคลดีขึ้น หมายความว่าปัญหาที่บุคคลผู้รับฟังมีอยู่นั้น ตัวละครนำไปแสดงบทบาท ทำให้รู้สึกเป็นการนำเอาปัญหาของตนไปแบ่งเบา ทำให้เกิดความผ่อนคลายได้ เป็นหนทางการระบายอารมณ์ได้ดี และช่วยในทางอื่นอีกมาก เช่น รู้สึกว่าตนเองมีกำลังใจดีขึ้นเพราะเขาได้เรียนรู้ว่าเขาไม่ใช่คนเดียวที่อยู่ในสถานการณ์แบบนั้น และยังได้รับทัศนคติของผู้แสดงที่เขานิยมชมชอบมาใช้ด้วย

2. การเรียนรู้ชีวิต (School of Life) ผู้หญิงบางคนถือว่า ตนได้เรียนรู้วิธีการที่จะจัดการปัญหาชีวิตของตนจากรายการนั้น ๆ ด้วย

สุกัญญา เพียรธุระกิจ (2538) ศึกษาการเปิดรับชมรายการโทรทัศน์สำหรับสตรีกับการรับรู้ประโยชน์และการนำไปใช้เพื่อการเสริมสร้างบทบาทที่สร้างสรรค์ของตนเองในสตรี พบว่าการรับรู้ประโยชน์ด้านต่าง ๆ ได้แก่ ด้านคุณลักษณะส่วนตัวของสตรี ด้านชีวิตและครอบครัว และด้านการมีส่วนร่วมในสังคม มีความสัมพันธ์กับการนำไปใช้เพื่อการเสริมสร้างบทบาทที่สร้างสรรค์ของตนเองในด้านคุณลักษณะส่วนตัวของสตรี ด้านชีวิตและครอบครัว และด้านการมีส่วนร่วมในสังคม ในด้านเนื้อหารายการ สตรีต้องการให้มีการนำเสนอรายการโทรทัศน์สำหรับสตรีที่มีเนื้อหาสาระต่าง ๆ 3 อันดับแรก คือ รายการเกี่ยวกับความปลอดภัยของสตรี การดำรงชีวิตในสังคมปัจจุบันมากที่สุด รองลงมา คือ รายการเกี่ยวกับแฟชั่น ความงาม และรายการเกี่ยวกับการสนทนาแก้ปัญหาต่าง ๆ ในสังคมชีวิตประจำวัน ตามลำดับ

บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย

รูปแบบการวิจัย

การวิจัยเรื่องบทบาทของสถานีวิทยุเพื่อสตรี คลื่นหญิง พลังหญิง FM 99.5 MHz.กับการพัฒนาสตรีไทย แบ่งวิธีการวิจัยเป็น 2 ลักษณะ คือการวิเคราะห์เนื้อหา ซึ่งเป็นการวิเคราะห์เนื้อหาตามแนวคิดหลัก (Themathetic Content Analysis) โดยศึกษาแนวคิดและประเด็นการนำเสนอรายการทางสถานีวิทยุ คลื่นหญิง พลังหญิง และการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ศึกษาเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจของสตรีที่รับฟังรายการวิทยุคลื่นหญิง พลังหญิง โดยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม (Questionnaire) เนื่องจากเป็นการวิจัย 2 ลักษณะดังกล่าว จึงจัดแบ่งระเบียบวิธีวิจัยตามลักษณะของการศึกษาดังนี้

1. การวิเคราะห์เนื้อหา

แนวทางการคัดเลือกรายการ

มุ่งศึกษาเนื้อหาของรายการที่ออกอากาศตั้งแต่วันที่ 1 พฤศจิกายน พ.ศ. 2542 ถึง 31 มกราคม พ.ศ. 2543 วันจันทร์ถึงวันอาทิตย์ ตั้งแต่เวลา 05.30-21.00 น. โดยไม่รวมช่วงข่าวประจำวันและข่าวคืนรายการทุก 30 นาที

เนื่องจากสถานีวิทยุคลื่นหญิง พลังหญิง นำเสนอรายการที่แตกต่างกันจำนวน 19 รายการ โดยในวันจันทร์ถึงวันศุกร์ จะมีรายการที่เหมือนกันทุกวัน วันเสาร์และวันอาทิตย์จะเป็นรายการที่แตกต่างจากวันจันทร์ถึงวันศุกร์ ดังนั้นผู้วิจัยจึงเลือกศึกษาครบทั้ง 19 รายการ โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง

กลุ่มตัวอย่างรายการวิทยุที่ศึกษามีดังนี้

ลำดับที่	วันเดือนปี	ชื่อรายการ
1	3 พ.ย. 42	กฎหมายกับผู้หญิง
2	5 พ.ย. 42	ข่าวเด่นประเด็นหญิง
3	5 พ.ย. 42	ผู้หญิงทำงาน
4	23 พ.ย. 42	เบื้องลึก เบื้องลึก ข่าวดัง ข่าวหญิง
5	23 พ.ย. 42	คลินิก ญ หญิง
6	27 พ.ย. 42	ก้าวอย่างอย่างหญิง
7	27 พ.ย. 42	อุ่นรัก
8	27 พ.ย. 42	จิตราวาไรตี้
9	27 พ.ย. 42	หญิงรักหญิง
10	27 พ.ย. 42	กรี๊ดกรายสไตล์หญิง
11	23 ธ.ค. 42	รอบรู้คู่ผู้หญิง
12	16 ม.ค. 43	คุยกันเหมือนเป็นเพื่อนทุกข์
13	16 ม.ค. 43	ดาวดวงน้อย
14	16 ม.ค. 43	วัยรุ่นวัยเรา
15	22 ม.ค. 43	เสียงจากแรงงานสตรี
16	30 ม.ค. 43	เปิดโลกเข้าข่าวหญิง
17	30 ม.ค. 43	กอสซิปไฮโซ
18	30 ม.ค. 43	แฉดวงผู้หญิง
19	30 ม.ค. 43	มุมมองของผู้หญิง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ศึกษาข้อมูลจากเทปเสียงรายการจากสถานีวิทยุคลื่นหญิง พลังหญิงตามวันที่ระบุว่าเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 19 รายการ โดยรวบรวมเทปจากคณะผู้ผลิตรายการ เพื่อนำไปวิเคราะห์เนื้อหารายการ

หน่วยในการวิเคราะห์ข้อมูล

พิจารณาแนวคิดหลัก (Theme) หรือ Thematic Content Analysis ซึ่งมุ่งวิเคราะห์แนวคิด และประเด็นการนำเสนอรายการในแต่ละช่วงรายการ โดยพิจารณาทั้งความหมายตรงและความหมายแฝงของเนื้อหา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบวิเคราะห์ ใช้แบบวิเคราะห์ 3 แบบ เป็นเครื่องมือในการวิจัย

1. แบบวิเคราะห์ประเด็นการนำเสนอรายการ
2. แบบวิเคราะห์แนวคิดการนำเสนอรายการ
3. แบบวิเคราะห์แนวคิดและประเด็นนำเสนอรายการ จำแนกตามบทบาทในการพัฒนาสตรี 3 ด้าน (จากเกณฑ์การพัฒนาสตรีตามแผนพัฒนาสตรีระยะยาว พ.ศ. 2525- 2544)
 - 3.1 ด้านคุณลักษณะส่วนตัวของสตรี
 - 3.2 ด้านชีวิตและครอบครัว
 - 3.3 ด้านการมีส่วนร่วมในสังคม

การวิเคราะห์เนื้อหา

1. ใช้วิธีการจำแนกเนื้อหาในแต่ละรายการ โดยพิจารณาถึงความหมายหลักของเนื้อหาและกำหนดว่าเป็นเรื่องใดจากนั้นนำเรื่องที่จำแนกไว้มาจัดแบ่งเป็นประเด็นโดยพิจารณาถึงความหมายหลักของเรื่อง และกำหนดเป็นประเด็นการนำเสนอรายการ จากนั้นแจกแจงความถี่ของเรื่องต่างๆ โดย 1 เรื่อง นับเป็น 1 จำนวน
2. นำประเด็นการนำเสนอรายการที่จำแนกไว้ มาจัดแบ่งเป็นแนวคิดโดยพิจารณาถึงความหมายหลักของประเด็น จากนั้นแจกแจงความถี่ของประเด็นโดย 1 ประเด็น นับเป็น 1 จำนวน และคิดเป็นร้อยละ
3. วิเคราะห์ประเด็นการนำเสนอรายการของแต่ละแนวคิด โดยพิจารณาถึงความหมายหลักด้านบทบาทการพัฒนาสตรีตามเกณฑ์ของแผนพัฒนาสตรีระยะยาว จากนั้นแจกแจงความถี่ของประเด็นและคิดเป็นร้อยละ

การทดสอบความเที่ยงตรง (Validity)

ทดสอบความเที่ยงตรงโดยผู้วิจัยและผู้ร่วมวิเคราะห์ 2 ท่านได้วิเคราะห์เนื้อหารายการและสรุปประเด็น หรือแนวคิดที่ปรากฏในรายการจากนั้นนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเพื่อผู้วิจัยจะได้นำไปปรับปรุงก่อนนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การทดสอบความน่าเชื่อถือ (Reliability)

ทดสอบความน่าเชื่อถือของเครื่องมือโดยสุ่มตัวอย่างของเนื้อหารายการมาวิเคราะห์ จากนั้นผู้วิจัยและผู้ร่วมวิเคราะห์อีก 2 ท่านจะวิเคราะห์เนื้อหาและจัดประเภทเนื้อหา ลงในตารางบันทึกข้อมูล เพื่อพิจารณาถึงความสอดคล้องของการวิเคราะห์ โดยใช้การคำนวณตามหลักการของ Holsti

$$R = \frac{3(C_{1,2,3})}{C_1 + C_2 + C_3}$$

$C_{1,2,3}$ คือ จำนวนรายการที่ผู้วิเคราะห์ร่วมมีความเห็นตรงกัน
 $C_1 + C_2 + C_3$ คือ จำนวนรายการทั้งหมดที่ทำการวิเคราะห์

$$R = \frac{3(2)}{7}$$

$$= 0.90$$

จากการคำนวณ ค่าที่คำนวณได้ไม่ต่ำกว่า 0.80 จึงนับว่าเป็นเครื่องมือที่มีความน่าเชื่อถือ

2. การวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research)

การศึกษาด้านการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจของสตรีที่รับฟังรายการทางสถานีวิทยุคลื่นหญิง พลังหญิง

ประชากร

มุ่งศึกษาสตรีอายุ 15 ปีขึ้นไป ในเขตกรุงเทพมหานครและบริเวณที่รับฟังรายการทางสถานีวิทยุคลื่นหญิง พลังหญิง

กลุ่มตัวอย่าง

เนื่องจากทางสถานีวิทยุคลื่นหญิง พลังหญิงยังไม่มีนโยบายเปิดรับสมาชิกของสถานีและเก็บรวบรวมฐานข้อมูลอย่างเป็นระบบจึงเป็นข้อจำกัดในการติดตามผู้รับฟังรายการ อย่างไรก็ตามทางสถานีได้จัดกิจกรรมสำหรับผู้ฟังโดยให้สตรีที่ฟังรายการและสนใจเข้าร่วมกิจกรรมตอบแบบสอบถามที่ทางสถานีได้จัดเตรียมไว้ ซึ่งมีจำนวน 60 คน ผู้วิจัยจึงกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 60 คน โดยเป็นการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ไปที่กลุ่มผู้ฟังที่สนใจเข้าร่วมกิจกรรม (Active Audience)

นอกเหนือจากการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงแล้ว ผู้วิจัยได้สุ่มตัวอย่างแบบโดยบังเอิญ (Accidental Sampling) จากกลุ่มสตรีตามห้างสรรพสินค้า จำนวน 45 คน เพื่อให้มีกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของกลุ่มผู้ฟังรายการแต่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรม (Passive Audience) เนื่องจากสถานีวิทยุคลื่นหญิง พลังหญิงยังเป็นสถานีวิทยุที่มีรูปแบบใหม่และแตกต่างจากสถานีวิทยุอื่นๆ จำนวนผู้ฟังรายการจึงยังมีจำนวนไม่มากนัก ดังนั้นจึงกำหนดกลุ่มตัวอย่างในจำนวนที่ใกล้เคียงกับผู้ฟังที่สนใจเข้าร่วมกิจกรรม ดังนั้นรวมจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 105 คน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลจากแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่เกี่ยวกับการศึกษาด้านการใช้ประโยชน์จากข่าวสารและความพึงพอใจของผู้ฟัง โดยการส่งแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 120 คน และเก็บรวบรวมในช่วงระหว่าง

เดือนมกราคมถึงกุมภาพันธ์ พ.ศ.2543 โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามส่งกลับมาทางไปรษณีย์และบางส่วนรวบรวมจากกลุ่มตัวอย่างโดยตรง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยด้านการใช้ประโยชน์จากข่าวสารและความพึงพอใจของสตรีคือแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยดัดแปลงและสร้างมาจากการศึกษาค้นคว้าเอกสารและรายงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยโดยใช้คำถามปลายปิด (Close-Ended Questionnaire) ซึ่งมีคำตอบให้เลือกตอบ โดยแบบสอบถามนี้เป็นแบบให้ผู้ตอบกรอกคำตอบเอง (Self-Administered Questionnaire) ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นคำถามที่เกี่ยวกับคุณลักษณะทางประชากรของผู้ตอบแบบสอบถามได้แก่ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ และสถานภาพการสมรส

คำถามด้านคุณลักษณะทางประชากร ข้อ 1-5

ส่วนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับการรับฟังรายการทางสถานีวิทยุ คลื่นหญิง พลังหญิง ข้อ 6-8

ส่วนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์จากการรับฟังรายการทางสถานี วิทยุคลื่นหญิง พลังหญิง ในด้านต่างๆที่เกี่ยวข้องกับด้านคุณลักษณะของสตรี ด้านชีวิตและครอบครัว และด้านการมีส่วนร่วมทางสังคม ดังนี้

1. การใช้ประโยชน์ในด้านคุณลักษณะส่วนตัวของสตรี	ข้อ 9.1.1 - 9.1.6
2. การใช้ประโยชน์ในด้านชีวิตและครอบครัว	ข้อ 9.2.1 - 9.2.6
3. การใช้ประโยชน์ในด้านการมีส่วนร่วมในสังคม	ข้อ 9.3.1 - 9.3.6

ส่วนที่ 4 เป็นคำถามเกี่ยวกับความพึงพอใจของสตรีที่ได้รับจากการฟังรายการทางสถานีวิทยุคลื่นหญิง พลังหญิง ข้อ 10.1 - 10.6

ระดับการให้คะแนน (Rating Scale)

ระดับการให้คะแนนของการใช้ประโยชน์จากการรับฟังรายการทางสถานีวิทยุคลื่นวิทยุ
พลังหญิง แบ่งเป็นดังนี้

มากที่สุด	=	5 คะแนน
มาก	=	4 คะแนน
ปานกลาง	=	3 คะแนน
น้อย	=	2 คะแนน
น้อยที่สุด	=	1 คะแนน

ระดับการให้คะแนนของความพอใจจากการรับฟังรายการทางสถานีวิทยุคลื่นวิทยุ พลังหญิง
แบ่งเป็นดังนี้

พอใจมากที่สุด	=	5 คะแนน
พอใจมาก	=	4 คะแนน
เฉยๆ	=	3 คะแนน
ไม่พอใจมาก	=	2 คะแนน
ไม่พอใจมากที่สุด	=	1 คะแนน

เกณฑ์การแปลความหมาย

ใช้เกณฑ์เฉลี่ยในการแปลความหมายของค่าระดับคะแนนดังนี้

1.00 - 1.50	=	น้อยมาก
1.51 - 2.50	=	น้อย
2.51 - 3.50	=	ปานกลาง
3.51 - 4.50	=	มาก
4.51 ขึ้นไป	=	มากที่สุด

การทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถาม

การทดสอบความเที่ยงตรง (Validity) และความเชื่อมั่น (Reliability)

ผู้วิจัยได้ทดสอบความเที่ยงตรงโดยได้ปรึกษาผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อพิจารณาเนื้อหาแล้วนำแบบสอบถามที่ได้แก้ไขปรับปรุงแล้วไปทดสอบเพื่อตรวจสอบความสัมพันธ์ของเนื้อหา ความยากง่าย และความเข้าใจในภาษาที่ใช้ จากนั้นนำไปทดสอบกับสตรีที่ฟังรายการทางสถานีวิทยุคลื่นหญิง พลังหญิงที่ไม่ได้เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยนำผลของข้อมูลมาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) และพิจารณาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยการคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ดังนี้

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\sum S_i^2}{S_x^2} \right]$$

เมื่อ α = ระดับความเชื่อมั่น

S_i^2 = ความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ

S_x^2 = ความแปรปรวนของคะแนนรวมทั้งหมด

n = จำนวนข้อ

ค่าความเชื่อมั่นด้านการใช้ประโยชน์ = .98

ค่าความเชื่อมั่นด้านความพึงพอใจ = .99

จากการคำนวณผลการทดสอบ ค่าความเชื่อมั่นไม่ต่ำกว่า 0.80 ดังนั้นค่าความเชื่อมั่นที่ได้จึงนำมาใช้ในการวัดการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจของสตรีที่รับฟังรายการทางสถานีวิทยุคลื่นหญิง พลังหญิงได้

สถาบันวิทยุบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic)

โดยระบุค่าของข้อมูลเป็นอัตราส่วนร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่อใช้อธิบายลักษณะโดยทั่วไปของข้อมูล

การประมวลผลข้อมูล

ในการประมวลผลข้อมูลใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ SPSS/PC

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องบทบาทของสถานีวิทยุคลื่นหนึ่ง ฟลั่งหนึ่ง FM 99.5 MHz กับการพัฒนาสตรีไทย ผู้วิจัยได้แบ่งการนำเสนอผลการวิจัยเป็น 2 ส่วน ตามลักษณะของระเบียบวิจัย คือ ส่วนที่ 1 การวิเคราะห์เนื้อหา ซึ่งเป็นการศึกษาและวิเคราะห์เนื้อหารายการวิทยุตามแนวคิดหลัก (Thematic Content Analysis) และส่วนที่ 2 คือ การวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยศึกษาเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจของสตรีที่รับฟังรายการทางสถานีวิทยุ คลื่นหนึ่ง ฟลั่งหนึ่ง ซึ่งสรุปได้ดังนี้

ส่วนที่ 1 การวิเคราะห์เนื้อหา

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์เนื้อหารายการของสถานีวิทยุคลื่นหนึ่ง ฟลั่งหนึ่ง ทั้ง 19 รายการ โดยวิเคราะห์เนื้อหาที่ปรากฏดังนี้

- ก. จำแนกแนวคิดและประเด็นการนำเสนอรายการ
- ข. จำแนกแนวคิดและประเด็นการนำเสนอรายการตามบทบาทในการพัฒนาสตรีทั้ง 3 ด้าน

โดยผลการวิเคราะห์ได้นำเสนอในรูปแบบตารางแสดงความถี่และร้อยละ (ตารางที่ 1 - 16)

ส่วนที่ 2 การวิจัยเชิงสำรวจ

เป็นการศึกษาการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจของสตรีที่รับฟังรายการทางสถานีวิทยุ คลื่นหนึ่ง ฟลั่งหนึ่ง โดยนำเสนอผลการวิจัยในรูปแบบตารางแสดงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (ตารางที่ 17 - 28)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปัญหานำการวิจัยข้อที่ 1 สถาบันวิทยุคลื่นหญิง พลังหญิง มีแนวคิดและประเด็นการนำเสนอรายการในลักษณะใด

โดยแบ่งเป็นตารางแสดงแนวคิดการนำเสนอรายการในตารางที่ 1 และตารางแสดงประเด็นการนำเสนอรายการในตารางที่ 2-14

ตารางที่ 1 ตารางแสดงแนวคิดการนำเสนอรายการทางสถาบันวิทยุคลื่นหญิง พลังหญิง

แนวคิด	จำนวน	ร้อยละ
1. ด้านเศรษฐกิจ	6	15.8
2. ด้านการเมืองและการปกครอง	4	10.5
3. ด้านกฎหมาย	3	7.9
4. ด้านค่านิยมและบทบาทของสตรี	7	18.4
5. ด้านศิลปวัฒนธรรม	1	2.6
6. ด้านจริยธรรม คีลธรรมและศาสนา	3	7.9
7. ด้านความรู้และการศึกษา	2	5.3
8. ด้านการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	2	5.3
9. ด้านความบันเทิงและการท่องเที่ยว	2	5.3
10. ด้านครอบครัวและความรัก	3	7.9
11. ด้านสุขภาพ	2	5.3
12. ด้านบุคลิกภาพและความงาม	2	5.3
13. ด้านปกิณฑกะ	1	2.6
รวม	38	100.0

จากตารางที่ 1 พบว่าสถาบันวิทยุคลื่นหญิง พลังหญิง มีการนำเสนอแนวคิด โดยสามารถจำแนกได้เป็น 13 ประเภท โดยมีการนำเสนอในด้านค่านิยมและบทบาทของสตรีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 18.4 อันดับรองลงมา คือแนวคิดด้านเศรษฐกิจ และด้านการเมืองและการปกครอง คิดเป็นร้อยละ 15.8 และ 10.5 ตามลำดับ

สำหรับแนวคิดที่มีการนำเสนอน้อย คือ แนวคิดด้านศิลปวัฒนธรรมและแนวคิดปกิณฑกะ ซึ่งปรากฏเพียง 1 ประเด็นเท่านั้น คิดเป็นร้อยละ 2.6

ตารางที่ 2 ตารางแสดงประเด็นการนำเสนอรายการ จำแนกตามแนวคิดด้านเศรษฐกิจ

ประเด็น	จำนวน	ร้อยละ
1. การเงินการธนาคาร	1	16.6
2. สภาพเศรษฐกิจไทยในปัจจุบัน	1	16.6
3. แรงงานต่างด้าว	1	16.6
4. ราคาพืชเศรษฐกิจตกต่ำ	1	16.6
5. การประชุมองค์ักัด ครั้งที่ 10	1	16.6
6. ธุรกิจและการตลาด	1	16.6
รวม	6	100.0

จากตารางที่ 2 พบว่า ในด้านแนวคิดทางเศรษฐกิจประเด็นที่นำเสนอมี 6 ประเด็น ได้แก่ประเด็น การเงินการธนาคาร สภาพเศรษฐกิจไทยในปัจจุบัน แรงงานต่างด้าว ราคาพืชเศรษฐกิจตกต่ำ การประชุม องค์ักัด ตลอดจนธุรกิจและการตลาด มีจำนวนเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 16.6

ตารางที่ 3 ตารางแสดงประเด็นการนำเสนอรายการ จำแนกตามแนวคิดด้านการเมืองและการปกครอง

ประเด็น	จำนวน	ร้อยละ
1. การเมืองระหว่างไทยกับพม่า	1	11.1
2. สมาชิกวุฒิสภา	2	22.2
3. พรรคการเมือง	1	11.1
4. รายงานข่าวการเมืองและการปกครอง	5	55.6
รวม	9	100

จากตารางที่ 3 พบว่า ประเด็นรายงานข่าวการเมืองและการปกครอง นำเสนอถึงร้อยละ 55.6 โดยปรากฏในรายการเดียว คือ รายการเมืองลึก เมืองหลัง ข่าวดัง ข่าวหญิง รองลงมาคือ ประเด็นสมาชิกวุฒิสภา ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 22.2 ส่วนประเด็นการเมืองระหว่างไทยกับพม่า และประเด็นพรรคการเมือง มีจำนวนเท่ากัน คือร้อยละ 11.1

ตารางที่ 4 ตารางแสดงประเด็นการนำเสนอรายการ จำนวนตามแนวคิดด้านกฎหมาย

ประเด็น	จำนวน	ร้อยละ
1. การให้คำปรึกษาด้านกฎหมาย	5	71.4
2. สิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชน	1	14.3
3. กฎหมายด้านการขับขี่รถยนต์	1	14.3
รวม	7	100

จากตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์แสดงให้เห็นว่าประเด็นที่มีการนำเสนอมากที่สุด คือ การให้คำปรึกษาด้านกฎหมาย โดยพบว่ามีมากกว่าครึ่งหนึ่งของแนวคิดด้านกฎหมายที่นำเสนอ คิดเป็นร้อยละ 71.4 โดยที่ประเด็นด้านสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชน และกฎหมายด้านการขับขี่รถยนต์มีจำนวนเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 14.3

**ตารางที่ 5 ตารางแสดงประเด็นการนำเสนอรายการ จำแนกตามแนวคิดด้านค่านิยม
และบทบาทของสตรี**

ประเด็น	จำนวน	ร้อยละ
1. สดุดีและเทิดพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี (สมเด็จพระเจ้า)	3	30.0
2. บทบาทของผู้หญิงทำงาน	1	10.0
3. ชาวผู้หญิงเก่ง	1	10.0
4. ดารากับงานสังคมสงเคราะห์	1	10.0
5. การแต่งกายกับบทบาทในการทำงานของผู้หญิง	1	10.0
6. วันยุติความรุนแรงต่อเด็กและสตรี	2	20.0
7. ดารากับการเรียกร้องความยุติธรรม	1	10.0
รวม	10	100.0

จากตารางที่ 5 ผลการวิจัยแสดงถึง ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดด้านค่านิยมและบทบาทของสตรี โดยประเด็นที่มีการนำเสนอมากที่สุด คือประเด็นการสดุดีและเทิดพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี (สมเด็จพระเจ้า) ซึ่งปรากฏในรายการข่าวเด่นประเด็นหญิง เพียงรายการเดียวโดยนำเสนอถึง 3 ประเด็น คิดเป็นร้อยละ 30.0 รองลงมาคือประเด็นวันยุติความรุนแรงต่อเด็ก และสตรีที่ปรากฏใน 2 รายการ คือ เมืองลึกเมืองหลัง ชาวดังชาวหญิง และรายการก้าวอย่างอย่างหญิง ซึ่งนำเสนอถึงบทบาทของสตรีในการร่วมรณรงค์ให้ครอบครัวและสังคม ตระหนักถึงผลกระทบจากการใช้ความรุนแรงต่อเด็กและสตรีได้อย่างเด่นชัด โดยประเด็นที่นำเสนอคิดเป็นร้อยละ 20.0

ส่วนประเด็นที่มีการนำเสนอในจำนวนเท่ากัน คือ บทบาทของผู้หญิงทำงาน ชาวผู้หญิงเก่ง ดารากับงานสังคมสงเคราะห์ การแต่งกายกับบทบาทในการทำงานของสตรี และดารากับการเรียกร้องความยุติธรรม คิดเป็นร้อยละ 10.0

ตารางที่ 6 ตารางแสดงประเด็นการนำเสนอรายการ จำแนกตามแนวคิดด้านศิลปวัฒนธรรม

ประเด็น	จำนวน	ร้อยละ
1. พระราชนิพนธ์	1	100
รวม	1	100

จากตารางที่ 6 ผลการวิเคราะห์พบว่าทางสถานีวิทยุคลื่นหนึ่ง พลังหนึ่งไม่ได้เน้นแนวคิดด้านศิลปวัฒนธรรมแต่อย่างใด โดยมีประเด็นที่นำเสนอในด้านศิลปวัฒนธรรมเพียง 1 ประเด็นเท่านั้น คือ ประเด็นพระราชนิพนธ์ ซึ่งเป็นเรื่องพระราชนิพนธ์พยุหยาตราชลมารค ครั้งที่ 11 โดยปรากฏในรายการข่าวเด่น ประเด็นหนึ่ง คิดเป็นร้อยละ 100.0

ตารางที่ 7 ตารางแสดงประเด็นการนำเสนอรายการ จำแนกตามแนวคิดด้านจริยธรรม ศีลธรรมและศาสนา

ประเด็น	จำนวน	ร้อยละ
1. พุทธชาดก	1	25.0
2. คุณครู	2	50.0
3. เด็กและเยาวชน	1	25.0
รวม	4	100.0

จากตารางที่ 7 พบว่ามีการนำเสนอประเด็นด้านจริยธรรม ศีลธรรมและศาสนาในจำนวนที่ใกล้เคียงกัน โดยมีประเด็นคุณครูที่ปรากฏถึง 2 เรื่อง คือการระลึกถึงความสำคัญและพระคุณของครูในวันครู กับเรื่องคุณสมบัติของครูที่ดี โดยคิดเป็นร้อยละ 50 ส่วนประเด็นด้าน พุทธชาดก กับด้านเด็กและเยาวชน มีเพียง 1 ประเด็นเท่านั้น คิดเป็นร้อยละ 25

ตารางที่ 8 ตารางแสดงประเด็นการนำเสนอรายการ จำแนกตามแนวคิดด้านความรู้และการศึกษา

ประเด็น	จำนวน	ร้อยละ
1. วันครูและความสำคัญของการศึกษา	1	20.0
2. แนะนำความรู้	4	80.0
รวม	5	100.0

จากตารางที่ 8 ผลการวิจัยพบว่าการเน้นประเด็นที่นำเสนอด้านการแนะนำความรู้ โดยคิดเป็นร้อยละ 80.0 ซึ่งปรากฏในรายการดาวดวงน้อย วิทยุวิทยุเรา และรอบรู้คู่ผู้หญิง ส่วนประเด็นวันครูและความสำคัญของการศึกษา พบในรายการดาวดวงน้อย คิดเป็นร้อยละ 20.0

ตารางที่ 9 ตารางแสดงประเด็นการนำเสนอรายการ จำแนกตามแนวคิดด้านการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ประเด็น	จำนวน	ร้อยละ
1. สัตว์ทะเล	1	50.0
2. ธุรกิจเพื่อสิ่งแวดล้อม	1	50.0
รวม	2	100.0

จากตารางที่ 9 พบว่าสถานีวิทยุคลื่นหญิง พลังหญิง นำเสนอประเด็นด้านการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพียง 2 ประเด็นเท่านั้น คือ ประเด็นสัตว์ทะเล เรื่องโครงการคืนบ้านให้ปูเสฉวน จากรายการก้าวอย่างอย่างหญิง และธุรกิจเพื่อสิ่งแวดล้อม จากรายการผู้หญิงทำงาน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 50 เท่ากันทั้ง 2 ประเด็น

ตารางที่ 10 ตารางแสดงประเด็นการนำเสนอรายการ จำแนกตามแนวคิดด้านความบันเทิง และการท่องเที่ยว

ประเด็น	จำนวน	ร้อยละ
1. ประชาสัมพันธ์	5	71.4
2. ภาพยนตร์ และดารา	2	28.6
รวม	7	100.0

จากตารางที่ 10 ผลการวิเคราะห์พบว่าประเด็นที่ทางสถานีวิทยุคลื่นหญิง พลังหญิง มุ่งนำเสนอในด้านความบันเทิงและการท่องเที่ยว คือประเด็นข่าวประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับความบันเทิงและการท่องเที่ยว โดยนำเสนอ 5 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 71.4 ส่วนประเด็นด้านภาพยนตร์และดารา ปรากฏอยู่ 2 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 28.6

ตารางที่ 11 ตารางแสดงประเด็นการนำเสนอรายการ จำแนกตามแนวคิดด้านครอบครัว และ ความรัก

ประเด็น	จำนวน	ร้อยละ
1. การอบรมเลี้ยงดูบุตร	1	14.3
2. การดำเนินชีวิตคู่	1	14.3
3. กลุ่มคนรักเพศเดียวกัน	5	71.4
รวม	7	100.0

จากตารางที่ 11 ผลการวิจัยระบุได้ว่าแนวคิดด้านครอบครัวและความรัก ทางสถานีวิทยุคลื่นหญิง พลังหญิง นำเสนอประเด็นกลุ่มคนรักเพศเดียวกันมากที่สุด โดยปรากฏเรื่องที่เกี่ยวข้องกับประเด็น 5 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 71.4 ส่วนประเด็น การอบรมเลี้ยงดูบุตรและการดำเนินชีวิตคู่ มีจำนวนเท่ากัน คือ ประเด็นละ 1 หัวข้อ คิดเป็นร้อยละ 14.3

ตารางที่ 12 ตารางแสดงประเด็นการนำเสนอรายการ จำแนกตามแนวคิดด้านสุขภาพ

ประเด็น	จำนวน	ร้อยละ
1. ตอบปัญหาสุขภาพ	18	90.0
2. การดูแลสุขภาพ	2	10.0
รวม	20	100.0

จากตารางที่ 12 ผลการวิจัยระบุได้ว่าทางสถานีวิทยุคลื่นวิทยุ พลังวิทยุ มุ่งเน้นประเด็นตอบปัญหาสุขภาพ ซึ่งพบในรายการคลินิก ญ วิทยุ รายการเดียว โดยนำเสนอทั้งสิ้น 18 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 90.0 ส่วนประเด็นการดูแลสุขภาพพบในรายการรอบรู้คู่ผู้หญิง ซึ่งนำเสนอ 2 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 10.0

ตารางที่ 13 ตารางแสดงประเด็นการนำเสนอรายการ จำแนกตามแนวคิดด้านบุคลิกภาพและความงาม

ประเด็น	จำนวน	ร้อยละ
1. แฟชั่น	1	50.0
2. การแต่งหน้า	1	50.0
รวม	2	100.0

จากตารางที่ 13 พบว่าประเด็นด้านบุคลิกภาพและความงามมีการนำเสนอเพียง 2 ประเด็นเท่านั้น โดยปรากฏในรายการกริดกรายสไตล์ผู้หญิงและรอบรู้คู่ผู้หญิง โดยนำเสนอในจำนวนที่เท่ากันเพียง 1 เรื่อง โดยคิดเป็นร้อยละ 50.0

ตารางที่ 14 ตารางแสดงประเด็นการนำเสนอรายการ จำแนกตามแนวคิดด้านปกิณกะ

ประเด็น	จำนวน	ร้อยละ
รายงานข่าวประจำวัน	6	100.0
รวม	6	100.0

จากตารางที่ 14 ผลการวิเคราะห์ระบุได้ว่าประเด็นด้านปกิณกะมีเพียงการรายงานข่าวประจำวัน ซึ่งปรากฏในรายการเปิดโลกเช้าข่าวหญิง ประเด็นเดียวเท่านั้น คิดเป็นอัตราร้อยละ 100.0

ปัญหานำการวิจัยข้อที่ 2 แนวคิดและประเด็นการนำเสนอรายการทางสถณีนีวิทยุคลื่นหญิง พลังหญิง มีบทบาทในการพัฒนาสตรีในด้านใด

จากการวิเคราะห์แนวคิดจากเนื้อหารายการวิทยุทางสถณีนีคลื่นหญิง พลังหญิง พบความสอดคล้องของแนวคิดที่ปรากฏในเนื้อหารายการและหลักเกณฑ์ในการพัฒนาสตรี (จากแผนพัฒนาสตรี ระยะยาว พ.ศ. 2525-2544) ดังนี้

1 ด้านคุณลักษณะส่วนตัว

1.1 มีร่างกายและจิตใจสมบูรณ์ รู้จักระวัง ดูแล ป้องกันและรักษาสุขภาพของตนทั้งทางกายและทางจิต โดยเฉพาะในระหว่างตั้งครรภ์ คลอดลูก ระยะเวลาเลี้ยงดูลูกอ่อน และในช่วงอายุที่มีการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ

1.2 มีความรู้อย่างน้อยจบการศึกษามัธยมศึกษา มีพื้นฐานทางด้านสติปัญญา คุณธรรมและทักษะเบื้องต้นในการประกอบอาชีพ สามารถพึ่งพาตนเอง มีงานทำที่เหมาะสมและเป็นประโยชน์

1.3 มีความกระตือรือร้นที่จะใช้สิทธิและโอกาสแสวงหาคำความรู้ เพื่อนำมาพัฒนาศักยภาพของตนเองให้เต็มที่และเพื่อนำความรู้มาใช้ในการพัฒนาความเป็นอยู่และค่านิยมของครอบครัว โดยเฉพาะสมาชิกที่ยังเป็นเด็กและเยาวชน

1.4 มีความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ทั้งด้านเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม มีคุณธรรมเป็นหลักในการดำเนินชีวิต เผื่อแผ่ความเมตตาธรรม ความรักออกไปสู่มวลมนุษยชาติ

ในการพัฒนาบทบาทด้านใด ๆ ของสตรีนั้น สิ่งที่สำคัญยิ่งและเป็นพื้นฐานของการพัฒนาตนเองคือ การมีสุขภาพร่างกายและจิตใจที่สมบูรณ์ มีความพร้อมสำหรับการพัฒนาขั้นต่อไป จากหลักเกณฑ์ดังกล่าวพบว่า มีแนวคิดหลักด้านสุขภาพที่ปรากฏในรายการคลื่นวิทยุหญิง และรอบรู้คู่ผู้หญิง ซึ่งได้นำเสนอทั้งประเด็นการให้คำปรึกษาแนะนำและตอบปัญหาสุขภาพกาย แบ่งเป็นปัญหาทางเพศ และปัญหาทางกายทั่วไปกับปัญหาสุขภาพจิต โดยมีนายแพทย์ผู้ทรงคุณวุฒิที่เชี่ยวชาญเฉพาะทางมาให้คำปรึกษาตลอดจนเปิดสายให้ผู้ฟังได้โทรศัพท์เข้ามาสอบถามได้ด้วยตนเอง ซึ่งเห็นได้ชัดเจนจากรายการ คลินิก ญ หญิง ที่มีประเด็นด้านสุขภาพมาแนะนำตลอดช่วงรายการ และในบางครั้งเวลาในการจัดรายการดูเหมือนจะไม่เพียงพอต่อการนำเสนอรายการ เนื่องจากมีผู้ฟังโทรเข้ามาสอบถามปัญหาด้านสุขภาพมาก อย่างไรก็ตามทั้ง 2 รายการ นับว่ามีบทบาทสำคัญยิ่งในการพัฒนาด้านสุขภาพร่างกายซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาด้านคุณลักษณะส่วนตัวของสตรี

ในด้านความรู้ การศึกษา และทักษะการประกอบอาชีพ ตลอดจนการช่วยเหลือและพึ่งตนเอง พบว่ามีแนวคิดหลักด้านความรู้และการศึกษา โดยเฉพาะประเด็นด้านความสำคัญของการศึกษา การแนะนำ

หนังสือดี และความรู้ในการตอบสนองเป็นต้น ที่ปรากฏในรายการดาวดวงน้อย ้วยุ่น้วยเรา และรอบรู้คู่ผู้หญิง ตามลำดับ ซึ่งได้เสริมสร้างให้สตรีมีความตระหนักในประโยชน์และความสำคัญของการศึกษา เพื่อเป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพ นอกจากนี้ยังมีการให้ความรู้และข้อแนะนำทางด้านกฎหมายเบื้องต้นให้กับสตรี ดังที่ปรากฏในรายการกฎหมายกับผู้หญิง

นอกจากนั้น พบว่าแนวคิดด้านค่านิยมและบทบาทของสตรีที่ปรากฏในรายการมีส่วนสะท้อนให้เห็นภาพของผู้หญิงที่มีบทบาทสำคัญในการทำงาน การสร้างเสริมศักยภาพให้ตนเองเป็นผู้หญิงเก่งและพร้อมที่จะปรับเปลี่ยนความสามารถและศักยภาพไปทำหน้าที่และบทบาทอื่นๆ นอกเหนือจากการพึ่งพาตัวเองดังที่ คุณอันธิกา กองแก้ว บรรณาธิการผู้บริหารนิตยสารผู้หญิงได้บอกไว้ว่า “ผู้หญิงสมัยนี้ต้องพึ่งตัวเอง เลี้ยงดูตัวเองและต้องไม่ตกข่าวและที่สำคัญต้องสวยและสุขภาพดี” ดังนั้น ด้านการรับรู้ข่าวสารจึงเป็นสิ่งสำคัญสำหรับสตรีที่จำเป็นต้อง “ทัน” กับสภาพการณ์และเหตุการณ์สำคัญต่าง ๆ อยู่เสมอ ข่าวจึงเป็นแนวคิดสำคัญอีกประการหนึ่งที่พบในรายการช่วงเช้าของสถานีวิทยุ คือรายการเปิดโลกเช้าข่าวหญิง และรายการข่าวเด่นประเด็นหญิง ส่วนรายการข่าวช่วงบ่าย คือ เมืองลึกเมืองหลัง ข่าวดังข่าวหญิง โดยรายการเหล่านี้ได้นำเสนอข่าวสารที่ทันเหตุการณ์หรือสภาพปัญหาต่างๆ ที่อยู่ในความสนใจ จึงเป็นสื่ออีกสื่อหนึ่งที่มีการเปิดโลกของข่าวสารให้กับผู้หญิงได้เสริมสร้างความรู้และใช้สิทธิของตนเพื่อพัฒนาตนเองและครอบครัวต่อไป

ในด้านความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ทั้งด้านเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม พบว่า ทางสถานีได้ส่งเสริมและเน้นเนื้อหารายการได้ครอบคลุมทั้ง 3 ด้าน โดยปรากฏในประเด็นทั้งระดับประเทศและระดับโลก เช่น ด้านภาพรวมเศรษฐกิจไทยในปัจจุบัน แรงแรงงานต่างดาว การเมืองภายในและระหว่างประเทศ ตลอดจนด้านจริยธรรมและคุณธรรม ซึ่งปรากฏในแง่มุมมองของการระลึกถึงความสำคัญของครูผู้ให้ การอบรมสั่งสอนและให้ความรู้ การเชื่อมั่นในคุณงามความดี ทางสถานีนำเสนอแนวคิดดังกล่าวเพื่อให้สตรีได้มีความตระหนักและเข้าใจในสถานการณ์ต่าง ๆ รอบตัวเอง เพื่อการเตรียมพร้อมตนเองในการดำเนินชีวิตและการพัฒนาตนเองต่อไปใน อีกขั้นหนึ่ง

2. ด้านชีวิตและครอบครัว

2.1 มีเสรีภาพในด้านความรักและการเลือกคู่ครอง โดยพิจารณาถึงความพร้อมทั้งทางร่างกาย จิตใจ และอารมณ์ และถือว่า “คุณธรรมทางเพศ” เป็นสิ่งสำคัญเสมอกันสำหรับชายและหญิง

2.2 มีสิทธิตัดสินใจในการคุมกำเนิด หรือทำแท้งได้เมื่อมีเหตุจำเป็นภายในขอบเขตของกฎหมาย และชายควรรับภาระในการคุมกำเนิดมากขึ้น

2.3 ทั้งชายและหญิงมีหน้าที่รับผิดชอบร่วมกันในการเลี้ยงดูอบรมลูก และในงานบ้านการแบ่งภาระหน้าที่ระหว่างกันควรเป็นไปตามความเหมาะสม โดยความยินยอมพร้อมใจของทั้งสองฝ่าย

2.4 ทั้งชายและหญิงมีหน้าที่รับผิดชอบร่วมกัน ในการสร้างครอบครัวที่มีความอบอุ่นและกลมเกลียว โดยมีความรักความเคารพซึ่งกันและกัน เพื่อสร้างพื้นฐานชีวิตที่มีความสุขและมีคุณธรรมให้แก่สมาชิกในครอบครัว โดยเฉพาะเด็กและเยาวชนและเปิดกว้างไปถึงคนญาติและชุมชนด้วย

จากหลักเกณฑ์ดังกล่าว ซึ่งได้ให้ความสำคัญของชีวิตครอบครัวที่เริ่มต้นจากสัมพันธภาพและค่านิยมด้านความรัก การตัดสินใจเลือกคู่ครอง การคุมกำเนิด การตั้งครรภ์ การเลี้ยงดูและอบรมบุตร การเคารพในหน้าที่ของสามี-ภรรยา ตลอดจนการร่วมสร้างครอบครัวที่อบอุ่นมีความสุข ซึ่งหลักเกณฑ์ต่างๆ เหล่านี้เปรียบเสมือนการพัฒนาในขั้นต่อไป ที่สังคมได้คาดหวังว่าสตรีไทยน่าจะมีส่วนสำคัญในการร่วมพัฒนาด้านชีวิตและครอบครัวได้ ซึ่งเมื่อพิจารณาในประเด็นต่าง ๆ เหล่านี้ ปัจจุบันพบว่าหญิงไทยมีการปรับบทบาทไปในหลายด้าน เช่น ผู้หญิงรับภาระหน้าที่ทั้งในบ้านและนอกบ้าน ดังนั้น การอบรมเลี้ยงดูบุตรจึงอาจไม่ใช่หน้าที่ของฝ่ายหญิงฝ่ายเดียวเหมือนอดีต ปัจจุบันฝ่ายชายหรือสามีมีบทบาทมากขึ้นในการช่วยเหลือและเลี้ยงดูบุตร ทางสถานีวิทยุคลิ้นหญิง พลังหญิง ได้นำเสนอรายการด้านชีวิตครอบครัว คู่รัก และปัญหาทางเพศ เพื่อให้เกิดการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตครอบครัวและความรัก โดยเสริมสร้างความเข้าใจและความสุขในชีวิตครอบครัวมากขึ้น ดังปรากฏในประเด็นการอบรมทักษะการเป็นพ่อในรายการก้าวอย่างองหญิง และ ประเด็นชีวิตคู่ตัวอย่าง ในรายการอุ่นรัก ตลอดจนแนวคิดรายการวิทยุเพื่อสมาชิกทุกคนในครอบครัว ในรายการดาวดวงน้อย เป็นต้น

โดยนอกเหนือจากรายการเพื่อสมาชิกครอบครัว คู่รักหญิง-ชาย และความรู้ด้านเพศศึกษาแล้วได้นำเสนอแนวคิดและเรื่องราวเกี่ยวกับคนรักเพศเดียวกันไว้ในรายการ “หญิงรักหญิง” ซึ่งเป็นรายการวิทยุรายการเดียวที่นำเสนอเรื่องราวและแง่มุมของกลุ่มคนรักเพศเดียวกันอย่างชัดเจน ทั้งนี้เนื่องจากในปัจจุบันผู้หญิงมีการปรับบทบาทและมีสิทธิเสรีภาพ ในการแสดงออกด้านสัมพันธภาพและความรักมากขึ้น แม้ว่าการมีเสรีภาพที่ผู้หญิงจะเลือกรักและอยู่กับเพศเดียวกัน อาจจะยังไม่เปิดกว้างและเป็นที่ยอมรับในสังคม อย่างไรก็ตามสิ่งนี้ถือเป็นสิทธิและเสรีภาพของปัจเจกบุคคล โดยทางสถานีวิทยุคลิ้นหญิง พลังหญิง ได้ปรับบทบาทของสื่อไปตามการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว

3 ด้านการมีส่วนร่วมในสังคม

3.1 มีส่วนร่วมในการกำหนดค่านิยมและบทบาท โดยเฉพาะที่เกี่ยวกับสตรีเองทั้งในระดับครอบครัวและชุมชน

3.2 มีส่วนร่วมคิด และร่วมตัดสินใจในปัญหาและกิจกรรมของชุมชน

3.3 มีส่วนร่วมในทางเศรษฐกิจตามหลักความสามารถ ทั้งในการได้รับคัดเลือกเข้าทำงาน การรับค่าตอบแทนและโอกาสก้าวหน้าเช่นเดียวกับชาย

3.4 มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน การเมือง และการปกครองในทุกระดับมากขึ้นรวมทั้งกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรม และนันทนาการในทุกรูปแบบตามความสามารถที่เพิ่มขึ้น

ปัจจุบันผู้หญิงไทยไม่เพียงดูแล และรับผิดชอบตนเองตลอดจนภาระหน้าที่ในครอบครัวเท่านั้นแต่ผู้หญิงไทยได้เปิดโอกาสให้ตนเองได้ใช้สิทธิของตนในการพัฒนาและรับรู้ถึงศักยภาพของตนได้ โดยมีการปรับเปลี่ยนบทบาทของตนให้มีหลาย “หัวโขน” และบางครั้งบทบาทเหล่านี้ส่งผลถึงชีวิตความเป็นอยู่ส่วนตัว และชีวิตครอบครัวให้เปลี่ยนไป สิ่งที่น่าทึ่งยิ่งไม่ได้คือ การมีส่วนร่วมทางสังคมมากขึ้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้มีความสัมพันธ์กันโดยที่ในบางครั้งถ้าไม่อาจสร้างดุลยภาพต่อทั้ง 3 ส่วนนี้ได้ย่อมเกิดปัญหาตามมา เช่น ปัญหาการหย่าร้าง ปัญหาสุขภาพจิต เป็นต้น

อย่างไรก็ดี ในส่วนของรายการวิทยุ พบว่าทางสถานีได้ตระหนักถึงความสำคัญในด้านค่านิยมและบทบาทของสตรีที่ปรับเปลี่ยนไปดังกล่าว และได้นำแนวคิดดังกล่าวตลอดจนการแสวงหาความรู้ เพื่อนำมาพัฒนาตนเองมานำเสนอโดยสตรีสามารถนำไปใช้กับบทบาทที่ขยายกว้างไปจากตนเองและครอบครัวได้ เช่น การปรับเปลี่ยนค่านิยมและกฎระเบียบการแต่งกายของผู้หญิง โดยสามารถสวมกางเกงแทนกระโปรงไปทำงานได้ในลักษณะของงานที่ต้องมีความคล่องตัวในการปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงานได้อย่างเต็มที่ ในรายการเสียงจากแรงงานสตรี หรือการรณรงค์ให้มีการยุติความรุนแรงที่มีต่อเด็กและสตรีตามที่ปรากฏในหลายๆรายการ การเรียกร้องความยุติธรรมของดาราสาว ที่ถูกละเมิดสิทธิส่วนบุคคลโดยมีการลักลอบตัดต่อภาพเปลือยเผยแพร่ในสื่ออินเทอร์เน็ต ในรายการ เบื้องลึกเบื้องหลัง ชาวดังข่าวหญิงตลอดจนการทำงานด้านสังคมสงเคราะห์ของดาราและพิธีกร ในรายการกอสซิปไฮโซ เป็นต้น จากประเด็นที่ปรากฏในรายการต่างๆ เหล่านี้ แสดงถึงการมีส่วนร่วมคิด และร่วมตัดสินใจของสตรีในการแก้ปัญหาของชุมชน ตลอดจนร่วมพัฒนาชุมชนและสังคมให้ดีขึ้น นับว่าทางสถานีวิทยุคลื่นหญิง พลังหญิง ได้มีการนำเสนอประเด็นความรู้ในด้านต่างๆ เพื่อการพัฒนาสตรีในด้านการมีส่วนร่วมทางสังคม ซึ่งถือได้ว่าเป็นการพัฒนาที่สำคัญด้านหนึ่ง

ตารางที่ 15 ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของแนวคิดและประเด็นการนำเสนอรายการ
จำแนกตามการพัฒนาศตริ์ด้านต่าง ๆ

การพัฒนาศตริ์ในด้าน	จำนวน	ร้อยละ
คุณลักษณะส่วนตัวของสตรี	31	81.6
ชีวิตและครอบครัว	2	5.3
การมีส่วนร่วมในสังคม	5	13.1
รวม	38	100.0

จากตารางที่ 15 ผลการวิจัยพบว่าแนวคิดและประเด็นการนำเสนอรายการของสถานีวิทยุค
คลื่นหญิง พลังหญิง มีบทบาทในการพัฒนาศตริ์ทั้ง 3 ด้าน คือด้านคุณลักษณะส่วนตัวของสตรี ด้านชีวิต
และครอบครัว และด้านการมีส่วนร่วมในสังคม โดยพบว่ามีบทบาทในการพัฒนาด้านคุณลักษณะส่วนตัว
ของสตรีมากที่สุด โดยคิดเป็นร้อยละ 81.6 อันดับรองลงมาคือด้านการมีส่วนร่วมในสังคม คิดเป็นร้อยละ
13.1 ส่วนด้านชีวิตและครอบครัวมีเพียงส่วนน้อย คิดเป็นร้อยละ 5.3

ตารางที่ 16 ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของแนวคิดและประเด็นการนำเสนอรายการที่มีบทบาท
ในการพัฒนาสตรี จำแนกตามการพัฒนาสตรีทั้ง 3 ด้าน

แนวคิด	การพัฒนาสตรีด้านคุณลักษณะส่วนตัวของสตรี		
	คุณลักษณะส่วนตัวของสตรี จำนวน (ร้อยละ)	ชีวิตและครอบครัว จำนวน (ร้อยละ)	การมีส่วนร่วมในสังคม จำนวน (ร้อยละ)
1. ด้านเศรษฐกิจ	6 (20)	0 (0)	0 (0)
2. ด้านการเมืองและการปกครอง	4 (13.3)	0 (0)	0 (0)
3. ด้านกฎหมาย	2 (6.7)	0 (0)	1 (20.0)
4. ด้านค่านิยมและบทบาทของสตรี	5 (16.6)	0 (0)	2 (40.0)
5. ด้านศิลปวัฒนธรรม	1 (3.3)	0 (0)	0 (0)
6. ด้านจริยธรรม คีลธรรมและศาสนา	3 (10.0)	0 (0)	0 (0)
7. ด้านความรู้และการศึกษา	2 (6.7)	0 (0)	0 (0)
8. ด้านการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	0 (0)	0 (0)	2 (40.0)
9. ด้านความบันเทิงและการท่องเที่ยว	2 (6.7)	0 (0)	0 (0)
10. ด้านครอบครัวและความรัก	0 (0)	3 (100.0)	0 (0)
11. ด้านสุขภาพ	2 (6.7)	0 (0)	0 (0)
12. ด้านบุคลิกภาพและความงาม	2 (6.7)	0 (0)	0 (0)
13. ด้านปกิณกะ	1 (3.3)	0 (0)	0 (0)
รวม	30 (100.0)	3 (100.0)	5 (100.0)

จากตารางที่ 16 ผลการวิจัยพบว่าแนวคิดและประเด็นการนำเสนอรายการที่มีบทบาทในการพัฒนาสตรีทั้ง 3 ด้าน คือด้านคุณลักษณะส่วนตัวของสตรี ด้านชีวิตและครอบครัว และด้านการมีส่วนร่วมในสังคม

โดยพบว่าแนวคิดและประเด็นการนำเสนอที่มีบทบาทในการพัฒนาสตรี ด้านคุณลักษณะส่วนตัวของสตรี นำเสนอด้านเศรษฐกิจมากที่สุด จำนวน 6 ประเด็น คิดเป็นร้อยละ 20.0 ส่วนอันดับสอง คือด้านค่านิยมและบทบาทของสตรี พบว่ามีการนำเสนอมากถึง 5 ประเด็น คิดเป็นร้อยละ 16.6 อันดับสามคือด้านการเมืองและการปกครอง โดยพบว่ามีการนำเสนอมากถึง 4 ประเด็น คิดเป็นร้อยละ 13.3

แนวคิดและประเด็นการนำเสนอที่มีบทบาทในการพัฒนาสตรีด้านชีวิตและครอบครัว คือแนวคิดด้านครอบครัวและความรัก โดยพบ 3 ประเด็นเท่านั้น คือ ประเด็นการอบรมเลี้ยงดูบุตรในรายการ ก้าวอย่างหญิง ประเด็นการดำเนินชีวิตคู่ในรายการอุ่นรัก และประเด็นกลุ่มคนรักเพศเดียวกัน คิดเป็นร้อยละ 100.0

แนวคิดและประเด็นการนำเสนอที่มีบทบาทในการพัฒนาสตรีในด้านการมีส่วนร่วมในสังคมมี 3 แนวคิด โดยจำนวนมากที่สุดมีเท่ากัน 2 ด้าน คือ ด้านค่านิยมและบทบาทของสตรี และด้านการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยคิดเป็นร้อยละ 40.0 ส่วนรองลงมาคือ ด้านกฎหมาย ซึ่งพบเพียง 1 ประเด็นเท่านั้นคือ ด้านกฎหมายการขั้บชื้อรถยนต์ ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 20.0

ส่วนที่ 2 การศึกษาการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจของสตรีที่รับฟังรายการทางสถานีวิทยุ
คลื่นหญิง พลังหญิง

ข้อมูลด้านลักษณะทางประชากร (ตารางที่ 17-21)

ตารางที่ 17 ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
15-25 ปี	19	18.1
26-35 ปี	44	41.9
36-45 ปี	25	23.8
46-55 ปี	9	8.6
56 ปีขึ้นไป	8	7.6
รวม	105	100.0

จากตารางที่ 17 พบว่า กลุ่มผู้ฟังที่ศึกษาในครั้งนี้ ส่วนมากจะมีอายุช่วง 26-35 ปี โดยมี จำนวน
เกือบครึ่งหนึ่งของกลุ่มตัวอย่าง โดยมีจำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 41.9 รองลงมา คือ ช่วงอายุ 36-45 ปี
จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 23.8 ส่วนอายุ 15-25 ปี มีจำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 18.1 อายุ 46-55
ปี มีจำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 8.6 และอายุ 56 ปีขึ้นไป มีจำนวนน้อยที่สุด คือ 8 คน คิดเป็นร้อยละ
7.6

ตารางที่ 18 ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
สูงกว่าปริญญาตรี	18	17.1
ปริญญาตรี	47	44.8
อนุปริญญา, ปวส. ปวท.	12	11.4
มัธยมศึกษาตอนปลาย, ปวช.	11	10.5
มัธยมศึกษาตอนต้น	7	6.7
ประถมศึกษา	10	9.5
รวม	105	100.0

จากตารางที่ 18 พบว่า ในจำนวนกลุ่มผู้ฟังสตรีทั้งหมดนั้นเมื่อกกว่าครึ่งหนึ่ง ที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 44.8 รองลงมาคือ สตรีที่มีการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี ร้อยละ 17.1 ส่วนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและปวช. ประถมศึกษา และมัธยมศึกษาตอนต้น คิดเป็นร้อยละ 10.5, 9.5 และ 6.7 ตามลำดับ

ตารางที่ 19 ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	จำนวน	ร้อยละ
พนักงานรัฐวิสาหกิจ / ข้าราชการ	15	14.3
พนักงานบริษัทเอกชน	33	31.4
นักเรียน นิสิต นักศึกษา	16	15.2
กิจการส่วนตัว / ค้าขาย	19	18.1
แม่บ้าน	17	16.2
อื่น ๆ	5	4.8
รวม	105	100.0

จากตารางที่ 19 พบว่า กลุ่มผู้ฟังสตรีที่ศึกษามีอาชีพเป็นพนักงานบริษัทเอกชนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 31.4 รองลงมา คือ ผู้ประกอบกิจการส่วนตัว หรือค้าขาย ร้อยละ 18.1 รองลงมาคือ แม่บ้าน นักเรียน นิสิต นักศึกษา พนักงานรัฐวิสาหกิจ หรือข้าราชการ และอาชีพอื่น ๆ ไม่ได้ระบุ คิดเป็นร้อยละ 16.2, 15.2, 14.3 และ 4.8 ตามลำดับ

ตารางที่ 20 ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามรายได้

รายได้ต่อเดือน (บาท)	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 4,000 บาท	16	15.2
4,001 - 8,000 บาท	21	20.0
8,001 - 10,000 บาท	15	14.3
10,001 - 15,000 บาท	24	22.9
15,001 - 20,000 บาท	8	7.6
20,001 - 25,000 บาท	9	8.6
มากกว่า 25,000 บาท	12	11.4
รวม	105	100.0

จากตารางที่ 20 พบว่า กลุ่มผู้ฟังสตรีที่ศึกษาในครั้งนี้นั้นส่วนใหญ่มีรายได้ 10,001 - 15,000 บาท มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 22.9 รองลงมา คือ รายได้ 4,001 - 8,000 บาท, ต่ำกว่า 4,000 บาท, 8,001 - 10,000 บาท และมากกว่า 25,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 20.0, 15.2, 14.3 และ 11.4 ตามลำดับ ส่วนผู้ที่มีรายได้ 20,001 - 25,000 บาท และ 15,001 - 20,000 บาท มีจำนวนที่ใกล้เคียงกัน คิดเป็นร้อยละ 8.6 และ 7.6 ตามลำดับ

ตารางที่ 21 ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสถานภาพสมรส

สถานภาพสมรส	จำนวน	ร้อยละ
โสด	58	55.2
สมรส	41	39.0
หม้าย	3	2.9
หย่า	2	1.9
แยกกันอยู่	1	1.0
รวม	105	100.0

จากตารางที่ 21 พบว่า กลุ่มผู้ฟังสตรีที่ศึกษามากกว่าครึ่งหนึ่งมีสถานภาพโสด โดยคิดเป็นร้อยละ 55.2 รองลงมา คือ ผู้ที่แต่งงานแล้ว คิดเป็นร้อยละ 39.0 ส่วนที่เหลือ คือ หม้าย หย่าร้าง และแยกกันอยู่ คิดเป็นร้อยละ 2.9, 1.9 และ 1.0 ตามลำดับ

การรับฟังรายการทางสถานีวิทยุคลื่นวิทยุ พลังวิทยุ (ตารางที่ 22-23)

ตารางที่ 22 ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามช่วงเวลาที่ได้รับฟังรายการทางสถานีวิทยุคลื่นวิทยุ พลังวิทยุ

ช่วงเวลา	จำนวน	ร้อยละ
เช้า 05.00 - 09.00 น.	25	23.8
สาย 09.00 - 12.00 น.	49	46.7
บ่าย 12.00 - 16.00 น.	58	55.2
เย็น 16.00 - 18.30 น.	37	35.2
กลางคืน 19.30 - 21.00	46	43.8

จากตารางที่ 22 แสดงให้เห็นว่า ช่วงเวลาที่กลุ่มผู้ฟังสตรีรับฟังรายการจากสถานีวิทยุ คลื่นวิทยุ พลังวิทยุ มากที่สุด คือ ช่วงบ่าย (12.00 - 16.00 น.) คิดเป็นร้อยละ 55.2 รองลงมา คือ ช่วงสาย (09.00 - 12.00 น.) คิดเป็นร้อยละ 46.7 และช่วงกลางคืน (19.30 - 21.00 น.) คิดเป็นร้อยละ 43.8 ส่วนช่วงเย็น (16.00 - 18.30 น.) และช่วงเช้า (05.00 - 09.00 น.) คิดเป็นร้อยละ 35.2 และ 23.8 ตามลำดับ

หมายเหตุ ศึกษาจากผู้ฟังสตรีจำนวน 105 คน ที่รับฟังรายการในช่วงเวลาที่มากกว่า 1 ช่วงเวลา

ตารางที่ 23 ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่เลือกรับฟังรายการทาง
สถานีวิทยุคลื่นหญิง พลังหญิง

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
เปิดโลกเช้าข่าวหญิง	40	38.1
ข่าวเด่นประเด็นหญิง	41	39.0
ผู้หญิงทำงาน	59	56.2
เบื้องลึก เบื้องหลัง ข่าวดัง ข่าวหญิง	41	39.0
กฎหมายกับผู้หญิง	56	53.3
เสียงจากแรงงานสตรี	23	21.9
ก้าวอย่างอย่างหญิง	24	22.9
มุมมองของผู้หญิง	39	37.1
กอสซี่ป ไฮโซ	21	20.0
แฉดวงผู้หญิง	23	21.9
ดาวดวงน้อย	16	15.2
วัยรุ่น วัยเรา	23	21.9
อุ่นรัก	33	31.4
คุยกันเหมือนเป็นเพื่อนทุกข์	24	22.9
จิตราวาไรตี้	28	26.7
คลินิก ญ หญิง	53	50.5
หญิงรักหญิง	21	20.0
กริดกรายสไตล์หญิง	24	22.9
รอบรู้คู่ผู้หญิง	55	52.4

จากตารางที่ 23 แสดงให้เห็นว่า กลุ่มผู้ฟังสตรีที่รับฟังรายการของสถานีวิทยุคลื่นหญิง พลังหญิง 4 อันดับแรก ได้แก่ รายการผู้หญิงทำงาน กฎหมายกับผู้หญิง รอบรู้คู่ผู้หญิงและคลินิก ญ หญิง โดยคิดเป็นร้อยละ 56.2, 53.3 , 52.4 และ 50.5 ตามลำดับ

หมายเหตุ ศึกษาจากผู้ฟังสตรีจำนวน 105 คน ที่เลือกรับฟังรายการมากกว่า 1 รายการ

ปัญหาการนำวิจัยข้อที่ 3 สตรีไทยมีการใช้ประโยชน์จากการฟังรายการทางสถานีวิทยุคลื่นหญิงพลังหญิง ในด้านใดและในระดับใด

ตารางที่ 24 ตารางแสดงค่าเฉลี่ยของการใช้ประโยชน์จากการฟังรายการทางสถานีวิทยุคลื่นหญิง พลังหญิง

การนำไปใช้ประโยชน์ในด้านต่าง ๆ	ค่าเฉลี่ย	SD
1. ด้านคุณลักษณะส่วนตัวของสตรี	3.48	.88
2. ด้านชีวิตและครอบครัว	3.20	.87
3. ด้านการมีส่วนร่วมในสังคม	3.12	.97
ค่าเฉลี่ยรวม	3.12	

หมายเหตุ n = 105

จากตารางที่ 24 พบว่า กลุ่มผู้ฟังสตรีนำประโยชน์ที่ได้รับจากการฟังรายการทางสถานีวิทยุคลื่นหญิง พลังหญิง ไปใช้เพื่อการพัฒนาในด้านคุณลักษณะส่วนตัวของสตรีมากที่สุด คิดเป็นค่าเฉลี่ยรวม 3.48 อันดับรองลงมา คือ ด้านชีวิตและครอบครัว ค่าเฉลี่ยรวมคือ 3.20 และอันดับสาม คือ ด้านการมีส่วนร่วมในสังคม คิดเป็นค่าเฉลี่ยรวม 3.13

ส่วนระดับการใช้ประโยชน์จากการฟังรายการทางสถานีวิทยุคลื่นหญิง พลังหญิงโดยรวม พบว่าอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยรวมค่าเท่ากับ 3.27

สถาบันวิทยุบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 25 ตารางแสดงค่าเฉลี่ยของระดับการใช้ประโยชน์ด้านคุณลักษณะส่วนตัวของสตรี
จากการพึงรายการทางสถานีวิชวลส์หญิง พลังหญิง

การใช้ประโยชน์ด้านคุณลักษณะส่วนตัวของสตรี	ค่าเฉลี่ย	SD
1. ด้านการพัฒนาตนเอง	3.85	.87
2. ด้านการประกอบอาชีพและการศึกษา	3.08	.85
3. ด้านความเข้าใจและเชื่อมั่นในตนเอง	3.45	.69
4. ด้านการดูแลสุขภาพร่างกายและบุคลิกภาพ	3.62	.97
ค่าเฉลี่ยรวม	3.50	

หมายเหตุ n = 105

จากตารางที่ 25 พบว่า กลุ่มผู้ฟังสตรีมีการใช้ประโยชน์ด้านคุณลักษณะส่วนตัวของสตรีในเรื่องของการพัฒนาตนเองมากที่สุด คิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.85 รองลงมาคือ ด้านการดูแลสุขภาพร่างกายและบุคลิกภาพ คิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.62 ด้านความเข้าใจและเชื่อมั่นในตนเอง คิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.45 และด้านความรู้ในการประกอบอาชีพและการศึกษา คิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.08

ส่วนระดับการใช้ประโยชน์ ด้านคุณลักษณะส่วนตัวของสตรีจากการพึงรายการทางสถานีวิชวลส์หญิง พลังหญิง โดยรวมพบว่าอยู่ในระดับปานกลางโดยมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.50

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 26 ตารางแสดงค่าเฉลี่ยของการใช้ประโยชน์ด้านชีวิตและครอบครัวจากการรับฟัง
รายการทางสถานีวิทยุคลื่นหญิง พลังหญิง

การใช้ประโยชน์ด้านชีวิตและครอบครัว	ค่าเฉลี่ย	SD
1. ด้านการปรับบทบาทและวางตนได้เหมาะสม	3.39	.79
2. ด้านความรู้ในการครองเรือนและดูแลครอบครัว	3.21	.76
3. ด้านหน้าที่และความรับผิดชอบสมาชิกในครอบครัว	3.07	.78
4. ด้านสิทธิทางความคิดของสมาชิกในครอบครัว	3.12	.87
ค่าเฉลี่ยรวม	3.19	

หมายเหตุ n = 105

จากตารางที่ 26 พบว่า กลุ่มผู้ฟังสตรีมีการใช้ประโยชน์ด้านชีวิตและครอบครัวในด้านการปรับบทบาทและวางตนได้เหมาะสมมากที่สุดโดยคิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.39 รองลงมา คือ ความรู้ในการครองเรือนและการดูแลครอบครัว คิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.21 ส่วนด้านสิทธิทางความคิดของสมาชิกในครอบครัว และการใช้ประโยชน์ในการแบ่งหน้าที่และความรับผิดชอบของครอบครัว คิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.12 และ 3.07 ตามลำดับ

ส่วนระดับการใช้ประโยชน์ด้านชีวิตและครอบครัว จากการฟังรายการทางสถานีวิทยุคลื่นหญิง พลังหญิง โดยรวมพบว่าอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.19

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 27 ตารางแสดงค่าเฉลี่ยของการใช้ประโยชน์ด้านการมีส่วนร่วมในสังคมจากการฟัง
รายการทางสถานีวิทยุคลื่นหญิง พลังหญิง

การใช้ประโยชน์ด้านการมีส่วนร่วมในสังคม	ค่าเฉลี่ย	SD
1. ด้านการปฏิบัติตามค่านิยมและจริยธรรมทางสังคม	3.42	.87
2. ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ	3.06	.89
3. ด้านการพัฒนาการเมืองและการปกครอง	3.28	1.10
4. ด้านการพัฒนาสังคมโดยรวม	3.36	.99
ค่าเฉลี่ยรวม	3.28	

หมายเหตุ n = 105

จากตารางที่ 27 พบว่า กลุ่มผู้ฟังสตรีมีการใช้ประโยชน์ด้านการปฏิบัติตามค่านิยม และจริยธรรมทางสังคมมากที่สุด คิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.42 รองลงมา คือ ด้านการพัฒนาสังคมโดยรวม คิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.36 ด้านการพัฒนาการเมืองและการปกครอง คิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.28 และด้านการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ คิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.06

ระดับการใช้ประโยชน์ด้านการมีส่วนร่วมในสังคมจากการฟังรายการทางสถานีวิทยุคลื่นหญิง พลังหญิง โดยรวมพบว่าอยู่ในระดับปานกลางโดยมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.28

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปัญหานำการวิจัยข้อที่ 5 สตรีไทยมีความพึงพอใจจากการรับฟังรายการทางสถานีวิทยุ คลื่นหญิง พลังหญิง มากที่สุดในด้านใดและในระดับใด

ตารางที่ 28 ตารางแสดงค่าเฉลี่ยของความพึงพอใจในด้านต่าง ๆ ของผู้ฟังสตรีที่มีต่อ สถานีวิทยุคลื่นหญิง พลังหญิง

ความพึงพอใจในด้านต่าง ๆ	ค่าเฉลี่ย	SD
รูปแบบการนำเสนอรายการ	3.74	.72
ประเด็นการนำเสนอรายการ	3.88	.83
ผู้ดำเนินรายการ	3.78	.78
แขกรับเชิญในรายการ	3.86	.66
แหล่งข้อมูล	3.60	.77
การมีส่วนร่วมของผู้ฟัง	3.90	.85
ค่าเฉลี่ยรวม	3.79	.59

หมายเหตุ n = 105

จากตารางที่ 29 พบว่า กลุ่มผู้ฟังสตรีมีความพึงพอใจในด้านต่าง ๆ ของสถานีวิทยุ คลื่นหญิง พลังหญิง โดยอันดับหนึ่ง คือ ด้านการมีส่วนร่วมของผู้ฟัง คิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.90 อันดับสอง คือ ด้านประเด็นการนำเสนอรายการ ค่าเฉลี่ยคือ 3.88 อันดับสาม คือ ด้านแขกรับเชิญในรายการ ค่าเฉลี่ยคือ 3.86 อันดับสี่ คือ ด้านผู้ดำเนินรายการ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.78 ส่วนอันดับที่ห้า และอันดับหก คือ ด้านรูปแบบการนำเสนอรายการ และด้านแหล่งที่มาของข้อมูล ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.74 และ 3.60 ตามลำดับ

ส่วนความพึงพอใจในด้านต่างๆ โดยรวมของสตรีที่มีต่อสถานีวิทยุคลื่นหญิง พลังหญิงอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยรวม คือ 3.79

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องบทบาทของสถานีวิทยุคลื่นหนึ่ง ฟลั่งหนึ่ง FM 99.5 MHz กับการพัฒนาสตรีไทย มุ่งศึกษาว่าสถานีวิทยุคลื่นหนึ่ง ฟลั่งหนึ่ง มีบทบาทกับการพัฒนาสตรีไทยในด้านใด โดยมีวัตถุประสงค์ในการวิจัยดังนี้

1. เพื่อศึกษาแนวคิดและประเด็นการนำเสนอรายการของสถานีวิทยุคลื่นหนึ่ง ฟลั่งหนึ่ง
2. เพื่อศึกษาแนวคิดและประเด็นการนำเสนอรายการของสถานีวิทยุคลื่นหนึ่ง ฟลั่งหนึ่งกับบทบาทในการพัฒนาสตรีไทย
3. เพื่อศึกษาการใช้ประโยชน์จากการรับฟังรายการทางสถานีวิทยุคลื่นหนึ่ง ฟลั่งหนึ่งของสตรีไทย
4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจจากการรับฟังรายการทางสถานีวิทยุคลื่นหนึ่ง ฟลั่งหนึ่งของสตรีไทย

ในการศึกษาใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบ Multi-method คือ การใช้ระเบียบวิธีวิจัยหลายด้านมาผนวกกัน โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหาตามแนวคิดหลัก (Themathetic Content Analysis) เพื่อศึกษาถึงแนวคิดและประเด็นการนำเสนอรายการ ผนวกกับการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Reseach) เพื่อศึกษาการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจของสตรีที่รับฟังรายการทางสถานีวิทยุคลื่นหนึ่ง ฟลั่งหนึ่ง โดยระเบียบวิธีวิจัยประกอบด้วย

1. การวิเคราะห์เนื้อหารายการตามแนวคิดหลัก (Themathetic Content Analysis)

ศึกษาเนื้อหาของรายการทางสถานีวิทยุคลื่นหนึ่ง ฟลั่งหนึ่ง โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงในช่วงระยะเวลาเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2542 ถึงเดือน มกราคม พ.ศ. 2543 จำนวน 19 รายการโดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเทปเสียงรายการวิทยุตามวันที่ระบุเป็นกลุ่มตัวอย่าง ใช้การวิเคราะห์และพิจารณาอย่างเป็นกลางและเป็นระบบของผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัย 2 ท่าน การศึกษาครั้งนี้มุ่งวิเคราะห์ตามแนวคิดหลักที่ปรากฏในรายการ โดยพิจารณาทั้งความหมายตรงและความหมายแฝงของเนื้อหาในด้านแนวคิดและประเด็นการนำเสนอรายการ

2. การวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research)

เพื่อศึกษาการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจของสตรี ที่รับฟังรายการทางสถานีวิทยุคลื่นหญิง พลังหญิง การศึกษาครั้งนี้มุ่งศึกษากลุ่มสตรีในเขตกรุงเทพฯและปริมณฑลที่รับฟังรายการทางสถานีวิทยุ คลื่นหญิง พลังหญิง จำนวน 105 คน โดยแบ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง 2 ลักษณะ คือ

2.1 กลุ่มสตรีที่รับฟังรายการและมีรายชื่อจากทางรายการ จำนวน 60 คน ซึ่งใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เนื่องจากทางรายการยังไม่มีกระบวนการรวบรวมฐานข้อมูลกลุ่มผู้ฟังอย่างเป็นระบบ จึงจำเป็นต้องศึกษาจากรายชื่อของกลุ่มตัวอย่างที่รวบรวมได้จากการจัดกิจกรรมหรือตอบปัญหาในรายการเท่านั้น (Active Audience)

2.2 กลุ่มสตรีที่รับฟังรายการแต่ไม่เคยมีส่วนร่วมในกิจกรรมหรือรายการ (Passive Audience) จำนวน 45 คน ซึ่งใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างโดยบังเอิญ (Accidental Sampling) ตามสถานที่ต่างๆ เช่น โรงพยาบาล ห้างสรรพสินค้า สำนักงาน ห้องสมุด เป็นต้น

สำหรับเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นการนำเสนอตารางแสดงจำนวนร้อยละและค่าเฉลี่ย เพื่ออธิบายลักษณะทางประชากรของกลุ่มตัวอย่าง การรับฟังรายการ การใช้ประโยชน์และความพึงพอใจจากการรับฟังรายการทางสถานีวิทยุคลื่นหญิง พลังหญิง โดยการประมวลผลข้อมูลจากโปรแกรม SPSS/PC

สรุปผลการวิจัย

ส่วนที่ 1 การวิเคราะห์เนื้อหาตามแนวคิดหลัก (ข้อ 1-2)

1. แนวคิดและประเด็นการนำเสนอรายการทางสถานีวิทยุคลื่นหญิง พลังหญิง

ผลการวิจัยสรุปว่าสถานีวิทยุคลื่นหญิง พลังหญิง มีการนำเสนอแนวคิดทั้งหมด 13 แนวคิด โดยนำเสนอด้านค่านิยมและบทบาทของสตรีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 18.4 อันดับสองคือ ด้านเศรษฐกิจ คิดเป็นร้อยละ 15.8 อันดับสามคือ ด้านการเมืองและการปกครอง คิดเป็นร้อยละ 10.5 ส่วนแนวคิดที่มีการนำเสนอเป็นส่วนน้อย คือ ด้านความรู้และการศึกษา, ด้านการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ด้านความบันเทิงและการท่องเที่ยว, ด้านสุขภาพ และด้านปกิณกะ ซึ่งมีเพียง 1 ประเด็นเท่านั้น โดยคิดเป็นร้อยละ 2.6

2. การวิเคราะห์แนวคิดและประเด็นการนำเสนอรายการทางสถานีวิทยุคลื่นหญิง พลังหญิงจำแนกตามบทบาทในการพัฒนาสตรี

จากผลการวิจัยพบว่าแนวคิดและประเด็นการนำเสนอรายการของสถานีวิทยุคลื่นหญิง พลังหญิง มีบทบาทในการพัฒนาสตรี 3 ด้าน คือด้านคุณลักษณะส่วนตัวของสตรี ด้านชีวิตและครอบครัว และด้านการมีส่วนร่วมในสังคม โดยปรากฏบทบาทในการพัฒนาด้านคุณลักษณะส่วนตัวของสตรีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 81.6 รองลงมาคือ ด้านการมีส่วนร่วมในสังคม คิดเป็นร้อยละ 13.1 และด้านชีวิตและครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 5.3

ในการจำแนกแนวคิดและประเด็นการนำเสนอรายการที่มีบทบาทในการพัฒนาสตรีด้านคุณลักษณะส่วนตัวของสตรี พบว่ามีการนำเสนอในด้านเศรษฐกิจมากที่สุด เป็นอันดับหนึ่ง คิดเป็นร้อยละ 19.3 อันดับสองคือ ด้านค่านิยมและบทบาทของสตรี คิดเป็นร้อยละ 16.1 อันดับสาม คือ ด้านการเมืองและการปกครอง คิดเป็นร้อยละ 12.9

ส่วนการจำแนกแนวคิดและประเด็นการนำเสนอรายการที่มีบทบาทในการพัฒนาสตรีด้านชีวิตและครอบครัว จากผลการวิจัยพบว่า มีเพียงแนวคิดเดียว คือ ด้านครอบครัวและความรัก คิดเป็นร้อยละ 100

การจำแนกแนวคิดและประเด็นการนำเสนอรายการที่มีบทบาทในการพัฒนาสตรีด้านการมีส่วนร่วมในสังคมมี 3 แนวคิด ผลปรากฏว่ามีแนวคิดที่นำเสนอมากเท่ากับถึง 2 แนวคิด คือ ด้านค่านิยมและบทบาท ของสตรี และด้านการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม คิดเป็นร้อยละ 40 รองลงมาคือ ด้านกฎหมาย คิดเป็นร้อยละ 20.0

ส่วนที่ 2 การวิจัยเชิงสำรวจเพื่อศึกษาการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจของสตรีที่รับฟังรายการทางสถานีวิทยุคลื่นหญิง พลังหญิง (ข้อ 3-4)

จากจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษาทั้งหมด 105 คน ในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล พบว่ากลุ่มผู้ฟังสตรีส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 26-35 ปี โดยมีการศึกษาในระดับชั้นปริญญาตรีมากที่สุด กลุ่มผู้ฟังสตรีประกอบอาชีพพนักงานเอกชนมากที่สุด ส่วนพนักงานรัฐวิสาหกิจ/ข้าราชการ, นักเรียน นิสิต นักศึกษา, กิจการส่วนตัว/ค้าขาย และแม่บ้าน มีจำนวนใกล้เคียงกัน โดยสตรีส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือนระหว่าง 10,001 - 15,000 บาท และกลุ่มผู้ฟังสตรีมากกว่าครึ่งหนึ่งมีสถานภาพโสด กลุ่มผู้ฟังสตรีมากกว่าครึ่งหนึ่งเปิดรับฟังรายการ ในช่วงบ่าย (12.00 - 16.00 น.) มากที่สุด รองลงมา คือ ช่วงสาย (09.00 - 12.00 น.) โดยรายการที่ชอบฟังมากที่สุด 4 อันดับแรกคือ รายการผู้หญิงทำงาน รองลงมาคือ รายการกฎหมายกับผู้หญิง รายการรอบรู้คู่ผู้หญิงและรายการคลินิก ญ หญิง ตามลำดับ

3. การใช้ประโยชน์จากการรับฟังรายการทางสถานีวิทยุคลื่นหญิง พลังหญิงของสตรีไทย

ในภาพรวมพบว่า กลุ่มผู้ฟังสตรีส่วนใหญ่มีการใช้ประโยชน์จากการรับฟังรายการทางสถานีวิทยุคลื่นหญิง พลังหญิงโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้สตรีใช้ประโยชน์ด้านคุณลักษณะส่วนตัวของสตรีมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านชีวิตและครอบครัว และด้านการมีส่วนร่วมในสังคมตามลำดับ

การใช้ประโยชน์ด้านคุณลักษณะส่วนตัวของสตรี กลุ่มผู้ฟังสตรีได้ใช้ประโยชน์ด้านต่าง ๆ ดังนี้

อันดับ 1 คือ ด้านการพัฒนาตนเอง

อันดับ 2 คือ ด้านการดูแลสุขภาพร่างกาย และบุคลิกภาพ

อันดับ 3 คือ ด้านความเข้าใจและเชื่อมั่นในตนเอง

และอันดับ 4 คือ ด้านการประกอบอาชีพและการศึกษา

การใช้ประโยชน์ด้านชีวิตและครอบครัว กลุ่มผู้ฟังสตรีได้ใช้ประโยชน์ด้านต่าง ๆ ดังนี้

อันดับ 1 คือ ด้านการปรับบทบาทและวางตนได้เหมาะสม

อันดับ 2 คือ ด้านความรู้ในการครองเรือนและดูแลครอบครัว

อันดับ 3 คือ ด้านสิทธิทางความคิดของสมาชิกในครอบครัว

และอันดับ 4 คือ ด้านหน้าที่และความรับผิดชอบของสมาชิกในครอบครัว

การใช้ประโยชน์ด้านการมีส่วนร่วมในสังคม กลุ่มผู้ฟังสตรีมีการใช้ประโยชน์ด้านต่างๆ ดังนี้

อันดับ 1 คือ ด้านการปฏิบัติตามค่านิยมและจริยธรรมทางสังคม

อันดับ 2 คือ ด้านการพัฒนาสังคมโดยรวม

อันดับ 3 คือ ด้านการพัฒนาการเมืองและการปกครอง

และอันดับ 4 คือ ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ

4. ความพึงพอใจจากการรับฟังรายการทางสถานีวิทยุคลื่นหญิง พลังหญิง ของสตรีไทย

ผลการวิจัยพบว่า สตรีที่รับฟังรายการทางสถานีวิทยุคลื่นหญิง พลังหญิง มีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีความพึงพอใจในด้านต่างๆ ดังนี้

อันดับ 1 คือ การมีส่วนร่วมของผู้ฟัง

อันดับ 2 คือ ด้านประเด็นการนำเสนอรายการ

อันดับ 3 คือ ด้านเขย่ารับเชิญในรายการ

อันดับ 4 คือ ด้านผู้ดำเนินรายการ

อันดับ 5 คือ ด้านรูปแบบการนำเสนอรายการ

และอันดับ 6 คือ ด้านแหล่งที่มาของข้อมูล

อภิปราย

1. แนวคิดและประเด็นการนำเสนอรายการทางสถานีวิทยุคลื่นหญิง พลังหญิง

จากการวิจัยในด้านแนวคิดและประเด็นการนำเสนอรายการของสถานีวิทยุคลื่นหญิง พลังหญิง พบว่าทางสถานีเน้นการนำเสนอแนวคิดและประเด็นด้านค่านิยมและบทบาทของสตรี ด้านเศรษฐกิจ ด้านการเมือง และการปกครองตามลำดับ โดยพบว่าในด้านค่านิยมและบทบาทของสตรีนั้นมุ่งยกย่อง และนำเสนอตัวอย่างของสตรีในสังคมไทยที่มีบทบาทค่านิยม ตลอดจนความสามารถที่เด่นและเป็นตัวอย่างที่น่ายกย่องและเปรียบเสมือนต้นแบบให้สตรีไทยได้รับทราบและยึดถือเป็นแบบอย่าง เพื่อนำไปพัฒนาตนเองต่อไป โดยมีการนำเสนอบทบาทของสตรีตั้งแต่ปูชนียบุคคลระดับโลก ดังเช่น การสดุดีและเทิดพระเกียรติ สมเด็จพระศรีนครินทร์ราชบรมราชชนนี (สมเด็จพระย่า) ซึ่งองค์การ UNESCO ได้ทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเป็นปูชนียบุคคลสำคัญของโลก อันเนื่องมาจากพระราชกรณียกิจในหลายๆโครงการและพระปรีชาสามารถของพระองค์ท่าน ตลอดจนบทบาทของผู้หญิงเก่งในหลายสาขาอาชีพที่มีบทบาทในหน้าที่การงาน ตลอดจนการมีส่วนร่วมช่วยเหลือสังคม เช่น การเผยแพร่ข่าวสตรีไทยคนเดียวที่ได้รับการคัดเลือกจากองค์การ UNESCO ให้เป็นที่ปรึกษาของสถาบันการวางแผนการศึกษานานาชาติ ดารากับงานสังคมสงเคราะห์ หรือดารากับบทบาทในการเรียกร้องสิทธิและความยุติธรรม กรณีการตัดต่อภาพเปลือยเผยแพร่ในอินเทอร์เน็ต ซึ่งบทบาทเหล่านี้ทางวิทยุคลื่นหญิง พลังหญิง ได้มุ่งเน้นเพื่อเผยแพร่ให้สตรีได้รับรู้ถึงบทบาทและความสามารถของสตรี ด้วยกันโดยผ่านช่องทางของสื่อวิทยุดังกล่าว

สำหรับแนวคิดด้านเศรษฐกิจ การเมืองและการปกครอง ซึ่งเป็นแนวคิดที่พบในอันดับรองลงมานั้น มุ่งเน้นการให้ความรู้และข่าวสารเพื่อให้สตรีสามารถนำไปประยุกต์ใช้ใน อาชีพการงาน ตลอดจนปรับใช้ในการพัฒนาตนเองโดยได้รับรู้ถึงสิทธิทางการเมืองและการปกครองที่เกี่ยวข้องกับสตรีทั้งทางตรงและทางอ้อม เช่น ประเด็นการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา โดยนำเสนอถึงความสำคัญของการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาซึ่งเป็นการเมืองภาคประชาชนที่สตรีควรต้องเกี่ยวข้องและมีส่วนร่วมโดยตรง

จากการที่สถานีวิทยุคลื่นหญิง พลังหญิงมุ่งนำเสนอแนวคิดและประเด็นดังกล่าว สรุปได้ว่า สถานีวิทยุคลื่นหญิง พลังหญิง ได้พิจารณาถึงความสำคัญและความต้องการในการเปิดรับข่าวสารและความรู้ที่จำเป็นสำหรับสตรี จึงนำเสนอเนื้อหาเพื่อสนับสนุนและส่งเสริมบทบาทของสตรีที่เก่งมีศักยภาพและความสามารถมากกว่าสตรีในภาพลักษณ์แบบเดิม

จากผลการวิจัยพบความสอดคล้องกับงานวิจัยสื่อมวลชนที่เกี่ยวกับการพัฒนาสตรีของ พนิต กุลศิริ (2528) ที่ศึกษาเรื่องการวิเคราะห์เนื้อหาเพื่อศึกษาบทบาทของหนังสือพิมพ์รายวันต่อการพัฒนาสตรี โดยพบว่า เนื้อหาที่น่าเสนอมากที่สุด คือ การมีส่วนร่วมในการกำหนดค่านิยมและบทบาทเกี่ยวกับสตรี เช่นเดียวกับงานวิจัยของปัญจมา รักแตงาม (2537) ที่ศึกษารายการโทรทัศน์สำหรับสตรีพบว่า ภาพรวมของรายการโทรทัศน์นำเสนอเนื้อหาที่สะท้อนบทบาทสตรีในภาพลักษณ์ใหม่มากกว่าภาพลักษณ์เดิม ซึ่งหมายถึงเนื้อหาที่น่าเสนอบทบาทของสตรีที่ประกอบอาชีพนอกบ้าน มากกว่ากลุ่มสตรีที่รับผิดชอบเฉพาะงานบ้านหรือเป็นแม่บ้าน

เหตุผลของการนำเสนอเนื้อหาเพื่อสตรีของสื่อมวลชนที่ในปัจจุบันมีทิศทางนำเสนอเนื้อหาทั้งค่านิยมและบทบาทเพื่อสตรี ตลอดจนสะท้อนบทบาทสตรีในภาพลักษณ์ใหม่มากขึ้นนั้น เนื่องมาจากการปรับเปลี่ยนบทบาทและสถานภาพของสตรีไทย ในปัจจุบันสตรีมีโอกาสดูแลตัวเองถึงสิทธิและศักยภาพของตนเองมากกว่าในอดีต จากการศึกษาเศรษฐกิจและสังคมเปลี่ยนแปลงไป จึงทำให้สตรีเริ่มมีบทบาทเปลี่ยนแปลงตามไป โดยสถานภาพและบทบาทของสตรีแบ่งเป็น 3 ด้าน คือ สถานภาพและบทบาทสตรีในด้านครอบครัว สถานภาพและบทบาทสตรีในด้านเศรษฐกิจ ตลอดจนสถานภาพและบทบาทสตรีในด้านสังคม (สุภาณี เวชพงศา, 2533) ซึ่งปัจจุบันสถานภาพและบทบาทของสตรีทั้ง 3 ด้าน ได้ปรับเปลี่ยนไปแล้วดังนี้

ในด้านครอบครัว สตรียังคงต้องรับภาระหน้าที่ทั้งงานในบ้านและงานนอกบ้าน และการที่สตรีเข้ามา มีบทบาทมากขึ้นในการหาเลี้ยงครอบครัว ทำให้ฝ่ายชายหรือสามีต้องยอมรับฟังความคิดเห็นและการตัดสินใจ ร่วมกันกับภรรยามากขึ้น แสดงถึงมีทัศนคติใหม่ในครอบครัว (Symmetric Family) ซึ่งชายและหญิง จะร่วมรับผิดชอบต่อบทบาทต่างๆ ในครอบครัวด้วยกัน (Young and Willmott, 1934)

ในด้านเศรษฐกิจ การที่สตรีทำงานนอกบ้านเป็นเหตุให้สตรีมองเห็นคุณค่าของตนเอง ในฐานะที่เป็นสมาชิกหน่วยหนึ่งในสังคมที่มีส่วนรับผิดชอบต่อสังคมเท่าฝ่ายชาย แม้ว่าสตรีมีโอกาสด้อยกว่าผู้ชาย ทั้งด้านค่าตอบแทนและโอกาสก้าวหน้าในหน้าที่การงาน แต่การปรับเปลี่ยนมุมมองด้านความสามารถของสตรีเริ่มมีมากขึ้นในแวดวงวิชาชีพต่าง ๆ

ในด้านสังคม สถานภาพและบทบาทของสตรีไทย ในด้านสังคมมีการเปลี่ยนแปลงมากขึ้น คือ สตรีไทยมีอิสระในการออกสังคมมากขึ้น สามารถติดต่อหรือรวมตัวเพื่อจัดตั้งสมาคม ชมรมหรือองค์กรต่าง ๆ เพื่อดำเนินกิจกรรมต่างๆทางสังคมเพื่อประโยชน์ต่อตนเองและสังคมได้มากขึ้น

จากการเปลี่ยนแปลงบทบาทและสถานะภาพของสตรีทั้ง 3 ด้านดังกล่าว สื่อมวลชนซึ่งมีหน้าที่ในการให้ความรู้ การชักจูงใจและให้ข่าวสารเพื่อการพัฒนา จึงจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนแนวทางในการนำเสนอเนื้อหาให้เหมาะสมและสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในบทบาทและสถานะภาพของสตรี เนื่องจากอิทธิพลของสื่อมวลชนที่มีต่อการพัฒนาไม่ได้ขึ้นอยู่กับ การเข้าถึงสื่อมวลชนของประชาชนอย่างเดียว แต่ขึ้นอยู่กับเนื้อหาของสื่อที่นำเสนอต่อประชาชนด้วย (เสถียร เขยประทับ, 2528) สิ่งนี้จึงเป็นเหตุผลที่สนับสนุน หลักการ และวัตถุประสงค์ของการนำเสนอแนวคิดและประเด็นในรายการทางสถานีวิทยุคลื่นหญิง พลังหญิง ที่เล็งเห็นความสำคัญของการเปิดรับข่าวสารและความรู้ที่จำเป็นสำหรับสตรี เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการปรับเปลี่ยนบทบาทและสถานะภาพของสตรีในปัจจุบันได้ซึ่ง จะนำไปสู่การพัฒนาตนเอง ครอบคลุมและสังคมต่อไป

2.แนวคิดและประเด็นการนำเสนอรายการของสถานีวิทยุคลื่นหญิง พลังหญิง มีบทบาทในการพัฒนาสตรี

จากการวิเคราะห์เนื้อหารายการทางสถานีวิทยุคลื่นหญิง พลังหญิง ผลการวิจัยสนับสนุนว่า แนวคิดและประเด็นการนำเสนอรายการของทางสถานี มีบทบาทที่ชัดเจนในการสนับสนุนและส่งเสริมการพัฒนาสตรีไทย โดยพบในการพัฒนาสตรีทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านคุณลักษณะส่วนตัวของสตรี ด้านชีวิตและครอบครัว และด้านการมีส่วนร่วมในสังคม โดยมุ่งเน้นการพัฒนาด้านคุณลักษณะส่วนตัวของสตรีมากที่สุด รองลงมาคือด้านการมีส่วนร่วมในสังคม และด้านชีวิตและครอบครัวตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อุบลวรรณ ปิติพัฒน์-โฆษิต (2529) ที่ศึกษาและวิจัยเรื่องบทบาทของนิตยสารผู้หญิงในการให้ความรู้เพื่อพัฒนาสตรี ผลการศึกษพบว่านิตยสารผู้หญิงมีบทบาทในการเสนอเนื้อหาด้านคุณลักษณะส่วนตัวของผู้หญิง มากพอ ๆ กับการมีส่วนร่วมในสังคม ส่วนด้านชีวิตและครอบครัวมีบทบาทน้อย

จากความสอดคล้องของผลการวิจัย สามารถสรุปได้ว่าการพัฒนาสตรีทั้ง 3 ด้านดังกล่าว นับว่ามีความสำคัญยิ่งสำหรับสตรี ไม่อาจละเลยหรือขาดด้านใดด้านหนึ่งไปได้ สื่อมวลชนจึงได้นำเสนอแนวคิดและ ประเด็นให้ครอบคลุมทุกด้าน โดยมุ่งเน้นเนื้อหาเพื่อการพัฒนาด้านคุณลักษณะส่วนตัวของสตรี โดยการเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจให้แก่สตรีในบทบาทหน้าที่ ด้านเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม ตามที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาสตรีระยะยาว (2525-2544) ซึ่งมีแนวคิดพื้นฐานที่ว่ากระบวนการพัฒนาสตรีนั้น จะต้องดำเนินการทั้งระบบ โดยเริ่มด้วยการเปลี่ยนแปลงที่ตัวสตรีเองก่อน โดยการพัฒนาตนเองให้เต็ม ศักยภาพ ตระหนักในคุณค่าและศักดิ์ศรีของตน ตลอดจนการใช้เทคโนโลยีและศาสตร์ทางสื่อมวลชนเป็นเครื่องมือสำคัญ ในการเปลี่ยนค่านิยม สร้างคุณธรรมทางเพศและพัฒนาสตรี (คณะทำงานวางแผนพัฒนาสตรี ระยะยาว, 2524) โดยชุมชนหรือสังคมส่วนรวม ต้องให้การยอมรับหรือเปลี่ยนแปลงแนวความคิดไปสู่ทิศทางเดียวกันด้วย พร้อมทั้ง

หน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชนจะต้องดำเนินงานอย่างประสาน สอดคล้อง และสนับสนุน ซึ่งกันเพื่อ เป้าหมายในการพัฒนาสตรี

นอกเหนือจากการนำเสนอเนื้อหาตามแนวคิดและประเด็น ที่สอดคล้องกับการพัฒนาสตรีแล้ว ทางสถานียังมีบทบาทในการนำเสนอรายการ เพื่อการเสริมสร้างความรู้และข่าวสารให้สตรี ตลอดจน การชักจูงใจให้สตรีเกิดการปรับเปลี่ยนทัศนคติ ความเชื่อ ค่านิยม ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงความคิดและวิถีชีวิต ของตน ด้วยการแสดงความคิดเห็นสนับสนุนการพัฒนาและชี้ให้เห็นถึงประโยชน์ต่างๆที่จะเกิดขึ้นทั้งในระดับ บุคคลและระดับสังคมโดยรวม เหล่านี้คือหน้าที่และบทบาทของสื่อมวลชนในการพัฒนา (Schramm, 1964) สถานีวิทยุคลื่นหญิง พลังหญิง คือสื่อมวลชน ซึ่งในฐานะที่สื่อมวลชนคือสถาบันหนึ่งที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับสังคมและมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมหน้าที่ที่สำคัญคือ การนำเสนอข่าวสารต่างๆ ให้กับคนในสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งข่าวสารในลักษณะที่สร้างบรรยากาศแห่งการพัฒนา ดังนั้นทางสถานีวิทยุคลื่นหญิง พลังหญิงจึงมี หน้าที่ในการส่งเสริมบรรยากาศแห่งการพัฒนาสตรีโดยการให้ความรู้และข่าวสารตลอดจนการชักจูงใจสตรีให้ เพิ่มศักยภาพและพัฒนาบทบาท ของตนเองมากขึ้นด้วยการนำเสนอเนื้อหาที่มุ่งเปิดโลกทัศน์สตรีในด้านอื่นๆ ที่ สำคัญและจำเป็น เช่น บทบาทของสตรี เศรษฐกิจ กฎหมาย การเมืองการปกครอง ความรู้และการศึกษา ซึ่ง เป็นเนื้อหาที่มีลักษณะ “หนัก” มากกว่าการเน้นเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการบ้านการเรือน และการดูแลความงาม ของสตรี แต่อย่างไรก็ตาม ทางสถานีไม่ได้ละเลยการนำเสนอแนวคิดและประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสตรี ยังคงมีการ นำเสนอเนื้อหาในด้านบุคลิกภาพและความงาม ด้านสุขภาพ ด้านจริยธรรม ศีลธรรม ด้านการอนุรักษ์ธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม ด้านความบันเทิงและการท่องเที่ยว โดยนำเสนอในสัดส่วนที่ไม่มากและที่สำคัญคือด้านครอบครัว และความรักร ซึ่งเป็นแนวคิดสำคัญที่จะขาดไม่ได้ เนื่องจากสตรีแม้จะปรับบทบาทและสถานภาพไป อย่างไร แต่คุณลักษณะเดิมที่ยังคงอยู่คือบทบาทภายในครอบครัว ดังนั้น ทางสถานีวิทยุคลื่นหญิง พลังหญิง จึงพิจารณาและนำเสนอเนื้อหาโดยปรับสัดส่วนของเนื้อหาให้เหมาะสมกับการพัฒนาสตรี

3. การใช้ประโยชน์จากการรับฟังรายการวิทยุทางสถานีวิทยุคลื่นหญิง พลังหญิงของสตรีไทย

จากการวิจัยพบว่าสตรีมีการใช้ประโยชน์โดยรวมในระดับปานกลาง และมีการใช้ประโยชน์ในด้าน คุณลักษณะส่วนตัวของสตรีมากที่สุด รองลงมาคือด้านชีวิตและครอบครัวและด้านการมีส่วนร่วมในสังคมตาม ลำดับ

การที่สตรีมีการใช้ประโยชน์โดยรวมในระดับปานกลางนั้น สรุปลงได้ว่าการนำเสนอเนื้อหารายการของสถานีวิทยุคลื่นหญิง พลังหญิงนั้นอาจยังไม่สามารถตอบสนองความต้องการของสตรีได้อย่างเต็มที่ จึงทำให้ระดับการใช้ประโยชน์โดยรวมอยู่ในระดับปานกลางเท่านั้น ซึ่งทางสถานีควรจะได้ศึกษาและสำรวจถึงความต้องการด้านการรับฟังรายการของสตรี เพื่อสามารถนำเสนอเนื้อหาให้สอดคล้องกับการใช้ประโยชน์ของสตรีต่อไป

ส่วนผลการวิจัยด้านการใช้ประโยชน์ในด้านคุณลักษณะส่วนตัวของสตรีที่มีมากนั้น สามารถสรุปได้ว่า เนื่องมาจากสตรีต้องการนำความรู้และข่าวสารที่ได้นั้นมาประยุกต์ใช้กับตนเองได้หรือนำมาเสริมสร้างให้ตนเองมีความรู้หรือช่วยในการตัดสินใจได้ ซึ่งจากผลการวิจัยพบที่มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุกัญญา เพียรธุระกิจ (2539) ที่ศึกษาเรื่องการเปิดรับชมรายการโทรทัศน์สำหรับสตรีกับการรับรู้ประโยชน์และการนำไปใช้เพื่อการเสริมสร้างบทบาทที่สร้างสรรค์ของตนเองในสตรี พบว่ามีการนำประโยชน์ที่ได้รับจากการชมรายการโทรทัศน์ไปใช้ในการสร้างสรรค์ด้านคุณลักษณะส่วนตัวของสตรีมากที่สุด รองลงมาคือด้านชีวิตและครอบครัว และด้านการมีส่วนร่วมในสังคมตามลำดับ

จากความสอดคล้องของผลการวิจัยดังกล่าว สรุปลงได้ว่าสตรีเป็นผู้เลือกใช้สื่อประเภทต่างๆ และเลือกรับเนื้อหาของข่าวสารเพื่อสนองความต้องการและความสนใจของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจจากการสื่อสาร ที่เน้นความสำคัญของกลุ่มผู้รับสารในฐานะผู้กระทำการสื่อสาร (Katz, 1974) กล่าวคือ ตัวผู้รับสารเป็นผู้เลือกใช้สื่อประเภทต่างๆ และเลือกรับเนื้อหาของข่าวสารเพื่อสนองความต้องการของตนเอง สตรีใช้ประโยชน์จากการเลือกรับฟังรายการประเภทต่างๆ โดยการรับฟังรายการที่ให้ความรู้เพื่อสนองความพึงพอใจและความสนใจในสิ่งที่เกี่ยวข้องกับตนเองของสตรี เช่น รายการที่ให้ความรู้เกี่ยวกับการทำงานของสตรี “รายการผู้หญิงทำงาน” หรือรายการด้านกฎหมาย “รายการกฎหมายกับผู้หญิง” รายการสาระความรู้เกี่ยวกับผู้หญิง “รายการรอบรู้คู่ผู้หญิง” และ “รายการคลินิก ญ หญิง” ซึ่งเป็นรายการที่มีเนื้อหามุ่งด้านการพัฒนาคุณลักษณะส่วนตัวของสตรีและเป็นรายการที่สตรีรับฟังมากที่สุด 4 อันดับแรกซึ่งแสดงให้เห็นว่าสตรีเลือกรับสารเพื่อสนองต่อการใช้ประโยชน์และความต้องการของตนเอง

นอกเหนือจากการใช้ประโยชน์ด้านคุณลักษณะส่วนตัวของสตรีแล้ว ในการใช้ประโยชน์ด้านชีวิตและครอบครัว สตรีได้นำไปใช้ในการปรับบทบาทของตนในฐานะ มารดา ภรรยา บุตรี พี่สาว หรือน้องสาว ตลอดจนมีความรู้ในการครองเรือนและดูแลครอบครัวได้อย่างเหมาะสม

ส่วนการใช้ประโยชน์ด้านการมีส่วนร่วมในสังคมนั้นแสดงถึง เมื่อสตรีสนองต่อความต้องการในการใช้ประโยชน์กับตนเองและบุคคลรอบข้างแล้ว จึงเริ่มที่จะนำความรู้และข่าวสารไปใช้ประโยชน์กับสังคมรอบข้างโดยมีตนเองเป็นจุดศูนย์กลาง เช่นการเสนอความคิดเห็นเพื่อการรณรงค์ทางสังคมด้านต่างๆ

4. ความพึงพอใจจากการรับฟังรายการทางสถานีวิทยุคลื่นหญิง พลังหญิงของสตรีไทย

พบว่าสตรีผู้รับฟังมีความพึงพอใจโดยรวมต่อสถานีวิทยุคลื่นหญิง พลังหญิงในระดับมาก โดยมีความพึงพอใจในด้านการมีส่วนร่วมของผู้ฟังรายการมากที่สุด รองลงมาคือด้านประเด็นการนำเสนอรายการ ด้านแขกรับเชิญในรายการ ด้านผู้ดำเนินรายการ ด้านรูปแบบการนำเสนอรายการ และด้านแหล่งที่มาของข้อมูล ตามลำดับ

จากผลการวิจัย สตรีผู้รับฟังมีความพึงพอใจโดยรวมต่อสถานีวิทยุคลื่นหญิง พลังหญิงในระดับมากนั้น อาจสรุปได้ว่าทางสถานีสามารถตอบสนองความต้องการและความคาดหวังในด้านต่างๆของสตรีที่รับฟังรายการได้มาก ดังนั้นสตรีผู้รับฟังจึงมีความพึงพอใจโดยรวมต่อสถานีวิทยุคลื่นหญิง พลังหญิงในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการใช้ประโยชน์และการได้รับความพึงพอใจ (Katz และคณะ, 1974) ที่ว่าสภาวะทางสังคมและจิตใจ ก่อให้เกิดความต้องการและความจำเป็นของบุคคลและเกิดมีความคาดหวังจากสื่อมวลชน หรือแหล่งข่าวสารอื่นๆ ซึ่งนำไปสู่การเปิดรับสื่อมวลชนในรูปแบบต่างๆกัน อันก่อให้เกิดผลคือการได้รับความพึงพอใจตามที่ต้องการและผลอื่น ๆ ที่ตามมาซึ่งอาจจะไม่ใช่ผลที่ตั้งเจตนาไว้

จากข้อสรุปดังกล่าวสามารถแสดงแบบจำลององค์ประกอบของการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจจากสื่อมวลชนได้ดังนี้ (ประยุกต์จากแบบจำลองของ Katz และคณะ, 1974)

ส่วนความพึงพอใจด้านการมีส่วนร่วมของผู้ฟังรายการที่มีมากที่สุดนั้นแสดงให้เห็นว่า เนื้อหารายการทางสถานีวิทยุคลื่นหญิง พลังหญิง เป็นตัวกลางในการเชื่อมโยงบทบาทการมีส่วนร่วมของผู้ฟังกับสังคมเข้าด้วยกัน ซึ่งคือการใช้ข่าวสารเพื่อเชื่อมโยงระหว่างข้อมูลเกี่ยวกับสังคมซึ่งรับรู้จากข่าวสารเข้ากับเครือข่ายส่วนบุคคลของปัจเจกชน (Wenner, 1985) หมายถึงสตรีมีความพึงพอใจที่รับรู้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของเครือข่ายทางสังคม และสามารถเชื่อมโยงข้อมูลของตนเข้ากับสังคมได้ด้วยกิจกรรมมีส่วนร่วมในรายการ เนื่องจากมีบางรายการที่เปิดโอกาสให้ผู้ฟังได้มีส่วนร่วมในรายการ โดยการแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นต่อประเด็นในรายการ หรือนำเสนอประเด็นที่สำคัญและน่าสนใจเข้าไปในรายการ เช่น รายการกฎหมายกับผู้หญิง ที่เปิดโอกาสให้สตรีผู้ฟังได้โทรศัพท์เข้าไปแลกเปลี่ยนหรือนำเสนอประเด็นกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสตรี ซึ่งอาจเป็นการปรับเปลี่ยนแนวความคิดหรือการเสนอแนะสิ่งที่มีประโยชน์และสำคัญ ให้สื่อมวลชนได้เป็นตัวกลางและใช้ข่าวสารเพื่อเชื่อมโยงระหว่างผู้ฟังกับสังคม

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ทางสถานีควรพิจารณาเพิ่มการนำเสนอเนื้อหาและความรู้ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ซึ่งมีความสำคัญในการพัฒนาความรู้ให้กับสตรีได้ เนื่องจากปัจจุบันเทคโนโลยีในด้านต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เทคโนโลยีด้านสารสนเทศ เป็นสิ่งที่สำคัญและจำเป็นยิ่งต่อการประกอบอาชีพและการดำเนินชีวิตประจำวันของสตรี
2. ด้านการนำเสนอเนื้อหารายการทางสถานีวิทยุคลื่นหนึ่ง พลังหนึ่ง ควรพิจารณาและปรับปรุงลักษณะเนื้อหา โดยเพิ่มการกระตุ้นและปลุกจิตสำนึกให้สตรีได้เข้ามีส่วนร่วมในกิจกรรม เพื่อการพัฒนาสตรีหรือกิจกรรมสาธารณประโยชน์เพื่อสังคม ซึ่งจะเป็นการขยายขอบเขตการพัฒนาสตรีให้กว้างขวางมากกว่าการรับรู้ข่าวสารความรู้เพื่อการพัฒนาตนเองของสตรี
3. ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าสตรีมีการใช้ประโยชน์จากการฟังรายการโดยรวมในระดับปานกลาง ดังนั้นทางสถานีวิทยุตลอดจนผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินการด้านรายการวิทยุเพื่อสตรีอื่นๆ ควรมีการสำรวจถึงความต้องการของสตรีในด้านเนื้อหารายการและข้อมูลข่าวสาร เพื่อความสอดคล้องของการนำเสนอเนื้อหาในรายการกับการใช้ประโยชน์และความต้องการของสตรี เพื่อก่อให้เกิดการพัฒนาต่อสตรีอย่างแท้จริง
4. จากผลการวิจัยพบว่าสตรีมีการใช้ประโยชน์ในด้านคุณลักษณะส่วนตัวของสตรีมากที่สุด ดังนั้นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินการด้านสื่อเพื่อพัฒนาสตรี จึงควรมุ่งเน้นการนำเสนอเนื้อหาในสื่อต่างๆ เพื่อให้เกิดการประยุกต์ใช้ความรู้ ข้อมูลและข่าวสารให้สอดคล้องกับการใช้ประโยชน์ เพื่อการพัฒนาตนเองของสตรีอย่างเต็มศักยภาพ

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในอนาคต

1. การวิจัยครั้งต่อไป ควรได้มีการศึกษาถึงสื่อวิทยุในประเด็นอื่นๆเพิ่มเติม เช่น วิทยุชุมชนกับ ความต้องการและการใช้ประโยชน์ของสตรีในระดับท้องถิ่น หรือผลกระทบของสื่อวิทยุที่มีต่อสตรีผู้รับฟัง เพื่อให้เกิดการพัฒนาด้านสื่อวิทยุเพื่อสตรีให้กว้างขวางยิ่งขึ้น
2. ควรมีการศึกษาและวิจัยถึงเนื้อหาตลอดจนภาพสะท้อนของสตรีที่นำเสนอในสื่อเพื่อการพัฒนาสื่ออื่นๆ เช่น เว็บไซต์เพื่อสตรีไทยในสื่ออินเทอร์เน็ต หรือสื่อกิจกรรมของกลุ่มผู้หญิง เป็นต้น เพื่อขยายขอบเขตของการศึกษาสื่อเพื่อการพัฒนาสตรีให้หลากหลายมากขึ้น
3. นอกเหนือจากการศึกษาผู้ส่งสารหรือแหล่งข่าวสาร ควรจะได้มีการศึกษาถึงสตรีผู้รับสาร โดยเฉพาะในประเด็นปัญหาและความต้องการของสตรี เช่น ปัญหาและความต้องการของสตรีในชนบทในด้านารเปิดรับ ข่าวสารจากทางราชการ เช่นจากหอกระจายข่าว วิทยุเพื่อการศึกษา เป็นต้น เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงสื่อให้สตรีในชนบทสามารถนำไปใช้ประโยชน์เพื่อการพัฒนาตนเอง ครอบคลุม และสังคมต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ
4. ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรจะได้มีการศึกษาถึงบทบาทการมีส่วนร่วมในสื่อมวลชนเพื่อการปรับเปลี่ยน โอกาส เงื่อนไข และแนวทางให้สตรีสามารถเข้าร่วมในการพัฒนาสื่อที่สนองต่อความต้องการของสตรี ซึ่งเป็นการส่งเสริมบทบาทของสตรีในการปรับเปลี่ยนทิศทางการพัฒนาของสื่อเพื่อสตรีในอนาคต
5. ควรมีการศึกษาและวิจัยนโยบายของสื่อเพื่อการพัฒนาสตรีแต่ละประเภท เพื่อเปรียบเทียบเจตคติของสื่อมวลชนและกระตุ้นให้สื่อมวลชนสร้างสรรค์นโยบายเพื่อการนำเสนอภาพสะท้อนของสตรีในสื่อ ตลอดจนการนำเสนอเนื้อหา ข่าวสารและความรู้ที่ส่งเสริมการพัฒนาสตรี

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

กาญจนา แก้วเทพ. รายงานการประชุมโครงการอาศรมความคิดเรื่อง ผู้หญิงกับสื่อสารมวลชน.
คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2532.

กาญจนา แก้วเทพ. แผนหลักงานสตรีระยะยาว (พ.ศ. 2535 – 2554). เอกสารประกอบการอบรมเชิงปฏิบัติการ
เรื่องผู้หญิงกับสื่อมวลชน. มูลนิธิผู้หญิง กลุ่มเพื่อนหญิง และคณะนิเทศศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2534.

กาญจนา แก้วเทพ. ภาพลักษณ์ของผู้หญิงในสื่อมวลชน. โครงการเผยแพร่ผลงานวิจัยฝ่ายวิจัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2535.

กาญจนา แก้วเทพ. ความเรียงว่าด้วย "สตรีกับสื่อมวลชน". คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2540.

กาญจนา แก้วเทพ และ วิลาสินี พิพิธกุล. รายงานผลการวิจัย การสำรวจสถานภาพแห่งองค์ความรู้เรื่อง
"สตรีกับสื่อมวลชนในประเทศไทย" พ.ศ.2520-2535. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.

คณะทำงานวางแผนพัฒนาสตรีระยะยาว. แผนพัฒนาสตรีระยะยาว , 2524.

จงจิต เทียมทอง. รายงานการวิจัยบทบาทของสื่อมวลชนที่มีผลต่อพัฒนาการสตรีและเด็กในเชียงใหม่ ภาควิชา
การสื่อสารมวลชน คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2527

จิราภรณ์ เจริญเดช. ถึงเวลาของ "คลื่นหญิง". กรุงเทพธุรกิจ (5 มกราคม 2542) : หน้า 3

นพรัตน์ วงศ์กลุฑ. โฆษณาทางโทรทัศน์กับบทบาทและสถานภาพของสตรีไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญามหา
บัณฑิต คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2531.

- นิตยา คำเมือง. การเปิดรับสื่อมวลชนเกี่ยวกับการวางแผนครอบครัวของสตรีในเขตเทศบาลเมือง ขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาวิชาการประชาสัมพันธ์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525.
- บุญแก้ว ควรวาเวช. การผลิตรายการวิทยุกระจายเสียงวิทยุศึกษาและวิทยุโรงเรียน. กรุงเทพฯ : ภาควิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ บางเขน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2539.
- เบญจพร งามเกริกโชติ. ความต้องการด้านเนื้อหาและการนำเสนอวิธีการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่สำหรับหญิงทำงาน นอกบ้านทางสื่อโทรทัศน์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาวิชาการประชาสัมพันธ์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2537.
- ปัญญา รักแตงาม. การวิเคราะห์รายการโทรทัศน์สำหรับสตรีในปี 2537. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาวิชาการประชาสัมพันธ์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2538.
- พนิต กุลศิริ. การวิเคราะห์เนื้อหาเพื่อศึกษาบทบาทของหนังสือพิมพ์รายวันต่อการพัฒนาสตรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาวิชาการประชาสัมพันธ์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528.
- ศิริพร สะโคธาเน็ค และมณฑนา อิทินันท์ชัย. POWER OF MEDIA AND SUBORDINATION OF WOMEN เอกสารประกอบการอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่อง ผู้หญิงกับสื่อมวลชน. มูลนิธิผู้หญิง กลุ่มเพื่อนหญิงและคณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2534.
- สุกัญญา เพียรธุระกิจ. การเปิดรับชมรายการโทรทัศน์สำหรับสตรีกับการรับรู้ประโยชน์และนำไปได้เพื่อการเสริมสร้างบทบาทที่สร้างสรรค์ของตนเองในสตรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาวิชาการประชาสัมพันธ์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.
- สุธีรา ทอมสัน และเมทินี พงษ์เวช. ผู้หญิงไทย : สถานภาพและบทบาทที่เปลี่ยนแปลง. เอกสารสำหรับคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งเอเชียแปซิฟิก (เอเอสเคป) สถาบันวิจัยบทบาทหญิงชายและการพัฒนา, 2538.
- สุธีรา ทอมสัน และเมทินี พงษ์เวช. ผู้หญิง : กระแสหลักของการปรับเปลี่ยนสังคมใน 5 ปีข้างหน้า. กรุงเทพฯ, 2538.

- สุพัตรา ศิริมังคะลา. การศึกษาบทบาทและสถานภาพของผู้หญิงในงานโฆษณา. วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2535.
- สุภาณี เวชพงศา. ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับข่าวสารกับความคิดเกี่ยวกับตนเองและความคิดเห็น
เกี่ยวกับสถานภาพและบทบาทของสตรี. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต
ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2533.
- เสถียร เชยประทับ. ศักยภาพของสื่อมวลชนในการพัฒนาประเทศ. กรุงเทพฯ : คณะนิเทศศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528.
- สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติ. สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี. ปฏิญญา
ปักกิ่งและแผนปฏิบัติการเพื่อความก้าวหน้าของสตรี, 2538.
- สำนักนายกรัฐมนตรี. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. คณะทำงานวางแผน
พัฒนาสตรีระยะยาว. "รายงานการวิเคราะห์เกี่ยวกับสถานภาพเบื้องต้นทางการศึกษาและการอาชีพ
สตรี." ใน รายงานการวิจัยสนับสนุนการทำแผนพัฒนาสตรีระยะยาว, 2524.
- อรอนงค์ สวัสดิ์บุรี. คอลัมน์ตอบปัญหาชีวิตนิตยสารในการสะท้อนบทบาทและสถานภาพของสตรีไทย.
วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2533.
- อุบลวรรณ ปิติพัฒนาไฉนจิต. บทบาทของนิตยสารผู้หญิงในการให้ความรู้เพื่อพัฒนาสตรี. วิทยานิพนธ์
ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2529.
- อุบลวรรณ ปิติพัฒนาไฉนจิต. บทบาทของการสื่อสารในการพัฒนาสตรีทางการศึกษา. Library Journal 29
no. 1, (January - March 1985) : 56.
- เอกสารเผยแพร่ของสถานีวิทยุคลื่นหญิง พลังหญิง FM 99.5 Mhz.

ภาษาอังกฤษ

Dominick, J. and Gail R. The Image of Woman in Network TV Commercial, in journal of broadcasting, 1972.

Gallagher, M. "The Image Reflected by Mass Media: Stereotype (b) Image of Women, " In Image of Women in the Mass Media Paris : UNESCO International Commission for the Study of Communication Problems, 1980.

Gallagher, M. Unequal Opportunities : The Case of Women and the Media Plus : Vneses, 1981

Rosengren, K.E. Used and Gratifications : A Paradigm Outlined, in The Used of Mass Communications : Current Perspective on Gratifications Research (eds.) J.G. Blumler and E. Katz Beverly Hills : Sage, 1974.

Katz, E., Blumler, J.G., and Gurevitch, M. " Utilization of Mass Communication by the Individual " In J.G. Blumler and E. Katz (eds.) The Uses of Mass Communication. Beverly Hills : Sage, 1974.

Klapper, J.T. The Effects of Mass Communication . New York : The Free Press, 1960.

Wenner, L. The Nature of Gratifications, in Media Gratification Research : Current Perspectives (eds.) Karl Erick Rosengren, Lawrence A. Wenner and Philip Plamgreen Beverly Hills : Sage, Publications, 1985.

Lerner, D. The Passing of Traditional Society. New York : The Free Press, 1958.

Maxwell, E.M. and Lee, B.B. Using Mass Communication Theory , Englewood Ciffs, New Jersey : Prentice Hall, 1979.

McLeish, R. The Technique of Radio Production. 1st ed. London : Focal Press Limited, 1978.

Parsons T. and Robert F.B. Family Socialization and Interaction Process. Glencoe, I 11 : The Free Press, 1959.

Schramm, W. Mass Media and National Development : The Role of Information In the Developing Countries. California : Stanford University Press, 1964.

Winch, R.W. The Modern Family. New York : Holt Rinehart and Winston, 1971.

UNESCO. Many Voices, One World : Communication and Society, Today and Tomorrow, 1978.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

เนือหารายการวิทยุทางสถานีวิทยุคลื่นหนึ่ง พลังหนึ่ง

แนวคิดด้านเศรษฐกิจ

ประเด็น	เรื่อง	การพัฒนาสตรีในด้าน	รายการที่นำเสนอ
1. การเงินการธนาคาร	- ค่าเงินภาวะตลาดหุ้นทั่วโลก	คุณลักษณะส่วนตัว	ผู้หญิงทำงาน
2. สภาพเศรษฐกิจไทยในปัจจุบัน	- ภาพรวมเศรษฐกิจไทยในไตรมาสสุดท้ายปี 2542	คุณลักษณะส่วนตัว	ผู้หญิงทำงาน
3. แรงงานต่างด้าว	- โรงงานในจังหวัดตาก ส่งแรงงานต่างด้าวกลับประเทศ	คุณลักษณะส่วนตัว	ข่าวเด่น ประเด็นหญิง
4. ราคาพืชเศรษฐกิจตกต่ำ	- มีน้ำมันล่าปะหลังเร่งรัฐบาลแก้ไขปัญหา	คุณลักษณะส่วนตัว	เบื้องลึก เบื้องหลัง ข่าวดัง ข่าวหญิง
5. การประชุมองค์ัดัด ครั้งที่ 10	- การเตรียมความพร้อมในการจัดประชุม	คุณลักษณะส่วนตัว	มุมมองของผู้หญิง
6. ธุรกิจและการตลาด	- การปรับเปลี่ยนแผนการตลาดของเครื่องสำอาง Red Earth	คุณลักษณะส่วนตัว	ผู้หญิงทำงาน

แนวคิดด้านการเมืองและการปกครอง

ประเด็น	เรื่อง	การพัฒนาศรีในด้าน	รายการที่นำเสนอ
1. การเมืองระหว่างไทยกับพม่า	- ข้าราชการพม่าที่บุกยึดสถานทูตพม่าติดต่อขอมอบตัว	คุณลักษณะส่วนตัวของสตรี	ข่าวเด่นประเด็นหญิง
2. สมาชิกวุฒิสภา	- การเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา - ยาวชนและนักศึกษารณรงค์ การเลือกตั้ง	คุณลักษณะส่วนตัวของสตรี	ก้าวอย่าง อย่างหญิง
3. พรรคการเมือง	- ความขัดแย้งของ สส. ในพรรค ความหวังใหม่	คุณลักษณะส่วนตัวของสตรี	ข่าวเด่นประเด็นหญิง
4. รายงานข่าวการเมืองและการปกครอง	- ปิดสมัยประชุมสภา - การเสนอรายงานผลงานของรัฐบาลในสภา - รายงานนายกรัฐมนตรีพบประชาชน - คณะกรรมการรณรงค์ประชาธิปไตยแถลงผลงานของรัฐบาล - การเจรจากรณีปัญหาชายแดนพม่า	คุณลักษณะส่วนตัวของสตรี	ข่าวเด่นประเด็นหญิง

แนวคิดด้านกฎหมาย

ประเด็น	เรื่อง	การพัฒนาสตรีในด้าน	รายการที่นำเสนอ
1. การให้คำปรึกษาด้านกฎหมาย	-การยื่นอุทธรณ์ต่อการลงโทษของเยาวชน -การจดทะเบียนเพื่อขอรับรองบุตร -การถูกข่มขืนที่จากทางวัด -การดำเนินคดีกรณีถูกสุนัขที่มีเจ้าของทำร้าย -การเลือกใช้ค่าน้ำหนักนม เมื่อสมรสหรือเมื่อหย่าร้าง	คุณลักษณะส่วนตัวของสตรี	กฎหมายกับผู้หญิง
2. สิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชน	-รายงานสรุปสถิติอุบัติเหตุที่ลดลงของโครงการเมาไม่ขับ	การมีส่วนร่วมในสังคม	ก้าวอย่าง อย่างหญิง
3. กฎหมายด้านการขับขี่ยานยนต์	-รัฐธรรมนูญไทยกับการปกป้องสิทธิของประชาชน	คุณลักษณะส่วนตัว	มุมมองของผู้หญิง

แนวคิดด้านค่านิยมและบทบาทของสตรี

ประเด็น	เรื่อง	การพัฒนาสตรีในด้าน	รายการที่นำเสนอ
1. สดุดีและเทิดพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี (สมเด็จพระเจ้าน้องนางเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี)	-องค์การ UNESCO พูลเกล้าถวายให้พระองค์เป็นปุชนียบุคคลสำคัญของโลก	คุณลักษณะส่วนตัวของสตรี	ข่าวเด่น ประเด็นหญิง
	-โครงการแพทย์อาสาสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี (พอ.สว.)	คุณลักษณะส่วนตัวของสตรี	ข่าวเด่น ประเด็นหญิง
	-น้ำพระทัยจากสมเด็จพระเจ้าน้องนางเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี	คุณลักษณะส่วนตัวของสตรี	ข่าวเด่น ประเด็นหญิง
2. บทบาทของผู้หญิงทำงาน	-บทบาทในด้านอาชีพ ชีวิตส่วนตัวและครอบครัว	คุณลักษณะส่วนตัวของสตรี	ผู้หญิงทำงาน
3. ข่าวผู้หญิงเก่ง	-ผู้หญิงเก่งที่องค์การ UNESCO คัดเลือกให้เป็นที่ปรึกษาสถาบันการวางแผนการศึกษานานาชาติ	คุณลักษณะส่วนตัวของสตรี	แฉวงผู้หญิง
4. ดารากับงานสังคมสงเคราะห์	-งานด้านสังคมสงเคราะห์ ชีวิตส่วนตัวและความรักของดารา	คุณลักษณะส่วนตัวของสตรี	ก๊อปปี้ไฮโซ
5. การแต่งกายกับบทบาทในการทำงานของผู้หญิง	-การปรับเปลี่ยนเครื่องแต่งกายเพื่อเพิ่มศักยภาพในการทำงานของผู้หญิง	การมีส่วนร่วมในสังคม	เสียงจากแรงงานสตรี
6. วันยุติความรุนแรงต่อเด็ก และสตรี	-การสร้างชุมชนที่ปลอดภัยสำหรับเด็กและผู้หญิง -ข่าวกิจกรรมวันยุติความรุนแรงต่อเด็กและสตรี	การมีส่วนร่วมในสังคม	เบื้องลึกเบื้องหลัง ข่าวดังข่าวหญิง ก้าวอย่างอง่างหญิง
7. ดารากับการเรียกร้องความยุติธรรม	-สื่ออินเทอร์เน็ตกับการละเมิดสิทธิส่วนบุคคล	คุณลักษณะส่วนตัว	เบื้องลึกเบื้องหลัง ข่าวดังข่าวหญิง

แนวคิดด้านศิลปวัฒนธรรม

ประเด็น	เรื่อง	การพัฒนาสตรีในด้าน	รายการที่นำเสนอ
1. พระราชพิธี	-พระราชพิธีพืชมงคลจรดพระนังคัลแรกนาขวัญ ครั้งที่ 11	คุณลักษณะส่วนตัวของ	ข่าวเด่น ประเด็นหญิง

แนวคิดด้านจริยธรรม ศีลธรรมและศาสนา

ประเด็น	เรื่อง	การพัฒนาสตรีในด้าน	รายการที่นำเสนอ
1. พุทธชาดก	-พุทธชาดกปางต่าง ๆ ของพระโพธิสัตว์ กวนอิม	คุณลักษณะส่วนตัว	จิตราวาไรตี้
2. คุณครู	-การระลึกถึงความสำคัญของวันครูและ พระคุณของครูในวันครู	คุณลักษณะส่วนตัว	วัยรุ่น วัยเรา
3. เด็กและเยาวชน	-ความสำคัญของครูและคุณสมบัตินี้ของ ครูที่ดี -ปัญหาเด็กที่ถูกทอดทิ้งในสถาน สงเคราะห์	คุณลักษณะส่วนตัว คุณลักษณะส่วนตัว	คุยกันเหมือนเป็นเพื่อน ทุกซ์ ก้าวอย่าง อย่างหญิง

แนวคิดด้านความรู้และการศึกษา

ประเด็น	เรื่อง	การพัฒนาสตรีในด้าน	รายการที่นำเสนอ
1. วันครูและความสำคัญ ของการศึกษา	-ความสำคัญของการศึกษาและปัญหา ของระบบการศึกษาในชนบทไทย	คุณลักษณะส่วนตัว	ดาวดวงน้อย
2. แนะนำความรู้	-หนังสือดี 500 เล่มสำหรับเด็กและ เยาวชน -แนะนำหนังสือและรายงานอันดับ หนังสือขายดี -เทคนิคการตอบสัมภาษณ์ -การเลือกของขวัญในเทศกาลปีใหม่	คุณลักษณะส่วนตัว คุณลักษณะส่วนตัว คุณลักษณะส่วนตัว คุณลักษณะส่วนตัว	ดาวดวงน้อย วัยรุ่นวัยเรา รอบรู้คู่ผู้หญิง รอบรู้คู่ผู้หญิง

แนวคิดด้านการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ประเด็น	เรื่อง	การพัฒนาสตรีในด้าน	รายการที่นำเสนอ
1. สัตว์ทะเล	-โครงการคืนบ้านให้ปูเสฉวน	การมีส่วนร่วมในสังคม	ก้าวอย่าง อย่างหญิง
2. ธุรกิจเพื่อสิ่งแวดล้อม	-การประกวดแผนการตลาด หรือแผนการประชาสัมพันธ์เพื่อ การรักษาสิ่งแวดล้อม	การมีส่วนร่วมในสังคม	ผู้หญิงทำงาน

แนวคิดด้านความบันเทิงและการท่องเที่ยว

ประเด็น	เรื่อง	การพัฒนาสตรีในด้าน	รายการที่นำเสนอ
1. ประชาสัมพันธ์	-สมเด็จพระเทพพระรัตนราชสุดา ทรงเป็นองค์ประธานเปิดซุ้มประตู เฉลิมพระเกียรติที่เยาวราช	การมีส่วนร่วมในสังคม	เวดวงผู้หญิง
	-การแสดงเครื่องประดับอัญมณี ไทย	การมีส่วนร่วมในสังคม	เวดวงผู้หญิง
	-ละครเวทีเรื่อง "ด้วยหัวใจทั้ง 7 ดวง"	การมีส่วนร่วมในสังคม	เวดวงผู้หญิง
	-ละครเวทีเรื่อง "นางพญาขาว"	การมีส่วนร่วมในสังคม	กรี๊ดกรายสไตล์ผู้หญิง
	-ละครเวทีเรื่อง "ลุยไฟ"	การมีส่วนร่วมในสังคม	วัยรุ่น วัยเรา
2. ภาพยนตร์และ ดารา	-การแนะนำและจัดอันดับภาพ ยนตร์ ต่างประเทศ	คุณลักษณะส่วนตัว	วัยรุ่น วัยเรา
	-มุมมองของดาราวัยรุ่น "สุนิสา เจนท์"	คุณลักษณะส่วนตัว	วัยรุ่น วัยเรา

แนวคิดด้านครอบครัวและความรัก

ประเด็น	เรื่อง	การพัฒนาสตรีในด้าน	รายการที่นำเสนอ
1. การอบรมเลี้ยงดูบุตร	-โครงการบ้านนี้ไม่มีความรุนแรง จัดอบรม "ทักษะการเป็นพ่อ"	ชีวิตและครอบครัว	ก้าวอย่างหญิง
2. การดำเนินชีวิตคู่	-คู่มือตัวอย่างในวงการบันเทิง คุณอดุลย์ ดุลยรัตน์ และคุณบุ สรา นฤมิตร	ชีวิตและครอบครัว	คู่รัก
3. กลุ่มคนรักเพศ เดียวกัน	-การยุติความรุนแรงที่มีต่อบุคคล รักเพศเดียวกัน -วิจารณ์บทความในหนังสือพิมพ์ เรื่องย้อนตำนานเลสเบียนและเกย์ ในราชสำนัก -การวิจารณ์ตัวการ์ตูนเทเลทาบีสส์ (ทิงกี วิงกี้) และตัวจางาบังค์ใน สตาร์วอร์ส ว่าเป็นสัญลักษณ์ของ คนรักเพศเดียวกัน -ประสบการณ์ของผู้ที่เป็นคนรัก เพศเดียวกันและถูกทำร้ายจากคน ในครอบครัว -การช่วยเหลือคนรักเพศเดียวกัน ที่ถูกคุกคาม	ชีวิตและครอบครัว	หญิงรักหญิง

แนวคิดด้านสุขภาพ

ประเด็น	เรื่อง	การพัฒนาศาสตร์ในด้าน	รายการที่นำเสนอ
1. การดูแลสุขภาพ	-การกระตุ้นพลังงาน -การป้องกันโรคมะเร็งในหน้าหนาว	คุณลักษณะส่วนตัว	รอบรู้ คู่ผู้หญิง
2. ตอบปัญหาสุขภาพ	ปัญหาทางสุขภาพจิต : จบการศึกษา ระดับสูง เลือกลงานมากและเปลี่ยนงานบ่อย ปัญหาทางกาย -โรคกระเพาะ -ต้องการให้ร่างกายอ่อน -โรคมะเร็ง ปัญหาทางเพศ -การสำเร็จความใคร่ด้วยตัวเอง -เนื้องอกที่มดลูก -การขับถ่ายวัยเพศ -โรคติดต่อที่อวัยวะเพศ -โรคเอดส์ -การตั้งครรภ์เมื่ออายุมาก -ตกขาว -การหลังเร็วในเพศชาย -การคุมกำเนิด -การตั้งครรภ์ -ความผิดปกติของประจำเดือน -การทำแท้ง -การทำหมัน -ชีสท์ที่ถุงอัณฑะ	คุณลักษณะส่วนตัว	คลินิก ญ หญิง

แนวคิดด้านบุคลิกภาพและความงาม

ประเด็น	ประเด็นที่นำเสนอ	การพัฒนาศรีในด้าน	รายการที่นำเสนอ
1. แฟชั่น	-แฟชั่นเครื่องประดับในปี 2000	คุณลักษณะส่วนตัว	กริดกรายสไตล์ผู้หญิง
2. การแต่งหน้า	-การแต่งหน้าสำหรับผู้สูงอายุ	คุณลักษณะส่วนตัว	รอบรู้คู่ผู้หญิง

แนวคิดด้านปกิณกะ

ประเด็น	เรื่อง	การพัฒนาศรีในด้าน	รายการที่นำเสนอ
1. รายงานข่าวประจำวัน	ข่าวเศรษฐกิจ ข่าวการเมือง ข่าวสังคม ข่าวผู้หญิง ข่าวอาชญากรรม ข่าวบันเทิง	คุณลักษณะส่วนตัว	เปิดโลกเข้าข่าวหญิง

ภาคผนวก ข

แบบสอบถาม

แบบสอบถาม

เรื่อง บทบาทของสถานีวิทยุคลื่นหนึ่ง พลังหนึ่ง FM 99.5 MHz. กับการพัฒนาสตรีไทย

โปรดเขียนเครื่องหมาย x ลงในช่องว่างหน้าข้อความที่เป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่าน

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

สำหรับผู้วิจัย

	1	2	3
1. อายุ			
(1) ☐ 15-25 ปี			
(2) ☐ 26-35 ปี			4
(3) ☐ 36-45 ปี			
(4) ☐ 46-55ปี			
(5) ☐ 56 ปีขึ้นไป			
2. ระดับการศึกษา			
(1) ☐ สูงกว่าปริญญาตรี			
(2) ☐ ปริญญาตรี			5
(3) ☐ อนุปริญญา, ปวส., ปวท.			
(4) ☐ มัธยมศึกษาตอนต้น			
(5) ☐ มัธยมศึกษาตอนปลาย, ปวช.			
(6) ☐ ประถมศึกษา			
(7) ☐ ไม่ได้เรียนหนังสือ			
3. อาชีพ			
(1) ☐ พนักงานรัฐวิสาหกิจ / ข้าราชการ			
(2) ☐ พนักงานบริษัทเอกชน			6
(3) ☐ นักเรียน นิสิต นักศึกษา			
(4) ☐ กิจการส่วนตัว / ค้าขาย			
(5) ☐ แม่บ้าน			
(6) ☐ อื่น ๆ			
4. รายได้ส่วนตัวโดยเฉลี่ยต่อเดือน			
(1) ☐ ต่ำกว่า 4,000 บาท			
(2) ☐ 4,001-8,000 บาท			7
(3) ☐ 8,001-10,000 บาท			
(4) ☐ 10,001-15,000 บาท			
(5) ☐ 15,001-20,000 บาท			
(6) ☐ 20,001-25,000 บาท			
(7) ☐ มากกว่า 25,000 บาท			
5. สถานภาพการสมรส			
(1) ☐ โสด			
(2) ☐ สมรส			8
(3) ☐ หม้าย			
(4) ☐ หย่า			
(5) ☐ แยกกันอยู่			

ส่วนที่ 2 การฟังรายการจากสถานีวิทยุคลื่นหนึ่ง พลังหนึ่ง FM 99.5 MHz.

6. ท่านเคยรับฟังรายการจากสถานีวิทยุ คลื่นหนึ่ง พลังหนึ่ง หรือไม่			
(1) ☐ เคย			
(2) ☐ ไม่เคย (จบการตอบแบบสอบถาม)			9

7. ช่วงเวลาใดที่ท่านฟังรายการจากสถานีวิทยุ คลื่นหญิง พลังหญิง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

สำหรับผู้วิจัย

(1) เช้า 05.00 - 9.00 น.

10

(2) สาย 9.00 - 12.00 น.

11

(3) บ่าย 12.00 - 16.00 น.

12

(4) เย็น 16.00 - 18.30 น.

13

(5) กลางคืน 19.30 -21.00 น.

14

8. กรุณาใส่หมายเลขหน้ารายการที่ท่านรับฟัง ตามลำดับความถี่ในการรับฟังบ่อย 3 อันดับแรก

หมายเลข 1 = รายการที่ท่านรับฟังบ่อยมากที่สุด

15

หมายเลข 2 = รายการที่ท่านรับฟังบ่อยมาก

16

หมายเลข 3 = รายการที่ท่านรับฟังบ่อยปานกลาง

17

(1) เปิดโลกเช้าข่าวหญิง

(2) ข่าวเด่นประเด็นหญิง

(3) ผู้หญิงทำงาน

(4) เมืองลึก เมืองหลัง ข่าวดัง ข่าวหญิง

(5) กฎหมายกับผู้หญิง

(6) เสียงจากแรงงานสตรี

(7) ก้าวอย่างหญิง

(8) มุมมองของผู้หญิง

(9) กอสจิบ ไฮโซ

(10) แวดวงผู้หญิง

(11) ดาวดวงน้อย

(12) วิทยุ รุ่ง วิทยุเรา

(13) อุ๋นรัก

(14) คู่กันเหมือนเป็นเพื่อนทุกข์

(15) จิตราวาไรตี้

- (16) [] คลินิก ญ หญิง
 (17) [] หญิงรักหญิง
 (18) [] กรีดกรายสไตร์หญิง
 (19) [] รอบรู้คู่หญิง

ส่วนที่ 3 การใช้ประโยชน์จากการฟังรายการทางสถานีวิทยุคลื่นหญิง พลังหญิง FM 99.5 MHz.

กรุณาวางกลมล้อมรอบตัวเลขระดับการใช้ประโยชน์จากรายการ

9. ท่านคิดว่าข้อมูลที่ได้รับจากการฟังรายการทางสถานีวิทยุคลื่นหญิง พลังหญิง สามารถนำไปใช้เพื่อการพัฒนาบทบาทด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ได้มากน้อยเพียงใด

9.1 ด้านส่วนตัว

การฟังรายการทางสถานีวิทยุคลื่นหญิง พลังหญิง FM 99.5 MHz. ช่วยให้ท่านสามารถ

สำหรับผู้วิจัย

	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
1. แสวงหาข้อมูลและความรู้เรื่องต่าง ๆ เพื่อนำมาพัฒนาตนเอง	5	4	3	2	1	18
2. เสริมสร้างความรู้และความเข้าใจในการประกอบอาชีพหรือการศึกษา	5	4	3	2	1	19
3. ช่วยเสริมสร้างให้เป็นผู้ที่มีความเชื่อมั่นในตนเอง	5	4	3	2	1	20
4. สามารถเข้าใจในบทบาท หน้าที่ สิทธิและเสรีภาพของตน	5	4	3	2	1	21
5. สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ประกอบการตัดสินใจด้านต่างๆ	5	4	3	2	1	22
6. ดูแลสุขภาพร่างกาย การแต่งกาย เสริมสร้างคามงามให้เป็นผู้ที่มีบุคลิกภาพที่ดีและเหมาะสม	5	4	3	2	1	23

9.2 ด้านชีวิตและครอบครัว

การฟังรายการทางสถานีวิทยุคลื่นหนึ่ง ฟลั่งหนึ่ง FM 99.5 MHz. ช่วยให้ท่านสามารถ

สำหรับผู้วิจัย

	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
1. วางตนในฐานะภรรยา/มารดา / บุตรี / พี่สาว/ น้องสาวได้อย่างเหมาะสม	5	4	3	2	1	24
2. นำไปใช้ประโยชน์ในการครองเรือน / การดูแลครอบครัวหรือสมาชิกในบ้าน	5	4	3	2	1	25
3. ให้คำแนะนำหรือให้คำปรึกษาด้านต่างๆกับบุคคลในครอบครัวได้	5	4	3	2	1	26
4. แบ่งหน้าที่และความรับผิดชอบของสมาชิกในครอบครัวเพื่อสร้างครอบครัวที่อบอุ่นและมีคุณภาพได้	5	4	3	2	1	27
5. เสริมสร้างให้เกิดการยอมรับฟังทางความคิดของสมาชิกในครอบครัว	5	4	3	2	1	28
6. ใช้เป็นข้อมูลเบื้องต้นในการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ	5	4	3	2	1	29

9.3 ด้านการมีส่วนร่วมทางสังคม

การฟังรายการทางสถานีวิทยุคลื่นหนึ่ง ฟลั่งหนึ่ง FM 99.5 MHz. ช่วยให้ท่านสามารถ

	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
1. ปฏิบัติตามค่านิยมและจริยธรรมทางสังคมได้	5	4	3	2	1	30
2. มีส่วนร่วมในการทำให้สังคมไทยอยู่ดีกินดีขึ้น	5	4	3	2	1	31
3. นำความรู้ไปใช้ในการร่วมคิดและร่วมแก้ปัญหาของชุมชนได้	5	4	3	2	1	32
4. แนะนำข่าวสารในการร้องเรียนต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องเมื่อถูกละเมิดสิทธิและเสรีภาพ	5	4	3	2	1	33
5. เข้าร่วมในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งในระดับชุมชนและระดับประเทศ	5	4	3	2	1	34
6. ส่งเสริมและเข้าร่วมในกิจกรรมเพื่อสาธารณประโยชน์ด้านต่างๆ	5	4	3	2	1	35

ส่วนที่ 4 ความพึงพอใจในด้านต่างๆของสถานีวิทยุคลื่นหนึ่ง ฟลิ่ง FM 99.5 MHz.

กรุณาวางกลมรอบตัวเลขตามระดับความพึงพอใจของท่าน

10.ท่านมีความพึงพอใจในรายการต่างๆที่ท่านรับฟังจากสถานีวิทยุคลื่นหนึ่ง ฟลิ่ง FM 99.5 MHz. ในด้านต่างๆดังต่อไปนี้มากน้อยเพียงใด

ความพึงพอใจในด้าน	พอใจมากที่สุด	พอใจมาก	เฉย ๆ	ไม่พอใจ	ไม่พอใจมาก	สำหรับผู้วิจัย
1. รูปแบบการดำเนินรายการที่กระชับและ มีลำดับช่วงรายการที่ชัดเจน	5	4	3	2	1	— 36
2. หัวข้อหรือประเด็นที่นำมาสนทนากำลังอยู่ในความสนใจและมีประโยชน์ต่อท่าน	5	4	3	2	1	— 37
3. ผู้จัดรายการสามารถดำเนินรายการโดยวิเคราะห์เนื้อหาในหัวข้อหรือประเด็นที่สนทนาได้อย่างชัดเจนและดำเนินรายการได้อย่างน่าติดตามฟัง	5	4	3	2	1	— 38
4. แกรับเชิญในรายการมีความรู้และสามารถแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นกับผู้ดำเนินรายการได้อย่างเหมาะสม	5	4	3	2	1	— 39
5. ผู้จัดรายการและแกรับเชิญในรายการมีการอ้างอิงถึงแหล่งที่มาของข้อมูลได้อย่างชัดเจน	5	4	3	2	1	— 40
6. ผู้ฟังสามารถมีส่วนร่วมในรายการโดยถามปัญหาหรือร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้ดำเนินรายการและแกรับเชิญในรายการได้	5	4	3	2	1	— 41

ภาคผนวก ค

แบบวิเคราะห์เนื้อหารายการ

แบบวิเคราะห์ประเด็นการนำเสนอรายการ

ทางสถานีวิทยุคลื่นหญิง พลังหญิง

ช่วงรายการ _____

วันที่ _____ เดือน _____ พ.ศ. _____

เรื่อง	ประเด็น	จำนวน
1.		
2.		
3.		
4.		
5.		
6.		
7.		
8.		
9.		
10.		
รวม		

แบบวิเคราะห์แนวความคิดนำเสนอรายการ
ทางสถานีวิทยคลื่นหญิง พลังหญิง

ประเด็น	จำนวน	ร้อยละ	รายการ
1.			
2.			
3.			
4.			
5.			
6.			
7.			
8.			
9.			
10.			
รวม			

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบวิเคราะห์แนวคิดและประเด็นการนำเสนอรายการ
 จำแนกตามบทบาทในการพัฒนาสตรี 3 ด้าน

ประเด็น	การพัฒนาสตรีในด้าน			จำนวน	ร้อยละ
	คุณลักษณะส่วนตัวของสตรี	ชีวิตและครอบครัว	การมีส่วนร่วมในสังคม		
1.					
2.					
3.					
4.					
5.					
6.					
7.					
9.					
10.					
รวม					

ประวัติผู้เขียน

นางสาวนิษฐา วรธนปรีดา เกิดเมื่อวันที่ 19 มีนาคม พ.ศ. 2513 สำเร็จการศึกษาปริญญาตรี สังคมสงเคราะห์ศาสตร์บัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ในปีการศึกษา 2534 และเข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาโท สาขานิเทศศาสตร์พัฒนาการ ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปีการศึกษา 2541

